

2022

**Letno poročilo o skupnih podjetjih EU
za proračunsko leto 2022**

EVROPSKO
RAČUNSKO
SODIŠČE

SL

EVROPSKO RAČUNSKO SODIŠČE
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUKSEMBURG

Tel.: +352 4398-1

Vprašanja: eca.europa.eu/sl/Pages/ContactForm.aspx

Spletišče: eca.europa.eu

Twitter: @EJAuditors

Veliko dodatnih informacij o Evropski uniji je na voljo na internetu. Dostop je mogoč na strežniku Europa (<http://europa.eu>).

Luxembourg: Urad za publikacije Evropske unije, 2023

PDF ISBN 978-92-849-0083-1 doi:10.2865/988901 QJ-09-23-159-SL-N

Kazalo

Poglavje 1 Skupna podjetja EU in revizija Evropskega računskega sodišča	5
Uvod	6
Skupna podjetja EU	8
Skupna podjetja, ki delujejo v okviru večletnih programov EU za raziskave in inovacije	8
Evropsko skupno podjetje za ITER in razvoj fuzijske energije	13
Proračuni skupnih podjetij za plačila in njihovi človeški viri v letu 2022	15
Proračunska ureditev in ureditev razrešnice	16
Revizija Sodišča	18
Sodišče za vsako skupno podjetje izda izjavo o zanesljivosti	18
Sodišče uporablja rezultate revizijskega dela drugih neodvisnih revizorjev	18
Revizijski pristop Sodišča temelji na oceni ključnih tveganj	19
Revizijski pristop Sodišča za plačila nepovratnih sredstev	21
Poglavje 2 Pregled revizijskih rezultatov	23
Uvod	24
Revizijska mnenja brez pridržkov za vsa skupna podjetja	25
Revizijsko mnenje brez pridržkov o zanesljivosti zaključnih računov vseh skupnih podjetij	25
Mnenja brez pridržkov o zakonitosti in pravilnosti prihodkov, povezanih z zaključnimi računi vseh skupnih podjetij	26
Mnenja brez pridržkov o zakonitosti in pravilnosti plačil, povezanih z zaključnimi računi vseh skupnih podjetij	26

Na več področjih so potrebne izboljšave	27
Slabosti pri izvajanju programov skupnih podjetij za raziskave in inovacije	27
MSP in novi upravičenci so bolj dovzetni za napake pri stroških dela	31
Skupno podjetje EuroHPC ne bo doseglo svojega cilja glede zaposlovanja	32
Položaj višjega vodstva Skupnega podjetja F4E je še vedno nestabilen	32
Slabosti pri upravljanju pogodb Skupnega podjetja F4E	32
Skupna podjetja so večinoma upoštevala opažanja Sodišča iz prejšnjih let	34
Okvir kontrol na podlagi tveganja, ki ga skupna podjetja uporabljajo za izvrševanje nepovratnih sredstev, še ni dovolj razvit	35
Metodologija horizontalnega pregleda, ki ga je opravilo Sodišče	35
Polovica skupnih podjetij ni imela strukturiranega pristopa k predhodnim kontrolam, ki temelji na tveganju, za nepovratna sredstva iz programa Obzorje 2020	35
Večina skupnih podjetij še ni razvila pristopa k naknadnim revizijam, ki temelji na tveganju, za plačila nepovratnih sredstev v okviru programa Obzorje 2020	39
Pomembnost, da skupna podjetja izvajajo svoje specifične pristope k upravljanju nepovratnih sredstev, ki temeljijo na tveganju, se je v okviru programa Obzorje Evropa povečala	43
Druge publikacije Sodišča, ki se nanašajo na skupna podjetja	46
Poglavje 3 Izjave o zanesljivosti za skupna podjetja EU	50
3.1. Informacije v podkrepitev izjav o zanesljivosti	51

Skupna podjetja, ki izvajajo okvirne programe EU	55
3.2. Skupno podjetje za raziskave o upravljanju zračnega prometa enotnega evropskega neba 3 (SESAR 3)	56
3.3. Skupno podjetje za čisto letalstvo (CA)	65
3.4. Skupno podjetje za pobudo za inovativno zdravje (IHI)	74
3.5. Skupno podjetje za čisti vodik (Čisti vodik)	83
3.6. Skupno podjetje za ključne digitalne tehnologije (KDT)	93
3.7. Skupno podjetje za krožno Evropo na biološki osnovi (CBE)	104
3.8. Skupno podjetje za evropske železnice (EU-Rail)	115
3.9. Skupno podjetje za evropsko visokozmogljivostno računalništvo (EuroHPC)	124
Skupno podjetje, ki deluje v okviru EURATOM	138
3.10. Evropsko skupno podjetje za ITER in razvoj fuzijske energije (F4E)	139
Kratice in okrajšave	153

EVROPSKO
RAČUNSKO
SODIŠČE

Poglavje 1

Skupna podjetja EU

in revizija Evropskega računskega sodišča

Uvod

1.1. Evropsko računsko sodišče (v nadaljnjem besedilu: Sodišče) je zunanji revizor financ Evropske unije¹. V tej funkciji deluje kot neodvisni varuh finančnih interesov državljanov EU, pri čemer pomaga izboljševati njeno finančno poslovanje. Več informacij o delu Sodišča je mogoče najti v njegovih poročilih o dejavnostih, letnih poročilih o izvrševanju proračuna EU, posebnih poročilih, pregledih ter mnenjih o novi ali spremenjeni zakonodaji EU ali drugih sklepih s posledicami za finančno poslovanje.

1.2. V okviru teh pooblastil Sodišče preuči zaključne račune in z njimi povezane transakcije skupnih podjetij EU, ki so organi EU, ustanovljeni na podlagi členov 187 in 188 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) ali – v primeru Skupnega podjetja Fuzija za energijo (F4E) – členov 45 do 51 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo (pogodbe Euratom).

1.3. V tem poročilu so predstavljeni rezultati revizije skupnih podjetij za proračunsko leto 2020, ki jo je opravilo Sodišče. Poročilo ima naslednjo strukturo:

- o v poglavju 1 so opisana skupna podjetja in narava dela Sodišča,
- o v poglavju 2 so predstavljeni splošni rezultati revizije in analiza kontrolnega sistema na podlagi tveganja, ki ga skupna podjetja uporabljajo za izvajanje nepovratnih sredstev,
- o v poglavju 3 so za vsakega od devetih skupnih podjetij (glej [slika 1.4](#)) navedeni izjava o zanesljivosti in mnenja Sodišča v zvezi z zanesljivostjo zaključnih računov skupnih podjetij ter zakonitostjo in pravilnostjo z zaključnimi računi povezanih prihodkov in plačil, pa tudi vse zadeve in opažanja, zaradi katerih ta mnenja niso vprašljiva.

1.4. Na splošno so bili rezultati revizije devetih skupnih podjetij za proračunsko leto, ki se je končalo 31. decembra 2022, podobni tistim, o katerih je Sodišče poročalo že v prejšnjih letih. Z izjavami o zanesljivosti, izdanimi za vsako posamezno skupno podjetje, je Sodišče dalo:

- o revizijska mnenja brez pridržkov o zanesljivosti zaključnih računov za devet skupnih podjetij,
- o revizijska mnenja brez pridržkov o zakonitosti in pravilnosti z zaključnimi računi povezanih transakcij za devet skupnih podjetij.

¹ Členi 285 do 287 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU), UL C 202, 7.6.2016, str. 1.

1.5. Kljub temu je Sodišče v odstavkih o drugih zadevah in poudarjanju zadev poudarilo področja, ki so za bralca pomembna, ter v opazanjih opredelilo področja, na katerih so možne izboljšave, zaradi česar pa revizijska mnenja niso vprašljiva.

Skupna podjetja EU

1.6. Skupna podjetja so partnerstva med EU, ki jo zastopa Komisija, ter zasebnimi partnerji iz zadevnih panog in raziskovalnih organizacij. V nekaterih primerih so vključene tudi medvladne organizacije in sodelujoče države. Glavna naloga skupnih podjetij je spodbujati prenos znanstvenih spoznanj v prebojne inovacije, ki jih je mogoče tržiti, in sicer v okviru strateške vizije, ki si jo partnerji delijo. Poleg tega je naloga skupnih podjetij, da se odzivajo na evropske socialne izzive, ki jih zadevne panoge trenutno ne obravnavajo dovolj.

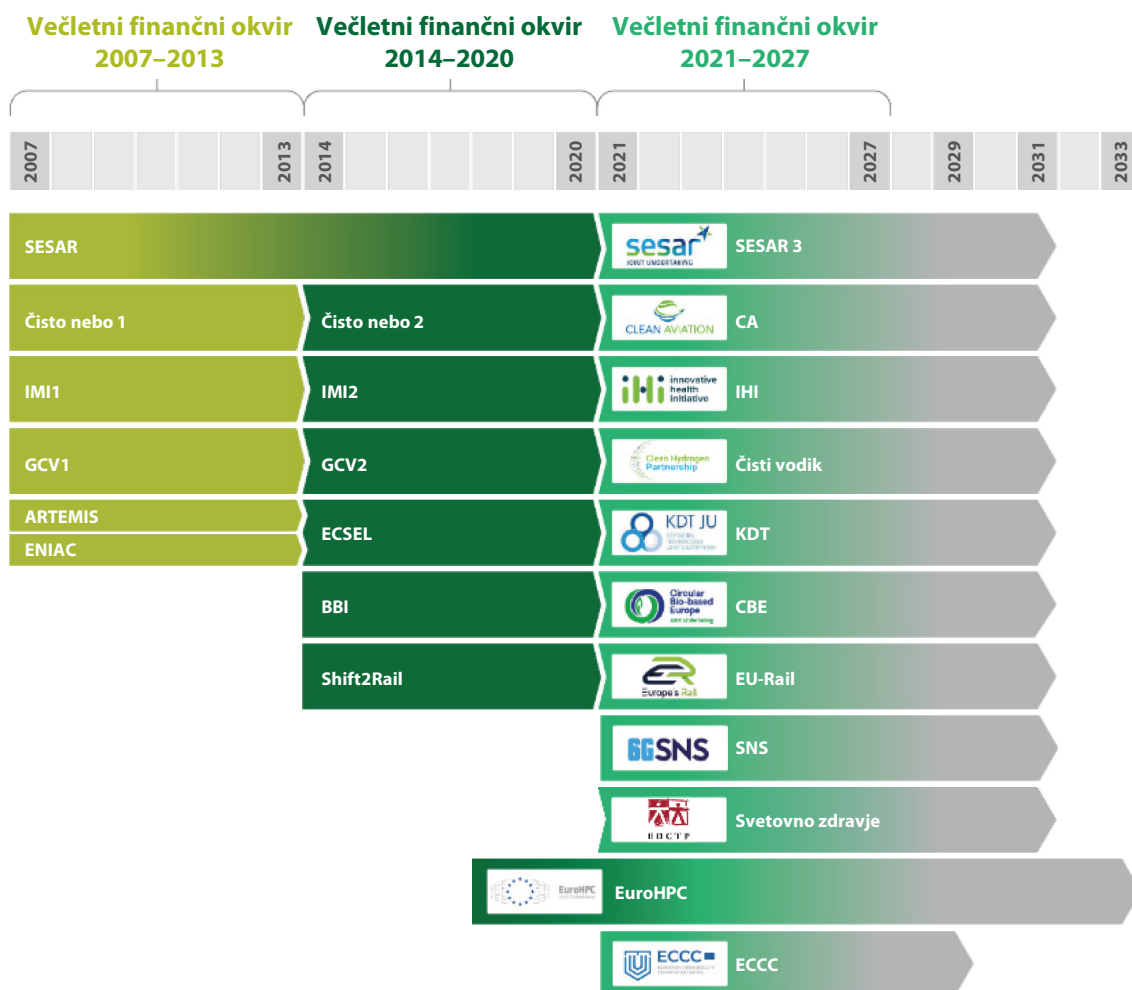
Skupna podjetja, ki delujejo v okviru večletnih programov EU za raziskave in inovacije

Razvoj skupnih podjetij, ki delujejo v okviru programov EU za raziskave in inovacije

1.7. Skupna podjetja so v okviru programov večletnega finančnega okvira za raziskave in inovacije ustanovljena kot organi EU z ločenimi pravnimi osebnostmi. Sprejmejo svoj program za raziskave in inovacije na svojem strateškem raziskovalnem področju ter ga izvajajo z razpisi za zbiranje predlogov ali javnimi naročili.

1.8. Na [sliki 1.1](#) je prikazan razvoj skupnih podjetij od ustanovitve prvih šestih v sedmem okvirnem programu za raziskave in tehnološki razvoj (7. OP) večletnega finančnega okvira za obdobje 2007–2013, ki so mu sledili program Obzorje 2020 in Instrument za povezovanje Evrope (IPE 1) večletnega finančnega okvira za obdobje 2014–2020 ter programi Obzorje Evropa, Digitalna Evropa in Instrument za povezovanje Evrope 2 večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027.

Slika 1.1 – Razvoj skupnih podjetij EU

Vir: Sodišče na podlagi uredb Sveta o ustanovitvi skupnih podjetij

1.9. Skupna podjetja, ki delujejo v večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027, izvajajo svoj specifične načrte za raziskave in inovacije na področju prometa, energije, zdravja, krožnih industrijskih panog, ki temeljijo na rabi biomase, ključnih elektronskih komponent, superračunalništva in omrežnih sistemov. Ustanovljena so bila na podlagi uredb Sveta, ki so navedene v nadaljevanju.

1.10. Svet je novembra 2021 sprejel enotni temeljni akt, s katerim je ustanovil devet skupnih podjetij za izvajanje ukrepov v okviru večletnega programa za raziskave in inovacije Obzorje Evropa v novem večletnem finančnem okviru (2021–2027). Ta skupna podjetja so bila ustanovljena za obdobje desetih let, ki se konča 31. decembra 2031². Sedem skupnih podjetij, ki so že delovala v okviru programa Obzorje 2020 (SESAR, ECSEL, IMI 2, Čisto nebo 2, GCV 2, Shift2Rail in BBI), se še naprej izvaja v okviru programa Obzorje Evropa, in sicer kot novi pravni

² Uredba Sveta (EU) 2021/2085 o ustanovitvi skupnih podjetij v okviru Obzorja Evropa.

subjekti z novimi imeni in spremenjenimi pristojnostmi. Poleg tega sta bili na novo ustanovljeni dve skupni podjetji: Skupno podjetje za pametna omrežja in storitve (SNS) in Skupno podjetje za svetovno zdravje (Svetovno zdravje), ki je naslednik partnerstva evropskih držav in držav v razvoju na področju kliničnega preskušanja.

1.11. Maja 2021 je bil s posebno uredbo ustanovljen Evropski kompetenčni center za kibernetno varnost (ECCC)³. Vendar bodo ta tri nova skupna podjetja (SNS, Svetovno zdravje in ECCC) prvič revidirana šele po tem, ko bodo postala finančno samostojna, kar naj bi bilo v zadnjem četrletju leta 2023.

1.12. Svet je julija 2021 sprejel novo ustanovno uredbo za Skupno podjetje za evropsko visokozmogljivostno računalništvo (EuroHPC)⁴ v novem večletnem finančnem okviru (2021–2027), s katero je njegovo življenjsko dobo podaljšal do 31. decembra 2033. Skupno podjetje EuroHPC v večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027 prejme znatno več sredstev iz programov Obzorje Evropa, Digitalna Evropa in IPE, da bi podprlo pridobivanje in razvoj visokozmogljivostnega računalništva ter nadgradnjo in delovanje infrastruktur za superračunalnike in kvantne računalnike.

1.13. Poleg tega je Komisija februarja 2022 predlagala preoblikovanje Skupnega podjetja za ključne digitalne tehnologije (KDT) v Skupno podjetje za čipe. Svet je spremenjeno uredbo sprejel 25. julija 2023. Z njegovimi okrepljenimi pristojnostmi se bo spodbujal razvoj inovativnih polprevodniških tehnologij naslednje generacije in okrepila evropska zmogljivost za proizvodnjo čipov v okviru pobude Čipi za Evropo s financiranjem iz programa Digitalna Evropa⁵.

Prispevki k skupnim podjetjem, ki delujejo v okviru programov EU za raziskave in inovacije

1.14. Vsi člani prispevajo k financiranju raziskovalnih in inovacijskih dejavnosti skupnih podjetij. Po eni strani Komisija zagotavlja denarne prispevke iz programov EU za raziskave in inovacije za financiranje načrtov skupnih podjetij za raziskave in inovacije. Po drugi strani pa

³ Uredba (EU) 2021/887 o vzpostavitvi Evropskega industrijskega, tehnološkega in raziskovalnega kompetenčnega centra za kibernetno varnost ter Mreže nacionalnih koordinacijskih centrov.

⁴ Uredba Sveta (EU) 2018/1173 o ustanovitvi Skupnega podjetja za evropsko visokozmogljivostno računalništvo in razveljavitvi Uredbe (EU) 2018/1488.

⁵ Uredba Sveta (EU) 2023/1782 o spremembi Uredbe Sveta (EU) 2021/2085 o ustanovitvi skupnih podjetij v okviru Obzorja Evropa v zvezi s Skupnim podjetjem za čipe.

morajo zasebni člani iz zadevnih panog in s področja raziskav zagotoviti minimalno raven stvarnih prispevkov, in sicer stvarne prispevke za operativne dejavnosti skupnih podjetij, v nekaterih primerih pa tudi stvarne prispevke za dodatne dejavnosti. Za podrobnejše informacije glej [okvir 1.1](#). V nekaterih primerih k dejavnostim skupnih podjetij finančno prispevajo tudi sodelujoče države (KDT, EuroHPC in ECCC) ali medvladne organizacije (SESAR in Svetovno zdravje) Poleg tega lahko pravni subjekti ali države, ki želijo podpirati cilje skupnega podjetja na njegovih specifičnih področjih raziskav, zaprosijo za sodelovanje kot sodelujoči člani ali prispevajoči partnerji. EU in zasebni člani skupnih podjetij financirajo upravne stroške skupnih podjetij z enakimi denarnimi prispevki. To velja za vsa skupna podjetja razen EuroHPC, za katerega vse stroške krije Komisija.

Okvir 1.1

Stvarni prispevki zasebnih članov za operativne dejavnosti skupnih podjetij

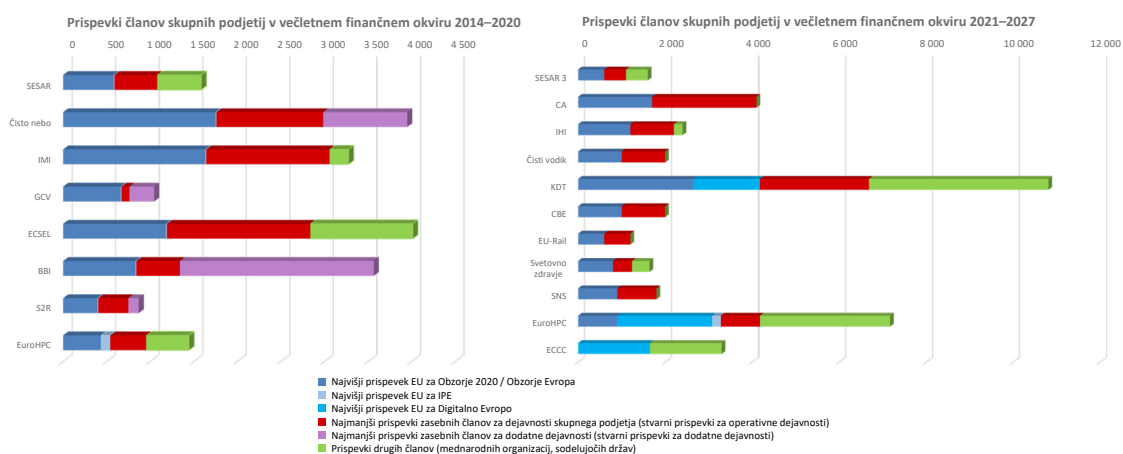
V skladu z ustanovnimi uredbami skupnih podjetij morajo vsi zasebni člani k stroškom raziskovalnih in inovacijskih projektov skupnih podjetij prispevati najnižji znesek. V okviru programa Obzorje 2020 so stvarni prispevki za operativne dejavnosti skupni stroški, ki nastanejo zasebnim članom pri izvajanju raziskovalnih in inovacijskih dejavnosti skupnega podjetja, od katerih se odštejejo prispevek drugih članov skupnega podjetja (sofinanciranje EU, prispevek sodelujočih držav ali medvladnih organizacij) in vsi drugi prispevki EU k tem stroškom. V okviru programov Obzorje Evropa in Digitalna Evropa so stvarni prispevki za operativne dejavnosti upravičeni stroški, ki nastanejo zasebnim članom pri izvajanju ukrepov skupnega podjetja, od katerih se odštejejo prispevki skupnega podjetja ali sodelujočih držav kot tudi vsi drugi prispevki EU k tem stroškom. Skupni znesek dvakrat potrjenih stvarnih prispevkov za operativne dejavnosti se pripozna v zaključnem računu skupnega podjetja.

Stvarni prispevki zasebnih članov za dodatne dejavnosti skupnih podjetij

V okviru programa Obzorje 2020 morajo zasebni člani nekaterih skupnih podjetij (Čisto nebo, GCV, BBI, S2R) zagotoviti tudi najnižji znesek stvarnih prispevkov za stroške, ki nastanejo zaradi „dodatnih dejavnosti“ zunaj delovnega programa in proračuna skupnega podjetja, vendar so skladne z njegovimi splošnimi cilji. V okviru programa Obzorje Evropa stvarni prispevki za dodatne dejavnosti vključujejo tudi neupravičene stroške dejavnosti, ki jih neposredno financira skupno podjetje, od katerih se odštejejo vsi drugi prispevki EU k tem stroškom. Zasebni člani skupnega podjetja morajo poleg stvarnih prispevkov za operativne dejavnosti zagotoviti tudi stvarne prispevke za dodatne dejavnosti, sorazmerno s prispevkom EU. Zneski stvarnih prispevkov za dodatne dejavnosti so določeni v letnem načrtu dodatnih dejavnosti skupnega podjetja. Skupni znesek dvakrat potrjenih stvarnih prispevkov za dodatne dejavnosti je razkrit v pojasnilih k zaključnemu računu skupnega podjetja. Zato prispevki za dodatne dejavnosti niso zajeti v revizijo Sodišča.

1.15. Na [sliki 1.2](#) so prikazane ciljne vrednosti za prispevke članov za skupna podjetja v večletnem finančnem okviru za obdobje 2014–2020 in za obdobje 2021–2027, kot je določeno v ustreznih ustanovnih uredbah, vključno s preoblikovanjem Skupnega podjetja KDT v Skupno podjetje za čipe. V večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027 se je proračun najbolj povečal Skupnemu podjetju EuroHPC in Skupnemu podjetju za čipe.

Slika 1.2 – Ciljne vrednosti za prispevke članov za skupna podjetja v okviru programov EU za raziskave in inovacije (v milijonih EUR)

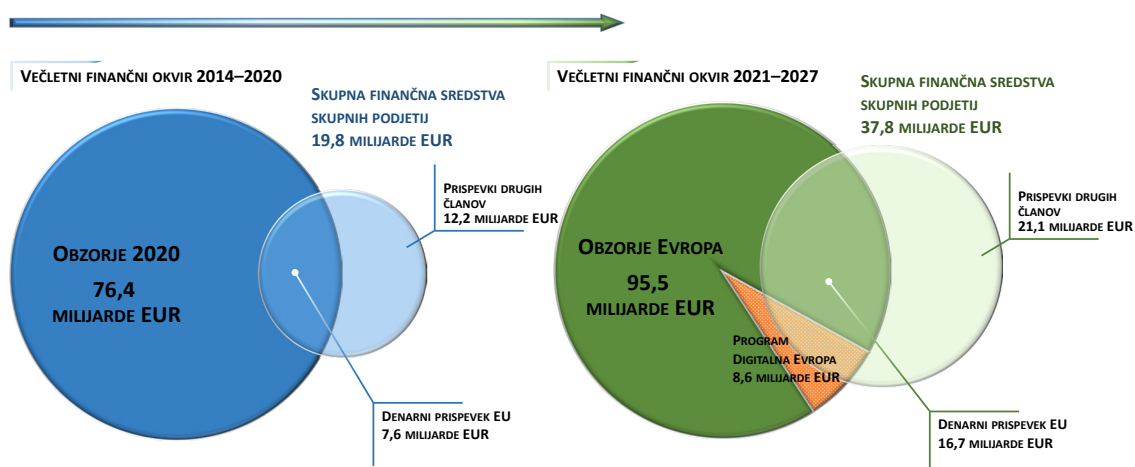
Vir: Evropsko računsko sodišče

1.16. Kot je prikazano na [sliki 1.3](#), sta v večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027 glavni vir financiranja skupnih podjetij še naprej programa Obzorje Evropa in Digitalna Evropa, iz katerih je bilo za sofinanciranje njihovih raziskovalnih in inovacijskih dejavnosti dodeljenih skupno 16,7 milijarde EUR. Skupna podjetja bodo izvršila 11,6 milijarde EUR (ali približno 12 %) od skupnega proračuna programa Obzorje Evropa v višini 95,5 milijarde EUR. V okviru programa za digitalno Evropo⁶ bodo skupna podjetja EuroHPC, ECCC in Skupno podjetje za čipe prejeli 5 milijard EUR sredstev EU – ali 58,1 % skupnih sredstev programa v višini 8,6 milijarde EUR – za izvajanje obsežnih projektov krepitev zmogljivosti, uvajanja in naložb, povezanih s strategijo za enotni digitalni trg za Evropo.

1.17. V večletnem finančnem okviru za obdobje 2014–2020 naj bi se s financiranjem EU za skupna podjetja v višini 7,6 milijarde EUR z učinkom finančnega vzvoda privabilo 12,2 milijarde EUR (161 %) za izvedbo raziskovalnih in inovacijskih projektov v vrednosti približno 19,8 milijarde EUR na področjih raziskav in inovacij, dodeljenih skupnim podjetjem, vključno z neposrednimi prispevki sodelujočih držav in mednarodnih organizacij (glej [tabelo 2.1](#)). V novem večletnem finančnem okviru (za obdobje 2021–2027) naj bi se s financiranjem EU za skupna podjetja v višini 16,7 milijarde EUR z učinkom finančnega vzvoda privabilo 21,1 milijarde EUR (126 %) za izvedbo raziskovalnih in inovacijskih projektov v vrednosti približno 37,8 milijarde EUR na področjih, dodeljenih skupnim podjetjem, vključno z neposrednimi prispevki sodelujočih držav in mednarodnih organizacij (glej [slika 1.3](#)).

⁶ Uredba (EU) 2021/694 o vzpostavitvi programa Digitalna Evropa.

Slika 1.3 – Skupni prispevki za skupna podjetja in učinek finančnega vzvoda na prispevke drugih članov

Vir: Evropsko računsko sodišče

Modeli upravljanja skupnih podjetij, ki delujejo v okviru programov EU za raziskave in inovacije

1.18. Da bi skupna podjetja zagotovila tesno sodelovanje in usklajevanje s svojimi partnerji in deležniki, imajo obsežno strukturo upravljanja, ki jo večinoma sestavljajo upravni odbor, znanstveni svetovadni organ, skupina predstavnikov držav in skupine deležnikov, dejavne na raziskovalnem in inovacijskem področju skupnega podjetja.

1.19. Skupna podjetja imajo sicer enako pravno strukturo, vendar ima vsako specifične značilnosti za obravnavo raziskav in inovacij v različnih sektorjih. Večina skupnih podjetij temelji na dvostranskem modelu, pri čemer so Komisija in zasebni člani iz zadevnih panog in s področja raziskav zastopani v upravnem odboru ter prispevajo k operativnim dejavnostim skupnega podjetja (CA, IHI, Čisti vodik, CBE, SNS in EU-Rail). Štiri skupna podjetja imajo tristranski model, po katerem so v upravnem odboru zastopane tudi bodisi sodelujoče države (KDT in EuroHPC) ali pa vodilna medvladna organizacija (SESAR in Svetovno zdravje), ki prispevajo k dejavnostim skupnega podjetja.

Evropsko skupno podjetje za ITER in razvoj fuzijske energije

1.20. Sporazum v zvezi z mednarodnim termonuklearnim poskusnim reaktorjem (ITER) je začel veljati 24. oktobra 2007, ko je pravno začela obstajati Mednarodna organizacija za fuzijsko energijo ITER (ITER-IO). Organizacija ITER-IO je pristojna za izvajanje projekta ITER. Objekti za fuzijo se gradijo v kraju Cadarache v Franciji.

1.21. V projektu ITER sodeluje sedem svetovnih partneric: EU (ki jo zastopa Evropska skupnost za atomsko energijo (Euratom))⁷, Združene države Amerike, Rusija, Japonska, Kitajska, Južna Koreja in Indija. EU je s 45,4-odstotnim deležem gradbenih stroškov prevzela vodilno vlogo. Delež vsake od ostalih članic organizacije ITER je približno 9,1 %. Ta porazdelitev stroškov se bo spremenila v operativni fazi testiranja fuzije, ko bo Euratom pokrival 34 % operativnih stroškov⁸. Skupna sredstva, ki jih je EU predvidela za izvajanje obveznosti iz sporazuma ITER in s tem povezanih dejavnosti do leta 2035, znašajo 18,2 milijarde EUR (sedanja vrednost)⁹.

1.22. Članice organizacije ITER-IO prek svojih domačih agencij prispevajo k projektu predvsem z zagotavljanjem sestavnih delov, opreme, materialov, zgradb in storitev neposredno organizaciji ITER-IO (stvarni prispevki). Zagotavljajo tudi finančne prispevke v proračun organizacije ITER-IO (denarni prispevki). Članice ITER so skupaj odgovorne za izdelavo ključnih sestavnih delov reaktorjev, naloge izdelave, ki štejejo kot stvarni prispevki, pa so bile porazdeljene na podlagi interesov ter tehničnih in industrijskih zmogljivosti posameznih članic¹⁰.

1.23. Evropsko skupno podjetje za ITER in razvoj fuzijske energije (F4E) je bilo ustanovljeno aprila 2007 za obdobje 35 let kot notranja agencija Evropske unije. Ena od glavnih nalog Skupnega podjetja F4E je upravljanje prispevka EU k projektu ITER. Skupno podjetje usklajuje dejavnosti in izvaja potrebna javna naročila za pripravo izgradnje demonstracijskega fuzijskega reaktorja in naprav. Financirata ga predvsem Euratom (približno 80 %) in država gostiteljica ITER, tj. Francija (približno 20 %).

1.24. Sedanja ocena Komisije o skupnem proračunu Euratoma, ki ga Skupno podjetje F4E potrebuje za financiranje evropskega dela izvajanja projekta ITER in s tem povezanih dejavnosti, za obdobje do leta 2035 znaša približno 15 milijarde EUR (sedanja vrednost).

⁷ Članice Euratoma so države članice EU ter pridruženi državi Švica in Združeno kraljestvo (do leta 2020).

⁸ Dokumenta ITER *Value estimates for ITER Phases of Construction, Operation, Deactivation and Decommissioning and Form of Party Contributions in Cost Sharing for all Phases of the ITER Project*.

⁹ Ocene temeljijo na sporočilu Komisije COM(2017) 319 in z njim povezanim delovnem dokumentu služb Komisije SWD(2017) 232, tabela 4.

¹⁰ ITER.org.

Država gostiteljica ITER (Francija) in države članice Euratoma (vključno s Švico in Združenim kraljestvom do leta 2020) bodo prispevale dodatne 3,2 milijarde EUR (sedanja vrednost)¹¹.

1.25. Združeno kraljestvo je 31. januarja 2020 izstopilo iz EU in Euratoma. [Sporazum o trgovini in sodelovanju med EU \(Euratom\) in Združenim kraljestvom](#) je bil sklenjen 30. decembra 2020. V njem je določeno, da bo Združeno kraljestvo sodelovalo v programih EU iz Protokola I in k njim prispevalo, vključno s programom Euratoma za raziskave in usposabljanje ter dejavnostmi Skupnega podjetja F4E v zvezi s projektom ITER. Toda dokler se stranki ne dogovorita o Protokolu, Združeno kraljestvo niti ne sodeluje v dejavnostih ITER F4E kot pridružena članica niti kot članica Skupnega podjetja F4E. Kar zadeva Švico, sporazum ni bil samodejno podaljšan in je zato leta 2020 prenehal veljati.

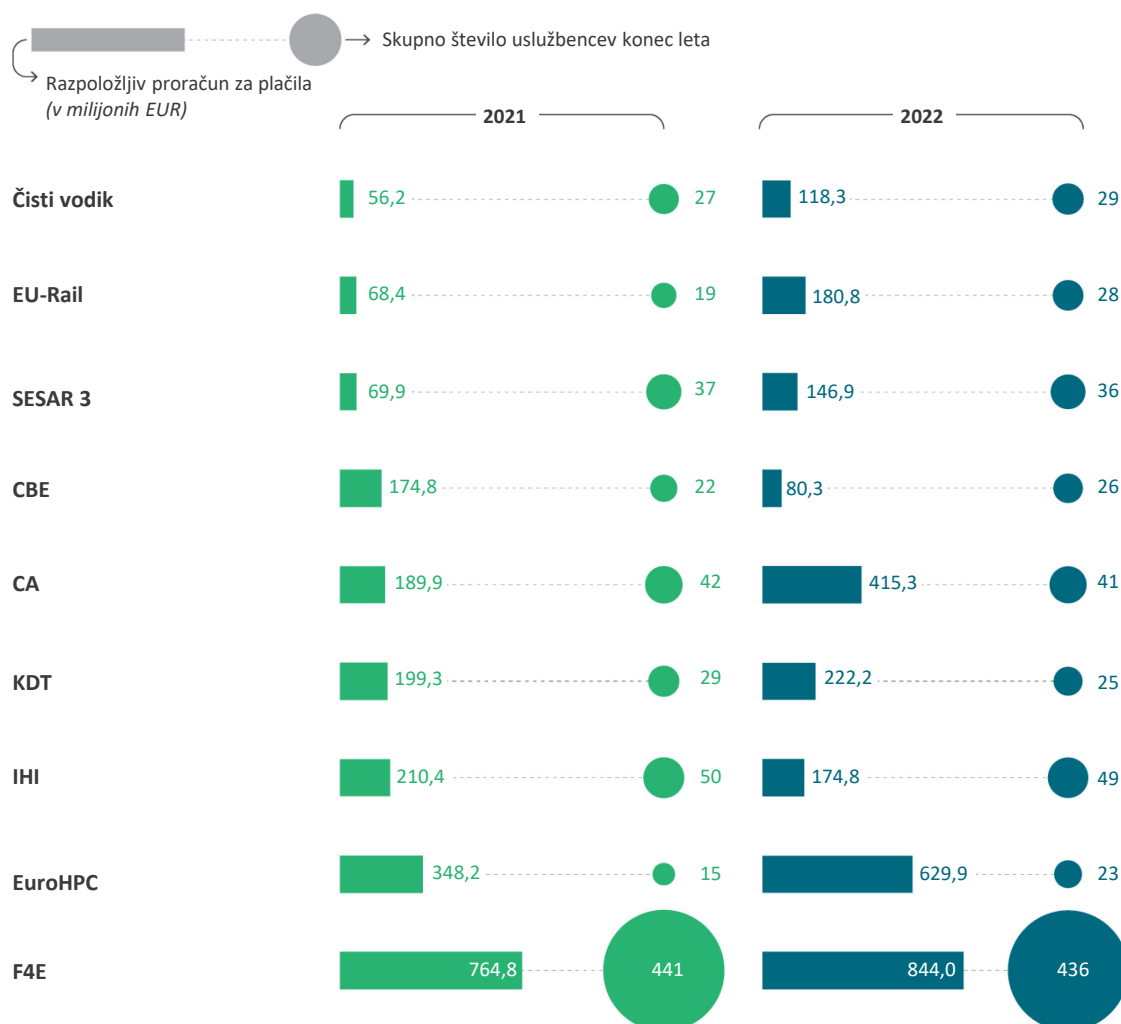
Proračuni skupnih podjetij za plačila in njihovi človeški viri v letu 2022

1.26. Na [sliki 1.4](#) je pregled specifičnih inovacijskih in raziskovalnih področij skupnih podjetij ter njihovih proračunov za plačila in človeških virov za proračunski leti 2022 in 2021. Leta 2022 so imela skupna podjetja, ki delujejo v okviru programov EU za raziskave in inovacije, skupni proračun za plačila v višini 2,0 milijarde EUR (2021: 1,3 milijarde EUR). Proračun za plačila Skupnega podjetja F4E je znašal 0,8 milijarde EUR (2021: 0,8 milijarde EUR). Povečanje proračuna za plačila v letu 2022 za skupna podjetja, ki delujejo v okviru programov EU za raziskave in inovacije, je mogoče pojasniti s tem, da so ta skupna podjetja leta 2022 začela izvajati raziskovalne programe Obzorje Evropa, Digitalna Evropa in IPE 2 iz večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027.

1.27. Konec leta 2022 je bilo v skupnih podjetjih, ki delujejo v okviru programov EU za raziskave in inovacije, zaposlenih 257 uslužbencev (2021: 241). Skupno podjetje F4E je zaposlovalo 434 uslužbencev (2021: 441). Ti podatki vključujejo uradnike, začasne in pogodbene uslužbence ter napotene nacionalne strokovnjake (glej [slika 1.4](#)).

¹¹ Ocene temeljijo na sporočilu Komisije COM(2017) 319 in z njim povezanim delovnem dokumentu služb Komisije SWD(2017) 232, tabela 4.

Slika 1.4 – Proračuni skupnih podjetij za plačila in njihovi človeški viri v letu 2022

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov skupnih podjetij

Proračunska ureditev in ureditev razrešnice

1.28. Evropski parlament in Svet sta odgovorna za letne proračunske postopke skupnih podjetij in njihove postopke razrešnice. Časovni načrt za postopek razrešnice je prikazan na [sliki 1.5](#).

Slika 1.5 – Letni postopek razrešnice

Vir: Evropsko računsko sodišče

Revizija Sodišča

Sodišče za vsako skupno podjetje izda izjavo o zanesljivosti

1.29. Sodišče je skladno s členom 287 PDEU revidiralo:

- (a) zaključne račune vseh devetih skupnih podjetij za proračunsko leto, ki se je končalo 31. decembra 2022, ter
- (b) zakonitost in pravilnost transakcij, povezanih s temi zaključnimi računi.

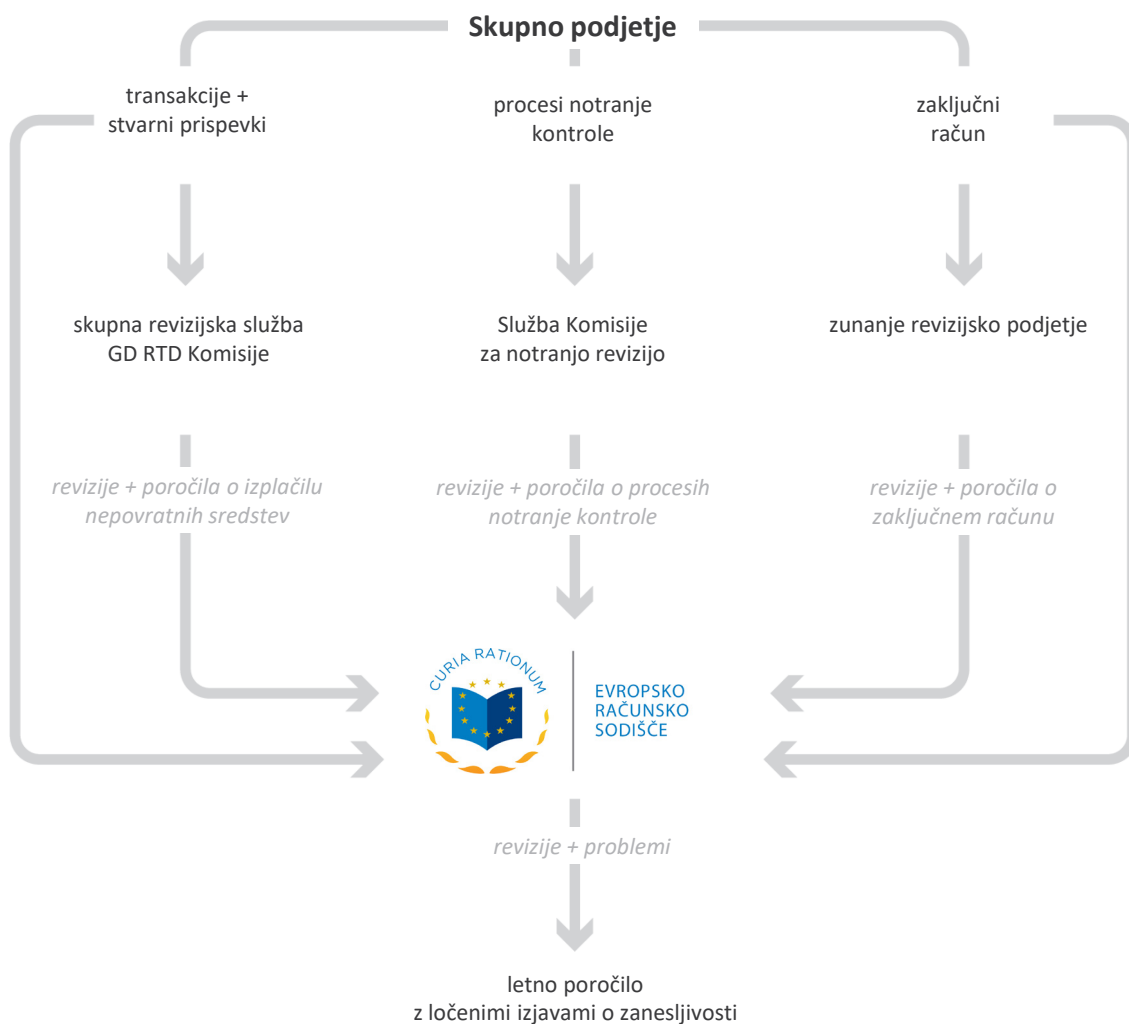
1.30. Sodišče na podlagi rezultatov svoje revizije Evropskemu parlamentu in Svetu za vsako skupno podjetje posebej da izjavo o zanesljivosti v zvezi z zanesljivostjo zaključnega računa skupnega podjetja ter zakonitostjo in pravilnostjo transakcij, povezanih s tem zaključnim računom. Kadar je to primerno in ustrezno, Sodišče izjave o zanesljivosti dopolni z revizijskimi opažanji (glej [poglavje 3](#)), zaradi katerih revizijska mnenja niso vprašljiva.

Sodišče uporablja rezultate revizijskega dela drugih neodvisnih revizorjev

1.31. V členih 70 in 71 finančne uredbe EU je določeno, da neodvisni zunanji revizor preveri zaključne račune skupnih podjetij. Revizijo zanesljivosti zaključnih računov vseh skupnih podjetij so po naročilu opravila neodvisna zunanja revizijska podjetja, vendar je za vse vidike neodvisnih zunanjih revizij in pripravo specifičnega revizijskega poročila (vključno z izjavo o zanesljivosti za vsako skupno podjetje) še vedno v celoti odgovorno Sodišče. Sodišče je v skladu z mednarodnimi revizijskimi standardi pregledalo kakovost dela teh zunanjih revizijskih podjetij in pridobilo zadostno zagotovilo, da se pri oblikovanju svojih mnenj o zanesljivosti zaključnih računov skupnih podjetij za leto 2022 lahko opira na njihovo delo.

1.32. Skupna revizijska služba Komisije izvaja naknadne revizije naključno izbranih vmesnih in končnih plačil nepovratnih sredstev v okviru programov Obzorje 2020 in Obzorje Evropa, vključno s plačili nepovratnih sredstev skupnih podjetij, ki izvajajo raziskovalne dejavnosti. Za končna plačila mora upravičenec predložiti potrdilo o računovodskih izkazih. To potrdilo je poročilo o dejstvih, ki ga pripravi neodvisni revizor ali javni uslužbenec, ki Komisiji ali organu EU, ki dodeljuje nepovratna sredstva, omogoča, da preveri, ali so stroški, prijavljeni v končnih računovodskih izkazih, upravičeni. Sodišče je rezultate teh revizij upoštevalo pri oblikovanju svojih revizijskih mnenj o zakonitosti in pravilnosti z zaključnimi računi skupnih podjetij povezanih plačil. Služba Komisije za notranjo revizijo na podlagi rednih ocen tveganja revidira uspešnost notranjih kontrol skupnih podjetij za ključne upravne postopke (glej [slika 1.6](#)).

Slika 1.6 – Sodišče upošteva delo drugih neodvisnih revizorjev

Vir: Evropsko računsko sodišče

Revizijski pristop Sodišča temelji na oceni ključnih tveganj

1.33. Letna revizija zaključnih računov skupnih podjetij ter transakcij, povezanih s temi zaključnimi računi, za leto 2022 je bila zasnovana tako, da se obravnavajo ključna tveganja, ki jih je Sodišče opredelilo v svoji oceni tveganja za leto 2022, ki je na kratko predstavljena v nadaljevanju.

Tveganje, povezano z zanesljivostjo zaključnih računov, je bilo majhno do srednje

1.34. Do 30. novembra 2022 je računovodske storitve za vsa skupna podjetja (razen F4E in CA) zagotavljala Komisija. Za zaključni račun za leto 2022 so računovodske storitve prevzele strukture zalednih služb, ki so jih vzpostavila skupna podjetja. Sodišče je zato menilo, da je tveganje v zvezi z zanesljivostjo zaključnih računov za ta skupna podjetja srednje, za skupni podjetji F4E in CA pa majhno.

Tveganje, povezano z zakonitostjo in pravilnostjo prihodkov, je bilo na splošno majhno

1.35. Ker so prihodki skupnih podjetij v letu 2022 večinoma temeljili na finančnih prispevkih iz raziskovalnih skladov Komisije (Obzorje Evropa in Obzorje 2020) in proračuna Euratoma, je tveganje za zakonitost in pravilnost prihodkov za vsa skupna podjetja majhno.

Tveganje, povezano z zakonitostjo in pravilnostjo upravnih odhodkov, je bilo na splošno majhno, razen pri zaposlovanju

1.36. Plače in upravna plačila so večinoma rutinska plačila. Poleg tega plače upravlja Urad za vodenje in plačevanje posameznih pravic na Komisiji, ki ga Sodišče revidira v okviru specifičnih ocen upravnih odhodkov. V zvezi z odhodki za zaposlene Sodišče v zadnjih letih ni odkrilo pomembnih napak. Tveganje, povezano z zakonitostjo in pravilnostjo postopkov zaposlovanja, je bilo na splošno majhno, vendar srednje za skupni podjetji EuroHPC in KDT, ki sta morali hitro zaposliti veliko število uslužbencev, da bi lahko izvajali svoje okrepljene pristojnosti in dejavnosti v večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027.

Tveganje, povezano z zakonitostjo in pravilnostjo operativnih odhodkov, je bilo na splošno srednje

1.37. Ker so prijave stroškov upravičencev na splošno zapletene, Sodišče pa je pri prejšnjih revizijah odkrilo slabosti v naknadnih revizijah skupne revizijske službe in potrdilih o računovodskih izkazih končnih plačil nepovratnih sredstev, je Sodišče tveganje, povezano z vmesnimi in končnimi plačili nepovratnih sredstev skupnih podjetij, ocenilo kot srednje.

1.38. Za skupni podjetji F4E in EuroHPC je bilo tveganje, povezano z njunimi odhodki za operativne pogodbe, zaradi zapletenih postopkov javnega naročanja za naročila visoke vrednosti ocenjeno kot srednje.

Tveganje, povezano z upravljanjem proračuna, je bilo majhno do srednje

1.39. Zaradi slabosti, ugotovljenih v procesu načrtovanja in spremljanja proračuna ter zapletenega in dolgotrajnega postopka pridobivanja superračunalnikov, je bilo tveganje za upravljanje proračuna za Skupno podjetje EuroHPC ocenjeno kot srednje. Kot srednje je bilo to tveganje ocenjeno tudi za Skupno podjetje F4E, in sicer zaradi novih tveganj nadaljnjih zamud in povečanja stroškov projekta ITER, povezanih z načrtovano novo referenčno osnovo, težav z dobavo, ki so posledica sankcij proti Rusiji, in zamud francoskega organa za jedrsko varnost pri odobritvi sprememb načrta, do katerih pride med postopkom sestavljanja.

Tveganje, povezano z izvajanjem programov, je bilo majhno do srednje

1.40. Tveganje, povezano z izvajanjem programov, je bilo za skupni podjetji EuroHPC in CBE ocenjeno kot srednje, in sicer zaradi velikega tveganja, da podjetji do konca izvajanja programa Obzorje 2020 morda ne bosta dosegli minimalnih ciljnih vrednosti za prispevke svojih zasebnih članov. Za vsa druga skupna podjetja je bilo tveganje ocenjeno kot majhno.

Sodišče domnevne goljufije prijavi ustreznima organoma EU

1.41. Sodišče v zadevah, povezanih z domnevnimi goljufijami in drugimi nezakonitimi dejavnostmi zoper finančne interese EU, sodeluje z Evropskim uradom za boj proti goljufijam (urad OLAF), v zadevah, povezanih z domnevnimi kaznivimi dejanji zoper finančne interese EU, pa z Evropskim javnim tožilstvom (EJT). OLAF ali EJT obvesti o vsaki sumljivi zadevi, ki jo odkrije pri svojem revizijskem delu, čeprav njegove revizije niso zasnovane tako, da bi Sodišče posebej iskalo goljufije. Za proračunsko leto 2022 Sodišče uradu OLAF / EJT ni poslalo nobenih tovrstnih obvestilo.

Revizijski pristop Sodišča za plačila nepovratnih sredstev

1.42. Za plačila nepovratnih sredstev, ki jih je izvršilo osem skupnih podjetij, ki izvajajo raziskovalne in inovacijske projekte, je Sodišče zagotovilo iz naknadnih revizij skupne revizijske službe dopolnilo s podrobno revizijo pri upravičencih (neposredno preizkušanje podatkov) za vzorec 32 transakcij za plačila nepovratnih sredstev. Te transakcije so bile izbrane naključno (vzorec na podlagi metode vzorčenja po denarni enoti) iz populacije vseh vmesnih in končnih plačil nepovratnih sredstev, ki so jih ta skupna podjetja izvršila leta 2022.

1.43. Sodišče je za vsako skupno podjetje svoje mnenje o zakonitosti in pravilnosti z zaključnimi računi povezanih plačil nepovratnih sredstev pripravilo na podlagi ločenih ocen naslednjih elementov:

- (a) stopnje napake za vsako posamezno skupno podjetje, pridobljene na podlagi rezultatov naknadnih revizij plačil nepovratnih sredstev, ki jih je opravila skupna revizijska služba, vključno z oceno pravilnosti in popolnosti izračunov reprezentativne stopnje napake in stopnje preostale napake;
- (b) skupne stopnje napake, pridobljene na podlagi rezultatov lastnega preizkušanja podatkov v zvezi z izplačili nepovratnih sredstev skupnih podjetij;
- (c) ugotovitev v zvezi s transakcijami danega skupnega podjetja v okviru lastnega preizkušanja podatkov.

EVROPSKO
RAČUNSKO
SODIŠČE

Poglavje 2

Pregled revizijskih rezultatov

Uvod

2.1. V tem poglavju je predstavljen pregled rezultatov letne revizije skupnih podjetij za proračunsko leto 2022, ki jo je opravilo Sodišče, vključno z analizo kontrolnega sistema na podlagi tveganja, ki ga skupna podjetja uporabljajo za izvajanje nepovratnih sredstev, ter rezultatov drugega revizijskega dela, ki se navezuje na več skupnih podjetij in ga je Sodišče opravilo v istem letu. Sodišče na podlagi svojega revizijskega dela skupnim podjetjem predlaga, naj sprejmejo različne ukrepe.

Revizijska mnenja brez pridržkov za vsa skupna podjetja

Revizijsko mnenje brez pridržkov o zanesljivosti zaključnih računov vseh skupnih podjetij

2.2. Sodišče je za zaključne račune vseh skupnih podjetij dalo revizijska mnenja brez pridržkov. Po njegovem mnenju zaključni računi skupnih podjetij v vseh pomembnih pogledih pošteno predstavljajo njihov finančni položaj na dan 31. decembra 2022 ter njihov poslovni izid in denarne tokove za tedaj končano leto v skladu z določbami finančnih uredb, ki se zanje uporabljajo, in računovodskimi pravili, ki jih je sprejel računovodja Komisije.

Poudarjena zadeva glede prispevka EU k projektu ITER

2.3. Skupno podjetje F4E je v zaključnem računu za leto 2022 razkrilo svojo oceno skupnih stroškov izpolnjevanja obveznosti dobave za projekt ITER („ocena ob zaključku“), ki so bili ocenjeni v višini 19,1 milijarde EUR (vrednost iz leta 2022). V odstavku o poudarjanju zadev je poudarjeno, da ocena ob zaključku za leto 2022 še vedno temelji na mejnikih in predpostavkah o stroških iz leta 2016 in jo bo treba bistveno spremeniti, ko bo Svet ITER odobril novo referenčno osnovo in zahteve projekta ITER.

2.4. Rusija mora kot članica organizacije ITER-IO dobaviti več komponent za projekt ITER na lokacijo sestavljalnega obrata ITER v Franciji (Cadarache) in zagotoviti letne prispevke za organizacijo ITER-IO. Te razmere pomenijo tveganje zamud in višjih stroškov za projekt ITER. Sodišče zato opozarja na (točko d) „Uvoda“ zaključnega računa: „Vpliv mednarodnih razmer“, v kateri so opisane posledice pandemije COVID-19 in vojne agresije proti Ukrajini za delovanje skupnega podjetja F4E.

Razkritja skupnih podjetij v zvezi z vojno agresijo proti Ukrajini

2.5. Vsa skupna podjetja so ocenila učinek vojne agresije proti Ukrajini na svoje dejavnosti. V svojih zaključnih računih so razkrila, da ocenjeni finančni učinek ni bil bistven.

Mnenja brez pridrzkov o zakonitosti in pravilnosti prihodkov, povezanih z zaključnimi računi vseh skupnih podjetij

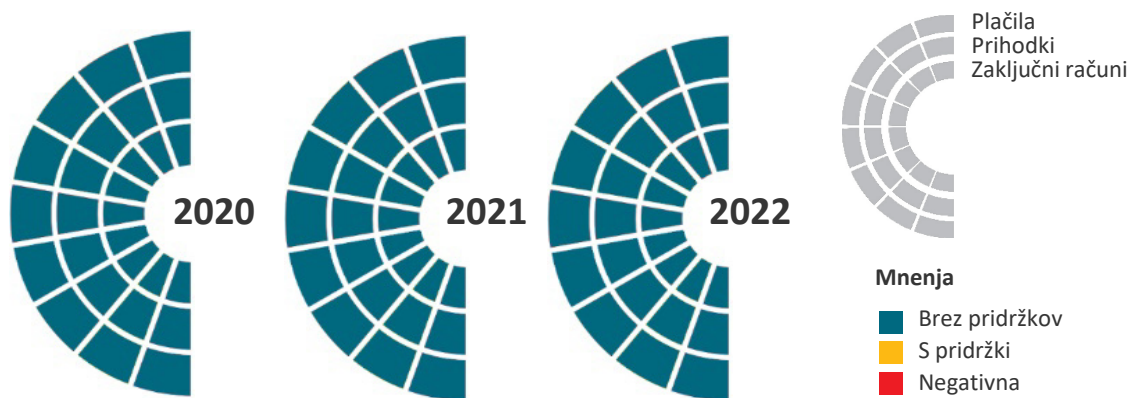
2.6. Sodišče je za vsa skupna podjetja izreklo revizijska mnenja brez pridrzkov o zakonitosti in pravilnosti prihodkov, povezanih z zaključnimi računi za leto, ki se je končalo 31. decembra 2022. Po mnenju Sodišča so bile transakcije v vseh pomembnih pogledih zakonite in pravilne.

Mnenja brez pridrzkov o zakonitosti in pravilnosti plačil, povezanih z zaključnimi računi vseh skupnih podjetij

2.7. Sodišče je za vsa skupna podjetja izreklo revizijska mnenja brez pridrzkov o zakonitosti in pravilnosti plačil, povezanih z zaključnimi računi za leto, ki se je končalo 31. decembra 2022. Po mnenju Sodišča so bile transakcije v vseh pomembnih pogledih zakonite in pravilne.

2.8. Na [sliki 2.1](#) je pregled razvoja letnih revizijskih mnenj Sodišča o zaključnih računih, prihodkih in plačilih skupnih podjetij v obdobju 2020–2022.

Slika 2.1 – Pregled razvoja mnenj Sodišča o skupnih podjetjih v obdobju 2020–2022

Vir: Evropsko računsko sodišče

Na več področjih so potrebne izboljšave

2.9. Sodišče je, ne da bi bila zato vprašljiva njegova mnenja, izrazilo opažanja, da bi poudarilo potrebe po izboljšanju na področjih izvajanja programov, človeških virov ter sistema upravljanja in nadzora plačil. Povzetek teh opažanj, ki so podrobno opisana v [poglavju 3](#), je predstavljen v nadaljevanju.

Slabosti pri izvajanju programov skupnih podjetij za raziskave in inovacije

Dokončanje bistvenega dela prejšnjih programov za raziskave in inovacije v večletnem finančnem okviru 2021–2027

2.10. Več skupnih podjetij izvaja dejavnosti v okviru novih programov za raziskave in inovacije (Obzorje Evropa, Digitalna Evropa in IPE 2), hkrati pa tudi številne projekte, odobrene v prejšnjih večletnih finančnih okvirih. Toda če je bila življenjska doba skupnih podjetij nato v naslednjih večletnih finančnih okvirih podaljšana, ta skupna podjetja nimajo rokov za izvajanje projektov, financiranih v okviru prejšnjih večletnih finančnih okvirov.

2.11. Kar zadeva sedmi okvirni program, ki se je izvajal v večletnem finančnem okviru za obdobje 2007–2013, mora Skupno podjetje IHI ob koncu leta 2022, tj. deset let po koncu programa, plačati še 45 milijonov EUR (ali 5 % skupne vrednosti sporazumov o dodelitvi nepovratnih sredstev v okviru 7. OP) za projekte, ki jih je bilo treba še dokončati.

2.12. Kar zadeva program Obzorje 2020 v večletnem finančnem okviru za obdobje 2014–2020, je iz [tabele 2.1](#) razvidno, da so skupna podjetja ob koncu leta 2022, tj. devetega leta izvajanja programa, ciljne vrednosti za prispevke članov, določene v njihovih ustanovnih uredbah za dejavnosti programa Obzorje 2020, dosegla v različnem obsegu, ki se giblje med 38 % in več kot 100 % (vključno s stvarnimi prispevki za dodatne dejavnosti, kadar je to ustrezno). Za skupna podjetja EuroHPC, IHI, CBE in KDT so glede na navedbe teh skupnih podjetij nižje stopnje zagotavljanja prispevkov delno posledica dolgega trajanja projektov, ki je potrebno zaradi narave raziskovalnega področja, specifičnega za zadevno skupno podjetje, velikega obsega globalnih konzorcijev, ki izvajajo projekte (IHI), in vpletenosti sodelujočih držav (EuroHPC in KDT).

2.13. Uslužbenci skupnih podjetij hkrati upravljajo vse več tekočih projektov za programe iz različnih večletnih finančnih okvirov. To bi lahko zmanjšalo uspešnost notranjih kontrol skupnih podjetij in upravljanje teh sredstev ter povzročilo zamude pri izvajanju novih programov.

Tabela 2.1 – Večletni finančni okvir 2014–2020: skupni prispevki članov (v milijonih EUR)

Prispevki članov (na podlagi ustanovne uredbe in sodnih odločb)				Skupna podjetja v okviru programa Obzorje 2020	Prispevki članov (na dan 31. decembra 2022)						
Denarni prispevek EU (a)	Stvarni prispevki drugih članov za operativne dejavnosti in njihovi denarni prispevki (1) (b)	Stvarni prispevki drugih članov za dodatne dejavnosti (2) (c)	Skupaj (d) = (a) + (b) + (c)		Denarni prispevek EU (e)	Potrjeni stvarni prispevki drugih članov za operativne dejavnosti in njihovi denarni prispevki (1) (f)	Prijavljeni še nepotrjeni stvarni prispevki drugih članov za operativne dejavnosti (1) (g)	Stvarni prispevki za dodatne dejavnosti (h)	Skupaj (i) = (e) + (f) + (g) + (h)	Dosega ciljnih vrednosti s stvarnimi prispevki za dodatne dejavnosti (j) = (i) / (d)	Dosega ciljnih vrednosti brez stvarnih prispevkov za dodatne dejavnosti (k) = ((e) + (f) + (g)) / ((a) + (b))
585,0	790,5	n. r.	1 375,5	SESAR	537,3	535,8	84,0	n. r.	1 157,1	n. r.	84 %
1 755,0	1 228,6	965,3	3 948,9	Čisto nebo 2 – CA	1 682,7	859,8	139,0	1 223,1	3 904,6	99 %	90 %
1 638,0	1 638,0	n. r.	3 276,0	IMIZ – IHI	991,7	890,3	224,0	n. r.	2 106,0	n. r.	64 %
665,0	95,0	285,0	1 045,0	GCV2 – Čisti vodik	573,1	66,5	47,3	1 039,0	1 725,9	165 %	90 %
1 185,0	2 827,5	n. r.	4 012,5	ECSEL – KDT	1 158,6	926,1	1 172,5	n. r.	3 257,2	n. r.	81 %
835,0	475,3	2 235,5	3 545,8	BBI – CBE (4)	770,3	88,4	67,6	1 797,9	2 724,2	77 %	71 %
398,0	350,0	120,0	868,0	S2R – EU-RAIL	383,8	264,9	67,5	244,0	960,2	111 %	96 %
536,0	908,0	n. r.	1 444,0	EuroHPC (3)	377,0	124,8	49,0	n. r.	550,8	n. r.	38 %
7 597,0	8 312,9	3 605,7	19 515,6	Skupaj	6 474,5	3 756,6	1 850,9	4 304,0	16 386,0	84 %	76 %

(1) Vključno s stvarnimi prispevki za operativne dejavnosti in denarnimi prispevki sodelujočih držav (KDT, EuroHPC) in mednarodnih organizacij (SESAR).

(2) Stvarni prispevki za dodatne dejavnosti zunaj delovnega načrta skupnega podjetja.

(3) Za Skupno podjetje EuroHPC prispevek EU vključuje 100 milijonov EUR iz programa IPE.

(4) Za Skupno podjetje CBE so ciljne vrednosti za denarni prispevek EU in zasebni članov zmanjšane za 140 milijonov EUR. Ciljne vrednosti za stvarne prispevke zasebnih članov, kot so določene v letnih delovnih programih Skupnega podjetja.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov skupnih podjetij

Ukrep 1

Skupna podjetja EuroHPC, IHI, CBE in KDT bi morala pripraviti časovno opredeljen akcijski načrt za dokončanje izvajanja projektov, odobrenih v prejšnjih večletnih finančnih okvirih.

Dve skupni podjetji ob koncu obdobja izvajanja programa Obzorje 2020 ne bosta dosegli svojih ciljnih vrednosti za prispevek zasebnih članov

2.14. V ustanovnih uredbah skupnih podjetij je za program Obzorje 2020 določena ciljna vrednost za prispevek po kategorijah članov (EU, zasebni člani, sodelujoče države, mednarodne organizacije), ki se v okviru programa zagotovi za raziskovalne in inovacijske dejavnosti, specifične za zadevno skupno podjetje (glej [tabela 2.2](#)).

2.15. Skupno podjetje CBE je leta 2022 zaradi nepredvidene prekinitve enega od vodilnih projektov programa Obzorje 2020 in začasne ustavitve več drugih projektov preklicalo približno 8,2 milijona EUR za potrjene projekte. Ker so bili vsi razpisi v okviru programa Obzorje 2020 konec leta 2020 zaključeni, je stvarni prispevek zasebnih članov za operativne dejavnosti za

Skupno podjetje CBE zdaj omejen na sedanjo raven njihovih pravnih obveznosti. Konec leta 2022 je to znašalo 54 % okvirne ciljne vrednosti, določene v letnih delovnih programih Skupnega podjetja. Skupno podjetje sicer lahko doseže splošno ciljno vrednost za stvarne prispevke svojih zasebnih članov (stvarne prispevke za operativne dejavnosti in stvarne prispevke za dodatne dejavnosti), vendar ne bo doseglo okvirne ciljne vrednosti za stvarne prispevke za operativne dejavnosti zasebnih članov.

2.16. Kar zadeva EuroHPC, so zasebni člani konec leta 2022 zagotovili 11 milijonov EUR (ali 2,6 %) stvarnih prispevkov za projekte programa Obzorje 2020, kar je precej manj od minimalne ciljne vrednosti za zasebne člane v višini 420 milijonov EUR, ki jo je treba doseči do konca izvajanja programa Obzorje 2020. Sodišče je ugotovilo, da lahko glede na sedanje finančne ureditve Skupnega podjetja glede ukrepov, ki se financirajo z nepovratnimi sredstvi v okviru programa Obzorje 2020, zasebni člani zagotovijo stvarne prispevke le za eno vrsto projektov (inovacijski projekti, z omejitvijo v višini 30 % stroškov projekta). Zato finančne ureditve Skupnega podjetja niso mogle spodbuditi stvarnih prispevkov zasebnih članov na ravni ciljne vrednosti, opredeljene v njegovi ustanovni uredbi za program Obzorje 2020. V okviru programov večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027 se je minimalna ciljna vrednost za prispevke zasebnih članov povečala na 900 milijonov EUR. Toda ker se ureditve Skupnega podjetja o financiranju za nepovratna sredstva niso spremenile, obstaja veliko tveganje, da Skupno podjetje ne bo doseglo ciljne vrednosti za prispevke zasebnih članov, določenih v novi ustanovni uredbi.

2.17. Za skupni podjetji CBE in EuroHPC bistveno zmanjšanje stvarnih prispevkov zasebnih članov za njune operativne dejavnosti pomeni tveganje za uresničitev njunih delov programa Obzorje 2020 za raziskave in inovacije.

Ukrep 2

Za zagotovitev doseganja ciljnih vrednosti za prispevke zasebnih članov za večletni finančni okvir za obdobje 2021–2027 bi morali skupni podjetji CBE in EuroHPC na podlagi strateškega načrta za izvajanje programov letno spremljati posamezne dosežke glede prispevkov zasebnih članov.

Nezadostne informacije o prispevkih članov na ravni programa

2.18. Zneski prispevkov za raziskovalne programe skupnih podjetij, razčlenjeni po kategorijah članov (EU, zasebni člani, sodelujoče države), se v zaključnih računih skupnih podjetij znatno razlikujejo (glej [tabela 2.1](#)). Denarni prispevki EU se namreč potrdijo in pripoznajo, ko se plačajo skupnemu podjetju na začetku izvajanja projekta. Vendar se stvarni in denarni prispevki drugih članov (zasebni člani, sodelujoče države) v zaključnih računih pripoznajo šele po potrditvi nastalih in prijavljenih stroškov za izvedene projekte. Sodišče meni, da vrzel med pripoznanim zneskom denarnih prispevkov EU na eni strani ter stvarnimi in

denarnimi prispevki drugih članov na drugi strani v zaključnih računih skupnih podjetij za leto 2022 ni bila optimalno obravnavana, saj niso bile navedene informacije o pravnih obveznostih članov skupnega podjetja ob koncu leta (glej [tabela 2.2](#)).

2.19. V [tabeli 2.2](#) so prikazane pravne obveznosti članov skupnih podjetij, izražene v vrednosti podpisanih sporazumov ali pogodb o dodelitvi nepovratnih sredstev v okviru programa Obzorje 2020. Za večino skupnih podjetij so zasebni člani ob koncu izvajanja programa dodelili stvarne prispevke, ki so enaki ali višji od prispevkov EU. Vendar sporazumi o dodelitvi nepovratnih sredstev, ki sta jih sklenili skupni podjetji CBE in EuroHPC, niso določali, da morajo zasebni člani zagotavljati stvarne prispevke v višini denarnih prispevkov EU, niti zagotavljali, da bodo zasebni člani dosegli ciljno vrednost glede minimalnega prispevka ob koncu izvajanja programa (glej tudi odstavke [2.15](#) do [2.17](#)).

Tabela 2.2 – Večletni finančni okvir 2014–2020: obveznosti za prispevke za operativne stroške, ki so jih prevzeli člani (v milijonih EUR)

Prispevki članov k operativnim stroškom (na podlagi ustanovne uredbe in sodnih odločb)				Podpisani sporazumi o dodelitvi nepovratnih sredstev in pogodbe (stanje na dan 31. 12. 2022)					
Najvišji denarni prispevek EU	Najnižji stvarni prispevki drugih članov za operativne dejavnosti in njihovi najnižji denarni prispevki (1)	Skupaj	Skupna podjetja v okviru programa Obzorje 2020	Prevzete obveznosti za sofinanciranje EU	v %	Stvarni prispevki drugih članov za operativne dejavnosti in njihovi denarni prispevki (prevzete obveznosti) (1)	v %	Skupaj	Stopnja izvajanja programa
555,8	747,0	1 302,8		SESAR	555,8	100 %	744,5	100 %	1 300,3
1 716,0	1 189,6	2 905,6	Čisto nebo 2 – CA	1 716,0	100 %	968,3	81 %	2 684,3	92 %
1 595,4	1 595,4	3 190,8	IMI2 – IHI	1 452,1	91 %	1 499,4	94 %	2 951,5	93 %
646,0	76,0	722,0	GCV2 – Čisti vodik	646,0	100 %	190,5	251 %	836,5	116 %
1 169,7	2 787,5	3 957,2	ECSEL – KDT	1 169,7	100 %	2 685,2	96 %	3 854,9	97 %
815,8	475,3	1 291,1	BBI – CBE (2)	815,8	100 %	258,4	54 %	1 074,2	83 %
384,5	336,5	721,0	S2R – EU-RAIL	384,5	100 %	320,7	95 %	705,2	98 %
526,0	896,0	1 422,0	EuroHPC (3)	525,6	100 %	458,3	51 %	983,9	69 %
7 409,2	8 103,3	15 512,5	Skupaj	7 265,5	98 %	7 125,3	88 %	14 390,8	93 %

(1) Vključno s stvarnimi prispevki za operativne dejavnosti in denarnimi prispevki sodelujočih držav (KDT, EuroHPC) in mednarodnih organizacij (SESAR).

(2) Ciljne vrednosti za stvarne prispevke za operativne dejavnosti, kot so bile dogovorjene v letnih delovnih načrtih skupnega podjetja, in zmanjšani denarni prispevki za operativne dejavnosti.

(3) Sodelujoče države financirajo del, ki ga ne krije EU, zasebni člani pa prispevajo dodatno k najvišjim upravičenim stroškom ukrepov, ki se financirajo z nepovratnimi sredstvi.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov skupnih podjetij

Ukrep 3

Zaradi povečanja transparentnosti bi morala vsa skupna podjetja v svojih zaključnih računih razkriti ustrezne informacije o prispevkih članov na ravni programa. Za vsak program, v okviru katerega delujejo, bi morala do konca leta po kategorijah članov predložiti vse ustrezne informacije, vključno s pogodbenimi ciljnim vrednostmi za prispevke, določenimi za zadevni program, višino prejetih prispevkov in obsegom pravnih obveznosti.

Stopnja izvrševanja operativnih proračunov skupnih podjetij za leto 2022 je bila znatno nižja kot v prejšnjih letih

2.20. Glavni del proračuna skupnih podjetij za odhodke sestavljajo plačila nepovratnih sredstev upravičencem (operativni proračun). Pri skupnih podjetjih SESAR, CA, Čisti vodik, KDT, CBE in EU-Rail je bilo zmanjšanje stopnje izvrševanja operativnega proračuna posledica vse višjih stroškov in težav pri izvajanju, s katerimi so se srečevali upravičenci in ki so posledica krize zaradi COVID-19 in vojne agresije proti Ukrajini. Pri Skupnem podjetju EuroHPC je bila nizka stopnja izvrševanja (24 %) predvsem posledica zamud, ki so nastale zaradi dolgotrajnega procesa pridobivanja superračunalnikov. Ta skupna podjetja so zato podaljšala trajanje večine tekočih dejavnosti programa Obzorje 2020 in preložila končna plačila na leto 2023 ali pozneje.

2.21. Pri Skupnem podjetju F4E je bila nizka stopnja izvrševanja za obveznosti (72 %) posledica upočasnitve operativnih dejavnosti in dejavnosti organizacije ITER-IO, do katere je prišlo predvsem zaradi posledic krize zaradi COVID-19, vojne agresije proti Ukrajini in nedavnih težav s tehnično zasnovo v zvezi s sedanjo izgradno fazo projekta ITER.

MSP in novi upravičenci so bolj dovzetni za napake pri stroških dela

2.22. Sodišče je z revizijami plačil nepovratnih sredstev na ravni upravičencev za proračunsko leto 2022 potrdilo sistemske napake, ki jih je odkrilo že v prejšnjih letih in so se večinoma nanašale na stroške dela in opremo. Tveganje napake se je povečalo zato, ker je metodologija za izračun stroškov dela v okviru programa Obzorje 2020 v nekaterih pogledih postala bolj kompleksna (na primer metoda za izračun dodatnih plačil). Glavni viri napak, ki jih je Sodišče ugotovilo pri revidiranih plačilih nepovratnih sredstev za leto 2022, so bili:

- nepravilen izračun urnih postavk in uporaba podatkov o načrtovanih stroških za izračun stopenj stroškov na enoto,
- vključitev ur dela, opravljenega zunaj obdobja poročanja ali v obdobjih dopusta,
- prijava dodatnih prejemkov, ki presegajo letni prag v višini 8 000 EUR,

- o nepravilna prijava stroškov storitev uslužbencev kot neposrednih stroškov dela,
- o prijava neupravičenih stroškov opreme.

Skupno podjetje EuroHPC ne bo doseglo svojega cilja glede zaposlovanja

2.23. Za Skupno podjetje EuroHPC je bilo število uslužbencev v večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027 določeno v oceni finančnih posledic zakonodajnega predloga, vključeni v predlog Komisije za novo ustanovno uredbo¹². Za izvrševanje približno 7 milijard EUR sredstev v večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027 je Skupno podjetje EuroHPC dobilo 39 dodatnih delovnih mest, ki naj bi se zapolnila do leta 2023. Skupno podjetje je do konca leta 2022 zaposlilo osem uslužbencev, do sredine leta 2023 pa 20. Posledično Skupno podjetje ni izpolnilo svoje ciljne vrednosti glede zaposlovanja za leto 2022 in še vedno zaostaja pri doseganju cilja glede zaposlitve 39 novih uslužbencev do konca leta 2023.

Položaj višjega vodstva Skupnega podjetja F4E je še vedno nestabilen

2.24. Višje vodstvo Skupnega podjetja F4E je bilo konec leta 2022 v fazi velikih sprememb. Zaradi odhoda direktorja junija 2022 in imenovanja vodje oddelka za širši pristop za generalnega direktorja organizacije ITER-IO septembra 2022 je prišlo do sprememb pri štirih od sedmih višjih vodstvenih položajev v Skupnem podjetju. To pomeni tveganje za dobro poslovanje in neprekinjeno poslovanje Skupnega podjetja F4E v času, ko bo morale izkušeno višje vodstvo izvajati nove referenčne osnove ITER, ki bodo pomembno vplivale na dejavnosti Skupnega podjetja F4E.

Slabosti pri upravljanju pogodb Skupnega podjetja F4E

2.25. Skupno podjetje F4E je sklenilo kompleksne večletne pogodbe za izpolnitev svojih obveznosti glede izvajanja projekta ITER. Zato je dosledno upravljanje pogodb zanj izjemno pomembno. Leta 2013 je sklenilo pogodbo v višini 500 milijonov EUR za zasnovo, opremo in postavitev jedrskih in nejedrskih obratov ITER. Decembra 2020 sta Skupno podjetje F4E in organizacija ITER-IO v odziv na pomisleke in nezadovoljstvo z napredkom in učinkovitostjo izvajalca pri delu na nejedrskih obratih, ki še ni bilo opravljeno, s pomočjo zunanjih pravnih strokovnjakov ocenila morebitne posledice alternativnih strategij javnega naročanja, kot so

¹² COM(2020) 569 final.

ponoven razpis za storitve za opremo ali prenos še neopravljenih del na druge izvajalce. Februarja 2021 je izvajalec predložil zahtevek za povračilo stroškov v skupni višini 150 milijonov EUR za storitve za jedrsko zasnovano in opremo, temu pa je septembra 2021 sledil še en zahtevek v višini 30 milijonov EUR za še neopravljena dela na nejedrskih obratih. Na podlagi analize tveganja in povratnih informacij, ki so jih predložili pravni strokovnjaki, se je direktor Skupnega podjetja z izvajalcem pogodil samo za poravnavo prvega zahtevka, in sicer za znesek v višini 75 milijonov EUR, za neporavnani drugi zahtevek pa je izvajalec začel postopek za reševanje spora.

2.26. Sodišče je pri analizi dokumentacije o izvajanju pogodbe odkrilo slabosti v zvezi s tem, kako je Skupno podjetje upravljalo pogodbo. Zlasti zaradi nezmožnosti Skupnega podjetja, da bi obveščalo o pomembnih neskladjih v zvezi z načrtovanjem programa izvajalca, je prišlo do različnih razlag in nesoglasij med stranema glede obsega del, pravočasnosti in projektnih zahtev. Poleg tega so pravni strokovnjaki zaključili, da Skupno podjetje zaradi ubeseditve zadevnih klavzul pogodbe ne more prekiniti, da bi samo izvedlo delo v zmanjšanem obsegu ali poskrbelo, da ga izvedejo drugi izvajalci. Ker Skupno podjetje F4E ni imelo evidenc o projektu, ni moglo jasno opredeliti obveznosti izvajalca. Zaradi velikih sprememb veljavnih kompleksnih pogodb, ki bodo morda potrebne na podlagi posodobljene referenčne osnove projekta ITER, so te slabosti resno vplivale na doseganje ciljev pogodbe in lahko, če ne bodo odpravljene, vplivajo tudi na druge operativne dejavnosti Skupnega podjetja F4E.

Skupna podjetja so večinoma upoštevala opažanja Sodišča iz prejšnjih let

2.27. Skupna podjetja so večinoma sprejela popravljalne ukrepe na podlagi opažanj iz specifičnih letnih poročil Sodišča iz prejšnjih let. Podrobnosti o tem so v prilogah k poglavju 3.

2.28. V *okviru 2.1* so pojasnjene različne vrste statusov spremljanja upoštevanja opažanj, ki se uporabljajo v tem poročilu, s primeri tipičnih situacij, na katere se nanašajo.

Okvir 2.1

Pojasnila pojmov za status spremljanja upoštevanja opažanj, ki se uporabljajo v tem poročilu

Zaključeno: obstajajo dokazi, da je skupno podjetje ali drug subjekt sprejel popravljalne ukrepe za obravnavo opažanja ali da opažanje ni več relevantno. Na primer, pogodba, ki je privedla do opažanja, se je iztekla ali pa bi bili stroški obravnave vprašanja zaradi spremenjenih okoliščin večji kot koristi.

Odprto: za obravnavo opažanja niso bili sprejeti nobeni popravljalni ukrepi ali pa obstajajo nekateri dokazi, da so bili popravljalni ukrepi sicer sprejeti, vendar proces še ni zaključen.

2.29. S *slike 2.2* je razvidno, da je bilo od 28 opažanj, ki ob koncu leta 2021 niso bila zadostno obravnavana, leta 2022 zaključenih 13 (46 %), ker so skupna podjetja sprejela popravne ukrepe. Ob koncu leta 2022 je ostalo odprtih 15 opažanj (54 %).

Slika 2.2 – Prizadevanja skupnih podjetij za upoštevanje opažanj iz prejšnjih let

Opomba: Obravnava vseh opažanj o skupnih podjetjih SESAR, IHI in Čisto nebo iz prejšnjih let je bila zaključena, saj so ta skupna podjetja popravljalne ukrepe izvedla med revizijo leta 2022.

Vir: Evropsko računsko sodišče

Okvir kontrol na podlagi tveganja, ki ga skupna podjetja uporabljajo za izvrševanje nepovratnih sredstev, še ni dovolj razvit

Metodologija horizontalnega pregleda, ki ga je opravilo Sodišče

2.30. Sodišče je leta 2022 analiziralo okvir kontrol na podlagi tveganja, ki se uporablja za proces upravljanja nepovratnih sredstev za skupna podjetja, ki delujejo v okviru programov Obzorje 2020 in Obzorje Evropa. Analiza Sodišča je zajemala izvajanje strategij Komisije za predhodne in naknadne kontrole za Obzorje 2020 in Obzorje Evropa. Sodišče je na podlagi rezultatov oblikovalo zaključke o sedanjih slabostih in z njimi povezanih tveganjih, ki bi jih morala skupna podjetja upoštevati pri prilagajanju procesa notranjih kontrol za projekte, financirane z nepovratnimi sredstvi v okviru programa Obzorje Evropa.

2.31. Analiza Sodišča je temeljila na poročilih o podatkih iz sistema Komisije za elektronsko upravljanje nepovratnih sredstev (COMPASS), poročilih Službe za notranjo revizijo, ki se nanašajo na posamezno skupno podjetje in obravnavajo proces izvrševanja nepovratnih sredstev v okviru programa Obzorje 2020 (vključno z nadaljnjim ukrepanjem na podlagi ustreznih priporočil Službe za notranjo revizijo), ter notranjih smernicah skupnih podjetij za projektne referente in finančne uradnike. To so dopolnjevali razgovori z uslužbenci, vključenimi v operativno in finančno spremljanje projektov in notranjo kontrolo v skupnih podjetjih, ter analiza dodatnih dokumentov, ki so jih predložila skupna podjetja.

Polovica skupnih podjetij ni imela strukturiranega pristopa k predhodnim kontrolam, ki temelji na tveganju, za nepovratna sredstva iz programa Obzorje 2020

2.32. V skladu s členom 21 finančnih pravil skupnih podjetij je namen predhodnih kontrol preprečiti napake in nepravilnosti pred odobritvijo operacij ter zmanjšati tveganja, da cilji ne bodo doseženi. Za vsako operacijo se izvede vsaj predhodna kontrola njenih operativnih in finančnih vidikov, ki temelji na večletni strategiji kontrol z upoštevanjem tveganj. Odgovorni odredbodajalec določi obseg predhodnih kontrol z vidika pogostosti in temeljitosti, pri tem pa upošteva rezultate že opravljenih kontrol ter vprašanja, povezana s tveganji in stroškovno učinkovitostjo, na podlagi lastne analize tveganj odgovornega odredbodajalca. V primeru dvomov odredbodajalec, odgovoren za potrditev zadevnih operacij, v okviru predhodnih

kontrol zahteva dodatne informacije ali opravi preglede na kraju samem, da dobi razumno zagotovilo.

2.33. Leta 2018 je Skupni center za izvajanje v okviru Generalnega direktorata za raziskave in inovacije (GD RTD) pripravil [smernice o predhodnih kontrolah v okviru programa Obzorje 2020](#). Njihova glavna načela so: (i) kontrole morajo zagotavljati razumno zagotovilo o zakonitosti in pravilnosti na podlagi informacij, ki so bile takrat na voljo, (ii) pri kontrolah je treba najti pravo ravnovesje med zmanjšanjem upravnega bremena in izvajanjem uspešne finančne kontrole, (iii) kontrole morajo temeljiti na tveganju in biti stroškovno učinkovite, (iv) upravičence je treba obravnavati enako.

2.34. V skladu s temi smernicami bi morala skupna podjetja uporabljati kombinacijo vnaprej določenega sklopa enostavnih standardnih kontrol z dodatnimi pregledi, ki se uvedejo le izjemoma in na podlagi analize tveganja. Standardne kontrole bi bilo treba dopolniti s kontrolami, ki temeljijo na tveganju, s čimer bi se lahko upravičilo, da se od upravičencev zahtevajo dodatne informacije in dokazi o posebnih vprašanjih. Dejavniki tveganja se lahko med drugim nanašajo na tveganje, povezano z vrsto ali obsegom raziskovalnega projekta; izkušnje koordinatorja projekta; znesek prispevka EU; trajanje projekta; število projektnih partnerjev v konzorciju; uporabo tretjih oseb; sodelovanje koordinatorja v fazi priprave sporazuma o dodelitvi nepovratnih sredstev; finančno vzdržnost upravičencev; primere iz sistema za zgodnje odkrivanje in izključitev; rezultate naknadnih kontrol; domnevne goljufije in primere urada OLAF; status novega akterja na trgu ali MSP; plačilo preostalega zneska.

2.35. Kontrole, ki temeljijo na tveganju, podpira modul COMPASS za obvladovanje tveganj, ki zagotavlja pregled nekaterih dejavnikov tveganja, povezanih s projektom in njegovimi upravičenci, kot so vnosi v sistem za zgodnje odkrivanje in izključitev, rezultati naknadnih revizij, število udeležb v programu Obzorje 2020 in status MSP. Dodatne dejavnike tveganja, povezane s projektom, je mogoče pridobiti neposredno iz programa COMPASS (na primer trajanje projekta, prispevek EU in število projektnih partnerjev v konzorciju).

2.36. Skupni center za izvajanje je pripravil tudi smernice o [referenčnih zahtevah in načelih skupne strategije za spremljanje projektov](#). V njih so določena ključna načela za zagotovitev, da izvajalski organi (kot so skupna podjetja) prilagodijo raven spremljanja projektov na podlagi zanesljive metodologije za oceno tveganja projekta. Zlasti je poudarjeno, da več skupnih dejavnikov, kot so znesek prispevka EU in število udeležencev ali trajanje projekta, določa kompleksnost projekta in verjetnost, da bodo pri njem težave. Poleg tega bi morala biti ocena stopnje spremljanja odvisna tudi od izida ocene tveganja za posamezni projekt, ki se izvede v fazi priprave sporazuma o dodelitvi nepovratnih sredstev ali kadar koli med izvajanjem projekta.

2.37. Ob koncu leta 2022 so le štiri (CA, Čisti vodik, IHI in CBE) od osmih skupnih podjetij razvila in izvedla celovit pristop k predhodnim kontrolam, ki temelji na tveganju, v skladu s smernicami Skupnega centra za izvajanje in ob upoštevanju okoliščin tveganja, ki so specifične

za dano skupno podjetje. V ta namen je vsako od teh skupnih podjetij opredelilo najpomembnejša merila tveganja in na njihovi podlagi zasnovalo pristop k spremljanju, ki temelji na tveganju. Ta pristop jim je omogočil, da so ocenila stopnjo tveganja vsakega projekta in upravičenca v glavnih fazah izvajanja projekta, kot so priprava sporazuma o dodelitvi nepovratnih sredstev, sprememba sporazuma o dodelitvi nepovratnih sredstev, poročanje in plačilo. V zvezi s tem so ta skupna podjetja pripravila tudi notranje smernice o svojem pristopu, ki temelji na tveganju, ter svoje uslužbence usposabljala in usmerjala glede njegove pravilne in dosledne uporabe.

2.38. Za Skupno podjetje SESAR je Sodišče na podlagi pregleda notranje dokumentacije in razgovorov z uslužbenci Skupnega podjetja ugotovilo, da so se konec leta 2022 pri pristopu Skupnega podjetja k spremljanju tveganj upoštevali le upravičenci, ki so bili naknadno revidirani, zlasti glavni upravičenci. Potencialno tvegani upravičenci, ki niso bili nikoli naknadno revidirani, in novi akterji na trgu so bili zato izključeni iz ocene tveganja. Poleg tega Skupno podjetje ni ocenilo tveganja na ravni projektov.

Ukrep 4

Skupno podjetje SESAR bi moralo okrepiti svoj pristop k spremljanju tveganja za predhodne kontrole, da bi opredelilo potencialno tvegane upravičence, ki trenutno niso vključeni v populacijo (kot so upravičenci, ki niso bili nikoli naknadno revidirani, in novi akterji na trgu), in tvegane projekte.

2.39. Skupno podjetje KDT je sicer spremljalo projekte na podlagi tveganja v skladu z osnovnim scenarijem Komisije ter oceno tveganja MSP in novih udeležencev, vendar še ni pripravilo notranjih smernic za konsolidacijo procesov. Pri Skupnem podjetju KDT so sodelujoče države za upravičence, ki delujejo na njihovem ozemlju, izvedle podrobne predhodne kontrole upravičenosti projektnih stroškov, sporočenih za nacionalno sofinanciranje, kar je ublažilo tveganje napak pri plačilih nepovratnih sredstev. Sodelujoče države so s Skupnim podjetjem KDT tesno sodelovale in ga pravočasno obvestile o odkritih večjih napakah, nepravilnostih in prijavljenih stečajih. V nasprotju z drugimi skupnimi podjetji se je 90-odstotni prag za predhodno financiranje pri Skupnem podjetju KDT uporabljal na ravni upravičencev, vsakršna sprememba stroškovnega proračuna med člani konzorcija pa je pomenila tudi obvezno spremembo sporazuma o dodelitvi nepovratnih sredstev. Skupno podjetje KDT je nadzorovalo izpolnjevanje teh posebnih meril zunaj programa COMPASS, projektni referenti pa so opravljali standardizirane ročne preglede z uporabo Excelovih preglednic.

2.40. Skupni podjetji EU-Rail in EuroHPC sta sicer pri tveganih projektih izvedli *ad hoc* predhodne kontrole na podlagi tveganja, vendar do konca leta 2022 še nista izvedli strukturiranega pristopa k predhodnim kontrolam, ki temelji na tveganju. Ti skupni podjetji zlasti nista uskladili predhodnih kontrol z dejavniki visokega tveganja, ugotovljenimi s ciljno usmerjenimi ocenami tveganja. Poleg tega nista pripravili notranjih praktičnih smernic o tem,

kako izvajati spremljanje na podlagi tveganja, vključno z navodili o tem, kako naj uslužbenci uporabljajo modul za obvladovanje tveganj, ki je na voljo v orodju COMPASS.

2.41. Zato ti skupni podjetji nista zagotavljali popolne in usklajene ocene svojih relevantnih tveganj, povezanih s projekti in upravičenci, kar lahko privede do neuspešnih in/ali neučinkovitih predhodnih kontrol in s tem povečanega tveganja sofinanciranja neupravičenih stroškov, nedoseganja ciljev projektov, zamud pri projektih ali celo neuspeha projektov.

Ukrep 5

Skupni podjetji EU-Rail in EuroHPC bi morali izvajati strukturiran in na tveganju temelječ pristop k predhodnim kontrolam, ki bi zajemal ustrezna tveganja, povezana s projekti in upravičenci.

Poleg tega bi morala skupna podjetja EU-Rail, EuroHPC in KDT pripraviti notranje praktične smernice o tem, kako izvajati spremljanje na podlagi tveganja na ravni projektov in upravičencev in kako naj uslužbenci uporabljajo modul za obvladovanje tveganj, ki je na voljo v orodju COMPASS.

Pri večini skupnih podjetij so bile odkrite slabosti pri uporabi okrepljenega orodja za spremljanje

2.42. V skladu z oddelkom 3.2.2 o okrepljenem spremljanju iz [smernic o predhodnih kontrolah v okviru programa Obzorje 2020](#), ki jih je pripravil Skupni center za izvajanje, orodje za okrepljeno spremljanje omogoča podporo uslužbencev, vključenih v izvrševanje nepovratnih sredstev (projektni referenti, finančni in pravni uradniki), pri izvajanju ocene tveganja projektov ali upravičencev. Omogoča jim, da kadar koli med izvajanjem projekta evidentirajo ugotovljena pomembna tveganja ter sledijo zadevnim ukrepom spremljanja in zmanjševanja tveganja. Orodje je zato zasnovano tako, da pomaga usmerjati predhodne kontrole najpomembnejših tveganj, ocenjenih za projekt ali upravičence.

2.43. Orodje je vključeno v modul za obvladovanje tveganja, ki je del sistema za elektronsko upravljanje nepovratnih sredstev (COMPASS). Za strukturirano in dosledno uporabo orodje ponuja vnaprej določeno tipologijo kategorij spremljanja, kot so bistveno tveganje pri izvajanju, vprašanja operativne zmogljivosti, resna etična tveganja, sum nepravilnosti/goljufije, ugotovljene resne revizijske ugotovitve in tveganja, ugotovljena med predhodno kontrolo. Uslužbenci morajo jasno navesti, katere kontrolne ukrepe nameravajo izvesti na podlagi ugotovljenega tveganja, pri čemer lahko na primer zahtevajo ciljno usmerjena dokazila, v sodelovanju z zadevnimi strokovnjaki začnejo ciljno usmerjen tehnični pregled dela projekta, v primeru kritičnih težav začnejo tehnični pregled in finančno revizijo celotnega projekta.

2.44. Za uspešno in učinkovito uporabo orodja bi morali uslužbenci določiti ustrezen in dosegljiv rok za ciljno usmerjeno dokončanje ukrepa okrepljenega spremljanja. Po izteku določenega roka ter če tveganje še vedno obstaja in je potrebno nadaljnje spremljanje, mora uslužbenec obnoviti oznako za okrepljeno spremljanje, določiti nov rok in po potrebi posodobiti načrtovani potek ukrepa spremljanja.

2.45. Podrobna analiza, ki jo je Sodišče opravilo za vzorec primerov okrepljenega spremljanja, ki so jih izvedla skupna podjetja, je razkrila več slabosti, ki so preprečevale uspešno in učinkovito spremljanje:

- o posebni kontrolni ukrepi, povezani z ugotovljenimi tveganji, niso bili opredeljeni ali pa rok za njihovo izvedbo ni bil določen (EuroHPC, KDT, EU-Rail),
- o po izteku določenega roka oznaka za okrepljeno spremljanje ni bila niti obnovljena niti odstranjena. Poleg tega uslužbenec po izvedbi nadzornih ukrepov ni ponovno ocenil stopnje tveganja (SESAR, CA in KDT).

Ukrep 6

Skupna podjetja SESAR, CA, KDT, EU-Rail in EuroHPC bi morala zagotoviti, da vse ukrepe okrepljenega spremljanja spremljajo posebni kontrolni ukrepi, ciljno usmerjeni v ugotovljena tveganja, in da se ti ukrepi spremljajo v vnaprej določenem roku.

Večina skupnih podjetij še ni razvila pristopa k naknadnim revizijam, ki temelji na tveganju, za plačila nepovratnih sredstev v okviru programa Obzorje 2020

2.46. V oddelku 4.2.1 o izbiri na podlagi tveganja [strategije Komisije za naknadne revizije v okviru programa Obzorje 2020](#) je navedeno, da je namen izbire na podlagi tveganja za naknadno revizijo ciljna usmeritev v dele proračuna izvajalskih subjektov, pri katerih so lahko popravki odkritih napak najuspešnejši (upravičenci z najvišjimi prispevki, najvišje udeležbe pri prispevkih, upravičenci z visokim tveganjem). Vendar naj bi se z izbiro na podlagi tveganja tudi čim bolj povečal učinek čiščenja (glej [okvir 2.2](#)), in sicer z odpravo sistematičnih napak pri glavnih upravičencih. Ciljno usmerjanje v področja s posebnimi tveganji pomeni ciljno usmerjanje v področja, za katera lahko stopnje napake presegajo reprezentativno stopnjo napake¹³.

¹³ Oddelek 4.2.1 o izbiri na podlagi tveganja.

2.47. Razgovori Sodišča z uslužbenci skupnih podjetij, rezultati prejšnjih naknadnih revizij in izkušnje Sodišča z neposrednim preizkušanjem podatkov v zvezi s plačili nepovratnih sredstev so potrdili, da lahko naslednja posebna merila tveganja kažejo, pri katerih upravičencih in projektih obstaja povečano tveganje za napake in posledično potencialno velik učinek čiščenja (glej *okvir 2.2*):

- glavni upravičenci po akumuliranih zneskih nepovratnih sredstev,
- upravičenci s statusom novega akterja na trgu ali MSP,
- upravičenci z visokimi stopnjami napake v prejšnjih revizijah, ki se niso nadalje spremljale,
- upravičenci, ki so močno odvisni od sredstev EU,
- upravičenci iz držav nečlanic EU, ki imajo malo ali nimajo izkušenj s postopki EU za prijavo stroškov v zvezi z nepovratnimi sredstvi EU,
- nizka raven spremljanja, ki jo je skupno podjetje opredelilo za kompleksen projekt,
- projekti in upravičenci z visoko stopnjo oddaje naročil podizvajalcem in/ali zunanjim izvajalcem,
- upravičenci z visokimi zneski prispevkov EU, ki jih neodvisni revizorji niso potrdili.

Okvir 2.2

Učinek čiščenja

V [strategiji Komisije za naknadne revizije v okviru programa Obzorje 2020](#) je določeno, da je treba izračunati stopnjo preostale napake, ki odraža potencialni učinek popravkov revidiranih upravičencev, in sicer popravkov:

- vseh napak, odkritih pri naknadnih revidiranih plačilih nepovratnih sredstev, in tudi
- sistematičnih napak, ki vplivajo na nerevidirana plačila (podaljšanje),

na stopnjo napake, odkrito v reprezentativnem vzorcu naknadnih revizij skupne revizijske službe GD RTD, specifičnem za skupno podjetje. Stopnja preostale napake torej kaže, koliko napak ostane v populaciji, ki jo je mogoče revidirati, po popravkih upravičencev, povezanih z rezultati naknadnih revizij.

Učinek čiščenja je največji pri glavnih upravičencih. Čeprav pri odhodkih programa Obzorje 2020 stopnja napake v tem delu upravičene populacije ni posebej visoka, glavni upravičenci pomenijo več kot 50 % odhodkov programa Obzorje 2020. MSP in novi akterji na trgu še vedno znatno prispevajo k stopnji velikih napak. Ker pa so posamezni zneski, katerih povračilo zahtevajo ti upravičenci, razmeroma nizki, je učinek čiščenja, ki je posledica popravkov, v tej skupini upravičencev majhen.

2.48. Za pridobitev zadostnega zagotovila za postopke razrešnice skupnih podjetij, mora skupna revizijska služba v skladu s [strategijo Komisije za naknadne revizije v okviru programa Obzorje 2020](#) za vsako skupno podjetje ustvariti ločen reprezentativni (naključni) vzorec (vzorec druge ravni). Ti vzorci se izberejo poleg skupnega (naključnega) vzorca (ali vzorca prve ravni) za odhodke programa Obzorje 2020 kot celoto. Poleg tega je v členu 10 zadevnih sporazumov skupnih podjetij o prenosu pooblastil določeno, da v primeru, da revizije na prvih dveh ravneh ne zadostujejo, skupna revizijska služba izvede dodatne naknadne revizije na podlagi tveganja na zahtevo in stroške skupnega podjetja (vzorec tretje ravni).

2.49. Vsa skupna podjetja razen skupnih podjetij CBE, Čisti vodik in IHI so se opirala izključno na reprezentativne (naključne) vzorce. Zato niso vzpostavila pristopa k naknadni reviziji, ki temelji na tveganju, temveč so svoje reprezentativne naknadne revizije dopolnila z *ad hoc* zahtevki za naknadne revizije, ki temeljijo na tveganju, ali izvedla lastne naknadne revizije na izbranem specifičnem področju tveganja (Skupno podjetje CA je na primer leta 2022 izbralo prijave visokih stroškov, na katere bi lahko vplivala kriza zaradi COVID-19).

2.50. Skupna podjetja CBE, Čisti vodik in IHI so razvila pristop k naknadni reviziji, ki temelji na tveganju, da bi z okrepitevijo učinka čiščenja njunih naknadnih revizij zmanjšala stopnjo napake.

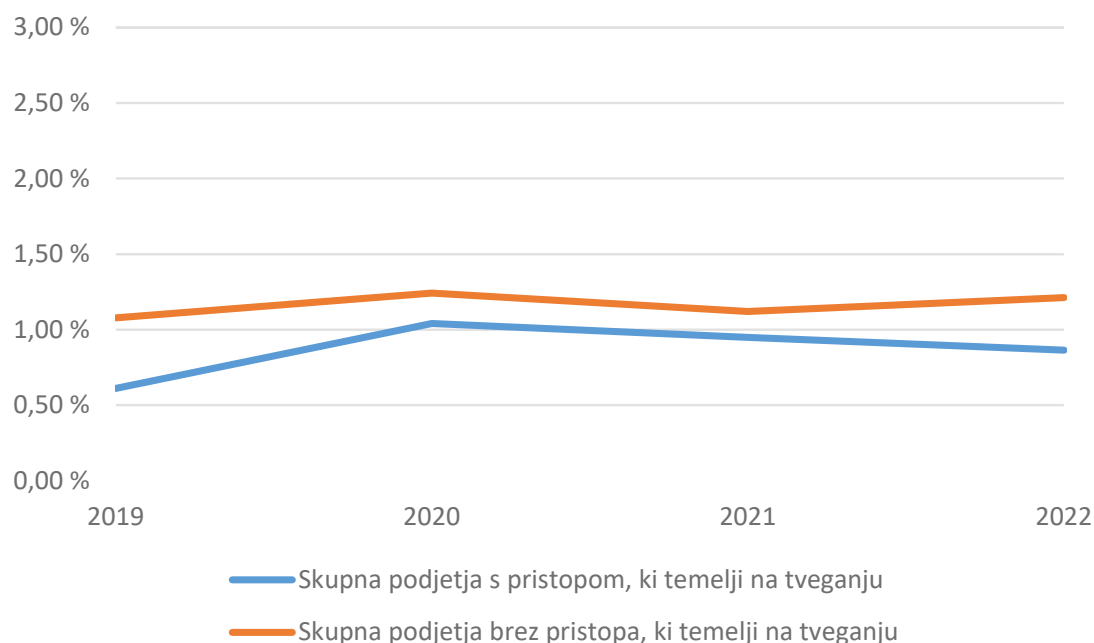
2.51. Za povečanje učinka čiščenja so med drugim upoštevala naslednje dejavnike za opredelitev tveganih upravičencev in projektov:

- o v preteklosti potrjene profile tveganja za upravičenca (kot so glavni upravičenci, ki niso bili prej nikoli revidirani, novi akterji na trgu, MSP, upravičenci z v preteklosti ugotovljenimi revizijskimi ugotovitvami, upravičenci iz držav nečlanic EU) ter
- o povratne informacije operativnih enot (kot so informacije o projektih s tveganim proračunom za nepovratna sredstva, vendar z nizkimi stopnjami spremljanja, upravičenci, ki so močno odvisni od sredstev EU, upravičenci ali projekti z oznako za okrepljeno spremljanje, upravičenci z velikim zneskom prispevka EU, ki ni bil potrjen, itd.).

2.52. V poročilu, ki ga je o pregledu pripravila skupna revizijska služba, je o napakah, odkritih z naknadnimi revizijami na podlagi tveganja, opravljenih za plačila nepovratnih sredstev iz programa Obzorje 2020, navedeno, da je bil samo za skupni podjetji Čisti vodik in IHI vzorec v povprečju boljše ciljno usmerjen kot vzorec za skupna podjetja, ki so zahtevala *ad hoc* naknadne revizije na podlagi tveganja. To je mogoče pojasniti s tem, da sta ti skupni podjetji uporabili dobro pripravljene ankete, da bi odkrili upravičence, pri katerih je možnost za napake največja.

2.53. Na [sliki 2.3](#) je prikazan razvoj stopenj preostale napake skupnih podjetij na podlagi naknadnih revizij od leta 2019 do leta 2022. S slike je razvidno, da so bile stopnje preostale napake, o katerih sta poročali skupni podjetji z dobro razvitim pristopom k naknadnim revizijam, ki temelji na tveganju (Čisti vodik in IH), pod povprečjem zadevnih stopenj skupnih podjetij brez takega pristopa, in sicer zaradi sistematičnega prepoznavanja in revidiranja najboljše tveganih upravičencev.

Slika 2.3 – Razvoj stopenj preostale napake na podlagi naknadnih revizij od leta 2019 do leta 2022

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov iz letnih poročil o dejavnostih skupnih podjetij za obdobje 2019–2022

Pomembnost, da skupna podjetja izvajajo svoje specifične pristope k upravljanju nepovratnih sredstev, ki temeljijo na tveganju, se je v okviru programa Obzorje Evropa povečala

2.54. V okviru programa Obzorje Evropa je prišlo do več pomembnih sprememb okvira notranje kontrole. Komisija na primer v svojem [orientacijskem dopisu o strategiji za kontrolo programa Obzorje Evropa](#) navaja, da bo skupna revizijska služba izvedla le naknadno revizijo reprezentativnega vzorca odhodkov v celotnem programu in da ne bo več izvajala specifičnih reprezentativnih naknadnih revizij za posamezne deležnike programa Obzorje Evropa, kot so skupna podjetja. Skupna podjetja bodo lahko naknadne revizije, ki temeljijo na tveganju, za svoje upravičence in projekte zahtevala le, če bodo ti jasno opredeljeni kot upravičenci in projekti z visokim tveganjem.

2.55. Poleg tega se struktura upravičencev in/ali projektov nekaterih skupnih podjetij (SESAR, CA, IHI, EuroHPC) v okviru programa Obzorje Evropa bistveno spreminja. Na primer, povečalo se je število MSP, novih akterjev na trgu in večjih konzorcijev, za dejavnosti programa Obzorje Evropa pa se lahko uporabljajo samo odprti razpisni postopki. Zato dejavniki tveganja, opredeljeni v prejšnjih programih, morda niso več relevantni in se lahko pojavijo novi dejavniki tveganja.

2.56. Te spremembe kažejo, kako pomembno je, da skupna podjetja izvajajo ali prilagodijo svoje specifične pristope k upravljanju nepovratnih sredstev, ki temeljijo na tveganju. Leta 2022 je tak pristop razvilo le Skupno podjetje Čisti vodik (glej [okvir 2.3](#)).

Okvir 2.3

Pristop na podlagi tveganja, ki ga za upravljanje nepovratnih sredstev uporablja Skupno podjetje Čisti vodik

Skupno podjetje Čisti vodik je razvilo prilagojen pristop, ki temelji na tveganju, za okrepitev zagotovila, ki ga pridobi iz predhodnih kontrol in naknadnih revizij.

Skupno podjetje je v začetku leta 2022 analiziralo celotno populacijo upravičencev programa Obzorje 2020 in označilo tiste, ki pomenijo največje tveganje za naknadne revizije, ki temeljijo na tveganju. Najbolj tvegani upravičenci so bili vsi glavni upravičenci, katerih znesek prispevka Skupnega podjetja je znašal več kot 1 milijon EUR za vse projekte v okviru programa Obzorje 2020, ki jih je izvajalo Skupno podjetje, in ki niso bili nikoli naknadno revidirani in so imeli status tveganja MSP ali novega akterja na trgu.

Preostali glavni upravičenci so bili zaproseni, naj izpolnijo kratek vprašalnik za samooceno, ki je bil osredotočen na najpogostejše napake, odkrite s prejšnjimi naknadnimi revizijami, kot so kompleksnost izbrane možnosti stroškov dela, znatno sklepanje pogodb s podizvajalci, nakupi sredstev, notranja dobava, metoda poročanja o stroških in upoštevanje rezultatov prejšnjih naknadnih revizij.

Skupno podjetje je na podlagi njihovih odgovorov opredelilo glavne upravičence z visokim tveganjem pri predhodni kontroli. Zanje je organiziralo finančne spletne seminarje, pri čemer se je osredotočilo na ključne značilnosti pravilne prijave stroškov z znatnimi stroškovnimi elementi.

Projektni referenti in finančni uradniki Skupnega podjetja so rezultate spletnih seminarjev izkoristili za izboljšanje uspešnosti svojih predhodnih kontrol prihodnjih prijav stroškov teh glavnih upravičencev (faza plačila).

2.57. Na uspešnost pristopa k upravljanju nepovratnih sredstev, ki temelji na tveganju, lahko vplivajo obstoječe tehnične omejitve. Sistem za elektronsko upravljanje nepovratnih sredstev (COMPASS) še ne podpira predložitve dragocenih samodejnih povratnih informacij iz ugotovitev naknadnih revizij (skupaj s predlogi za ciljno usmerjene predhodne kontrole) izvajalcem predhodnih kontrol za njihovo oceno tveganja.

Ukrep 7

V okviru programa Obzorje Evropa bi morala vsa skupna podjetja uporabljati pristop k upravljanju nepovratnih sredstev, ki temelji na tveganju, saj ta zajema glavne faze upravljanja nepovratnih sredstev od priprave sporazuma o dodelitvi nepovratnih sredstev do plačila. V tem kontekstu bi morala skupna podjetja zlasti zagotoviti, da:

- (a) se za potencialno tvegane upravičence in projekte izvajajo okrepljene predhodne kontrole ali naknadne revizije;
- (b) se pomembni rezultati naknadnih revizij ustrezno upoštevajo v oceni tveganja za prihodnje predhodne kontrole.

Druge publikacije Sodišča, ki se nanašajo na skupna podjetja

2.58. Sodišče je v letih 2022 in 2023 poleg letnega revizijskega poročila v zvezi z zaključnimi računi skupnih podjetij objavilo tudi različna posebna revizijska poročila in preglede, ki so se nanašali na skupna podjetja (glej [slika 2.4](#)).

Slika 2.4 – Druge publikacije, povezane s skupnimi podjetji ali področjem raziskav, ki jih je nedavno objavilo Sodišče

Posebno poročilo Sodišča 05/2022:

Kibernetska varnost institucij, organov in agencij EU: raven pripravljenosti na splošno ni sorazmerna z grožnjami

Med letoma 2018 in 2021 se je število pomembnih incidentov v organih EU povečalo za več kot desetkrat. Delo na daljavo je znatno povečalo število možnih točk dostopa za napadalce.

Pomembni incidenti so navadno posledica uporabe novih metod in tehnologij, da se raziščejo in da se ponovno vzpostavi prejšnje stanje pa lahko traja več tednov ali celo mesecev. Tak primer je bil kibernetski napad na Evropsko agencijo za zdravila, pri katerem so bili občutljivi podatki razkriti in manipulirani, da bi se spodkopalo zaupanje v cepiva.

Glavni zaključek revizorjev je bil, da se raven pripravljenosti na področju kibernetske varnosti po organih EU razlikuje in na splošno ni sorazmerna z vse večjimi grožnjami. Kibernetske varnosti namreč ne obravnavajo usklajeno, bistvene kontrole in ključne dobre prakse na področju kibernetske varnosti pa niso vedno vzpostavljene.

Različne ravni kibernetske varnosti bi bilo sicer teoretično mogoče upravičiti z različnimi profili tveganja posameznih organizacij in ravnmi občutljivosti podatkov, ki jih te obdelujejo, vendar revizorji poudarjajo, da je lahko zaradi slabosti na področju kibernetske varnosti v enem organu EU kibernetskim grožnjam izpostavljenih tudi več drugih organizacij (saj so organi EU tesno povezani drug z drugim).

Poleg tega trenutno ni pravnega okvira za informacijsko in kibernetsko varnost v institucijah, organih in agencijah EU.

Posebno poročilo Sodišča 23/2022:

Sinergije med programom Obzorje 2020 ter evropskimi strukturnimi in investicijskimi skladi

Komisija je v strategiji Evropa 2020 poudarila vlogo raziskav in inovacij kot enega ključnih gonil družbene in gospodarske blaginje ter okoljske trajnosti.

Sredstva za podporo raziskavam in inovacijam so bila zagotovljena predvsem v okviru programa Obzorje 2020 z dodeljenimi proračunskimi sredstvi v višini 76,4 milijarde EUR ter evropskih strukturnih in investicijskih skladov (skladov ESI) s sredstvi v višini skoraj 41 milijard EUR, namenjenimi za dejavnosti na področju raziskav in inovacij.

Sodišče je v tem poročilu ocenilo, ali so Komisija in ustrezni nacionalni/regionalni izvajalski organi sprejeli primerne ukrepe za vzpostavitev sinergij med programom Obzorje 2020 in skladi ESI.

Ugotovilo je, da nekateri dejavniki, ki so bili sicer ključni za ustvarjanje sinergij, še niso bili v celoti vzpostavljeni in da se je izvajanje razlikovalo glede na vrsto sinergije. Sodelovanje med deležniki na področju raziskav in inovacij obeh programov je bilo še vedno omejeno. Ker ni integrirane podatkovne zbirke za projekte skladov ESI, ki bi bila interoperabilna s podatkovno zbirko programa Obzorje 2020, so Komisija in nacionalni/regionalni organi težko opredelili in preučili možne sinergije. Poleg tega organi upravljanja v okviru skladov ESI niso izvedli vseh ukrepov za spodbujanje sinergij, navedenih v strateških dokumentih. Nekateri predlogi projektov, ki so bili v okviru programa Obzorje 2020 pozitivno ocenjeni, vendar zaradi pomanjkanja sredstev niso bili financirani, so prejeli znak kakovosti (pečat odličnosti), da bi lažje pridobili finančna sredstva iz skladov ESI. Vendar je med dejavnostmi programa Obzorje 2020 iz vzorca finančna sredstva iz skladov ESI na koncu prejelo le majhno število dejavnosti z znakom.

Revizorji Komisiji priporočajo, naj:

- izboljša sodelovanje med deležniki, dejavnimi na področju raziskav in inovacij,
- izkoristi potencial podatkovnih zbirk za spodbujanje sinergij,
- poveča uporabo nadaljnjih sinergij ter
- izboljša pretok informacij o projektih v okviru programa Obzorje 2020, ki so prejeli pečat odličnosti.

Posebno poročilo Sodišča 05/2023:

Mozaik instrumentov, v zvezi s katerim so potrebne nadaljnje poenostavitve in večja odgovornost

Namen te revizije je bil dobiti vpogled v finančno okolje EU, ki je bilo opisano kot pestra paleta skladov in instrumentov, vzpostavljenih poleg proračuna EU. Skupna podjetja so navedena kot instrument, ki je v celoti vključen v proračun EU.

Cilj poročila je bil opredeliti možnosti za poenostavitev in racionalizacijo finančnega okolja EU. Ocenjeni so bili tudi razlogi za vzpostavitev instrumentov zunaj proračuna EU in to, ali obstoječe ureditve zagotavljajo javni nadzor nad financiranjem.

V poročilu je ugotovljeno, da finančno okolje EU sestavlja preveč instrumentov z različnimi ureditvami upravljanja in viri sredstev ter različnim jamstvom za morebitne obveznosti.

Za nekatere od teh instrumentov nista bila izvedena revizija njihove smotrnosti in nadzor s strani Evropskega parlamenta.

Pri reviziji je bil ugotovljen nedavni napredek pri konsolidaciji več instrumentov. Vendar možnosti za poenostavitev še niso bile v celoti izkoriščene, zlasti za instrumente, s katerimi se zagotavlja finančna pomoč.

Revizorji Komisiji priporočajo, naj:

- oceni morebitne predloge za nove instrumente in obvesti Svet,
- objavlja informacije o celotnem finančnem okolju EU,
- vključi sklad za modernizacijo v proračun EU ter
- konsolidira obstoječe instrumente finančne pomoči.

Vir: podrobnosti o poročilih so skupaj z ustreznimi priporočili in odgovori revidirancev na voljo na spletišču Sodišča eca.europa.eu.

Odgovor skupnih podjetij na poglavje 2

OPAŽANJE 2.38

Pomembno je opozoriti, da so glavni del proračuna Skupnega podjetja SESAR 3 za program Obzorje 2020 porabili glavni upravičenci (zasebni člani Skupnega podjetja), ki so večinoma izvajali velike projekte v okviru razpisov v zvezi z industrijskimi raziskavami, vsi pa so bili naknadno revidirani (včasih tudi večkrat) v vseh prejšnjih programih. Zato je skupno podjetje SESAR menilo, da je preostalo tveganje, povezano z manjšimi upravičenci in novinci (ki niso bili naknadno revidirani), precej nizko.

Nazadnje, ker je bilo število projektov v okviru programa Obzorje 2020 precej omejeno in so jih večinoma izvajali znani in naknadno revidirani upravičenci, je Skupno podjetje ocenilo skupna tveganja, povezana s programom Obzorje 2020, na ravni njegovih največjih upravičencev in ne na ravni projektov.

OPAŽANJE 2.40

Skupno podjetje EU-Rail želi poudariti, da je bilo tveganje napak pri izplačilih nepovratnih sredstev v okviru programa Obzorje 2020 močno zmanjšano z uporabo pavšalnih zneskov. Skupno podjetje EU-Rail je zlasti zagotovilo razumne pavšalne zneske z uporabo finančnih strokovnjakov med postopki ocenjevanja razpisov ter skrbno proučilo in izpogajalo vse stroškovne postavke, o katerih so finančni strokovnjaki spraševali v fazi priprave sporazuma o dodelitvi sredstev, v skladu s Sklepom Komisije C(2017) 7151 z dne 27 oktobra 2017 o odobritvi uporabe povračila na podlagi pavšalnega zneska za upravičene stroške ukrepov v okviru okvirnega programa Obzorje 2020.

Čeprav je skupno podjetje EU-Rail vgradilo postopke za predhodno ugotavljanje dejavnikov visokega tveganja za sporazume o nepovratnih sredstvih v okviru programa Obzorje 2020, priznava, da bi lahko bili ti postopki boljše usklajeni s smernicami Komisije o predhodnih kontrolah, ki temeljijo na tveganju.

OPAŽANJE 2.55

V okviru programa Obzorje Evropa Skupno podjetje SESAR 3 z večjim številom zasebnih članov organizira javne razpise za zbiranje predlogov. Leta 2023, ko so bili zaključeni prvi razpisi v okviru programa Obzorje Evropa, je Skupno podjetje SESAR 3 sprejelo nov pristop k predhodnim kontrolam, ki temelji na tveganju, in uvedlo nova orodja, ki temeljijo na tveganju in ocenjujejo tveganja na ravni projektov za nove udeležence. Skupno podjetje SESAR 3 bo informacije o teh dejavnostih vključilo v svoje letno poročilo o dejavnostih za leto 2023.

Ukrep 7

Skupna podjetja so seznanjena z znatno spremembo okvira notranje kontrole Komisije za nepovratna sredstva iz programa Obzorje Evropa, v skladu s katero skupna podjetja ne morejo več vzpostavljati svojih posebnih reprezentativnih vzorcev ter izračunati svojih specifičnih reprezentativnih stopenj in stopenj preostalih napak. Zato se vsa skupna podjetja že pripravljajo na to spremembo, in sicer tako, da opredeljujejo svoj pristop k skupnemu izvajanju strategije Komisije za nadzor programa Obzorje Evropa, ki bo vključeval naslednje elemente:

- predhodne kontrole na podlagi tveganja;
- naknadne revizije na podlagi tveganja, in
- poročanje v letnem poročilu o dejavnostih o najpomembnejših rezultatih naknadnih revizij (brez navedbe stopenj napak v posameznih skupnih podjetjih), odkritih pomanjkljivostih notranjih kontrol in učinku čiščenja.

Skupni izvedbeni pristop skupnih podjetij (ki je trenutno v pripravi), ki bo obravnaval opažanje in ukrep 7 Evropskega računskega sodišča, bo temeljil na novih gradnikih zagotovil, ki so pomembni v okviru programa Obzorje Evropa.

EVROPSKO
RAČUNSKO
SODIŠČE

Poglavje 3

**Izjave o zanesljivosti
za skupna podjetja EU**

3.1. Informacije v podkrepitev izjav o zanesljivosti

Osnova za mnenja

3.1.1. Evropsko računsko sodišče (v nadaljnjem besedilu: Sodišče) je revizijo izvedlo v skladu z mednarodnimi standardi revidiranja (ISA) in etičnim kodeksom Mednarodne zveze računovodskih strokovnjakov (MZRS) ter mednarodnimi standardi za vrhovne revizijske institucije INTOSAI (ISSAI). Odgovornost Sodišča na podlagi teh standardov je natančneje opisana v delu tega poročila z naslovom Revizorjeva odgovornost. Sodišče izpolnjuje zahteve glede neodvisnosti in svoje etične odgovornosti v skladu z etičnim kodeksom za poklicne računovodje, ki ga je izdal Odbor za mednarodne etične standarde za računovodje. Sodišče meni, da so pridobljeni revizijski dokazi zadostna in ustrezna podlaga za njegovo mnenje.

Odgovornosti posloводства in odgovornih za upravljanje

3.1.2. V skladu s členi 310 do 325 PDEU in finančnimi uredbami skupnih podjetij so posloводства skupnih podjetij odgovorna za pripravo in predstavitev njihovih zaključnih računov na podlagi mednarodno sprejetih računovodskih standardov za javni sektor ter za zakonitost in pravilnost transakcij, povezanih z zaključnimi računi. Ta odgovornost vključuje zasnovano, izvajanje in vzdrževanje notranjih kontrol, ki se uporabljajo za pripravo in predstavitev računovodskih izkazov brez pomembno napačne navedbe zaradi goljufije ali napake. Posloводство je odgovorno tudi za zagotavljanje, da so dejavnosti, finančne transakcije in informacije v računovodskih izkazih skladne z regulativnim okvirom organov, ki velja zanje. Končno odgovornost za zakonitost in pravilnost transakcij, povezanih z zaključnim računom vsakega skupnega podjetja, ima njegovo posloводство.

3.1.3. Pri pripravi zaključnega računa je posloводство odgovorno za oceno zmožnosti skupnega podjetja za časovno neomejenost delovanja, razkritje zadev, povezanih s časovno neomejenostjo delovanja, kadar je to ustrezno, ter računovodenje na podlagi predpostavke o časovni neomejenosti delovanja, razen če posloводство ne namerava subjekta likvidirati ali ne namerava nehati poslovati ali če nima druge možnosti, kot da to stori.

3.1.4. Naloga odgovornih za upravljanje je nadzor nad procesom računovodskega poročanja posameznega skupnega podjetja.

Revizorjeva odgovornost za revizijo zaključnih računov in z njimi povezanih transakcij

3.1.5. Cilj Sodišča je pridobiti sprejemljivo zagotovilo o tem, da so zaključni računi skupnih podjetij brez pomembno napačne navedbe in da so z njimi povezane transakcije zakonite in pravilne, ter na podlagi svoje revizije Evropskemu parlamentu in Svetu zagotoviti izjave o zanesljivosti zaključnih računov ter o zakonitosti in pravilnosti z njimi povezanih transakcij. Sprejemljivo zagotovilo je visoka raven zagotovila, vendar z njim ni zajamčeno, da se z revizijo vedno odkrije pomembno napačna navedba ali neskladnost. Do napačne navedbe ali neskladnosti lahko pride zaradi goljufije ali napake, za pomembne pa štejejo, če se lahko utemeljeno pričakuje, da bodo ločeno ali skupaj vplivale na ekonomske odločitve uporabnikov na podlagi teh zaključnih računov.

3.1.6. Sodišče v zvezi s prihodki preverja prispevke, prejete od Komisije, drugih partnerjev ali sodelujočih držav, ter oceni postopke skupnih podjetij za pobiranje morebitnih drugih prihodkov.

3.1.7. Sodišče pri odhodkih preuči plačilne transakcije ob nastanku, evidentiranju in sprejetju odhodkov. Ta pregled zajema vse kategorije plačil v trenutku izvršitve, razen predujmov. Sodišče preuči predplačila, ko prejemnik sredstev utemelji njihovo pravilno porabo in skupno podjetje sprejme utemeljitev z obračunom predplačila v istem letu ali pozneje.

3.1.8. Sodišče v skladu z mednarodnimi standardi revidiranja (ISA) in mednarodnimi standardi za vrhovne revizijske institucije (MSVRI) med celotno revizijo uporablja strokovno presojo in ohranja strokovno skrbnost. Opravi tudi naslednje korake:

- ugotavlja in ocenjuje tveganja pomembno napačnih navedb v zaključnem računu in pomembnih neskladij z njim povezanih transakcij z zahtevami pravnega okvira Evropske unije, ki so posledica goljufije ali napake. Sodišče revizijske postopke zasnuje in izvaja tako, da se ta tveganja upoštevajo. pridobiva revizijske dokaze, ki so zadostna in ustrezna podlaga za njegovo mnenje. Tveganje, da se ne odkrijejo pomembno napačne navedbe ali neskladja, ki so posledica goljufij, je večje kot pri napakah, saj goljufije lahko vključujejo dogovarjanje, ponarejanje, načrtne opustitve, zavajajoče razlage ali pa izogibanje notranjim kontrolam,
- skuša razumeti notranje kontrole, relevantne za revizijo, da se pripravijo okoliščinam primerni revizijski postopki, vendar ne za izrekanje mnenja o uspešnosti notranjih kontrol,
- vrednoti ustreznost uporabljenih računovodskih usmeritev in utemeljenost računovodskih ocen in z njimi povezanih razkritij posloводства,
- sprejema zaključke o ustreznosti tega, da je posloводство uporabilo računovodstvo na osnovi predpostavke o zmožnosti časovne neomejenosti delovanja, ter glede na

pridobljene revizijske dokaze tudi o tem, ali obstaja pomembna negotovost v zvezi z dogodki ali razmerami, ki bi lahko pomenili precejšen dvom o zmožnosti skupnega podjetja za časovno neomejenost delovanja. Če ugotovi, da pomembna negotovost obstaja, mora v svojih revizijskih poročilih opozoriti na s tem povezana razkritja v zaključnem računu ali pa, če so ta razkritja neustrezna, spremeniti svoje mnenje. Zaključki Sodišča temeljijo na revizijskih dokazih, pridobljenih do datuma njegovega revizijskega poročila. Toda zaradi dogodkov ali razmer po tem datumu lahko subjekt preneha nadaljnje delovanje,

- o vrednoti celotno predstavitev, strukturo in vsebino zaključnih računov, vključno z razkritji, ter to, ali zaključni računi pošteno predstavljajo z njimi povezane transakcije in dogodke,
- o pridobiva zadostne ustrezne revizijske dokaze o finančnih informacijah skupnih podjetij, da bi lahko dalo mnenje o zaključnih računih in z njimi povezanih transakcijah. Odgovorno je za usmerjanje, nadzor in izvedbo revizije. Revizijska mnenja so izključno odgovornost Sodišča,
- o upošteva revizijsko delo v zvezi z zaključnimi računi skupnih podjetij, ki ga je opravil neodvisni zunanji revizor, kot je določeno v členu 70(6) finančne uredbe EU¹⁴.

3.1.9. V zvezi z odhodki skupnih podjetij za raziskave v okviru programa Obzorje 2020 naknadne revizije opravlja skupna revizijska služba GD RTD Komisije. Komisija je na podlagi rezultatov naknadnih revizij skupne revizijske službe v svojem predlogu uredbe o programu Obzorje 2020¹⁵ menila, da je, če se upoštevajo stroški kontrol in zapletenost pravil za povračilo stroškov raziskovalnih projektov, tveganje napake na letni ravni v razponu od 2 % do 5 % realističen cilj. Cilj Komisije je ob zaključku programa Obzorje 2020 doseči stopnjo preostale napake, ki bo čim bližje 2 %. Za odhodke skupnega podjetja za raziskave v okviru programa Obzorje Evropa je za naknadne revizije še naprej odgovorna skupna revizijska služba.

3.1.10. Sodišče komunicira s poslovodstvom o zadevah, kot so načrtovan obseg in časovni razpored revizij ter pomembne revizijske ugotovite, vključno z morebitnimi pomembnimi slabostmi pri notranjih kontrolah, ki jih odkrije pri svojih revizijah.

¹⁴ Uredba (EU, Euratom) 2018/1046.

¹⁵ COM(2011) 809.

3.1.11. Med zadevami, o katerih komunicira s skupnimi podjetji, določi tiste, ki so bile najpomembnejše pri reviziji zaključnih računov za tekoče obdobje in so zato ključne revizijske zadeve. Te zadeve opiše v revizijskem poročilu, razen če zakoni ali predpisi prepovedujejo javno razkritje zadeve ali, v izredno redkih okoliščinah, če ugotovi, da se o zadevi v njegovem poročilu ne bi smelo poročati, ker bi bilo smiselno pričakovati, da bodo neugodne posledice tega poročanja večje od koristi javnega interesa.

Skupna podjetja, ki izvajajo okvirne programe EU

Skupno podjetje za raziskave o upravljanju zračnega prometa enotnega evropskega neba 3 (SESAR 3)

3.2. Skupno podjetje za raziskave o upravljanju zračnega prometa enotnega evropskega neba 3 (SESAR 3)

Uvod

3.2.1. Skupno podjetje za raziskave o upravljanju zračnega prometa enotnega evropskega neba (SESAR 3) s sedežem v Bruslju je bilo ustanovljeno novembra 2021 v okviru programa Obzorje Evropa, in sicer za obdobje, ki se bo končalo 31. decembra 2031¹⁶. Skupno podjetje SESAR 3 je nadomestilo in nasledilo Skupno podjetje SESAR, ki je bilo ustanovljeno februarja 2007 v okviru sedmega okvirnega programa za raziskave (7. OP) za obdobje osmih let¹⁷ (SESAR 1) in katerega delovanje je bilo podaljšano junija 2014, in sicer v okviru programa Obzorje 2020 in za obdobje do 31. decembra 2024¹⁸.

3.2.2. Skupno podjetje SESAR 3 je javno-zasebno partnerstvo za razvoj moderniziranega upravljanja zračnega prometa v Evropi in za pospešitev uresničevanja pobude za digitalno evropsko nebo z raziskavami in inovacijami. Njegovi ustanovni člani so EU, ki jo zastopa Komisija, Evropska organizacija za varnost zračne plovbe (Eurocontrol) in več kot 50 organizacij iz celotne letalske vrednostne verige, od letališč, uporabnikov zračnega prostora vseh kategorij, izvajalcev navigacijskih služb zračnega prometa do operatorjev brezpilotnih zrakoplovov in ponudnikov storitev ter predelovalne industrije in znanstvene skupnosti.

¹⁶ Uredba Sveta (EU) 2021/2085 o ustanovitvi skupnih podjetij v okviru Obzorja Evropa.

¹⁷ Uredba Sveta (ES) št. 219/2007 o ustanovitvi skupnega podjetja za razvoj nove generacije evropskega sistema upravljanja zračnega prometa (SESAR).

¹⁸ Uredba Sveta (EU) št. 721/2014, kakor je bila spremenjena z Uredbo (ES) št. 219/2007.

Skupno podjetje za raziskave o upravljanju zračnega prometa enotnega evropskega neba 3
(SESAR 3)

3.2.3. V *tabeli 3.2.1* so predstavljeni ključni podatki o Skupnem podjetju.

Tabela 3.2.1 – Ključni podatki o Skupnem podjetju

	2022	2021	Razlika
Razpoložljiv proračun za plačila (v milijonih EUR) ⁽¹⁾	146,9	69,9	110 %
Razpoložljiv proračun za prevzem obveznosti (v milijonih EUR) ⁽¹⁾	158,8	34,8	356 %
Skupno število zaposlenih 31. decembra ⁽²⁾	36	37	-3 %

(1) Razpoložljiv proračun vključuje neporabljene odobritve proračunskih sredstev iz prejšnjih let, ki jih je Skupno podjetje ponovno vneslo v proračun za tekoče leto, namenske prihodke in prerazporeditve v naslednje proračunsko leto.

(2) Zaposleni so uradniki, začasni in pogodbeni uslužbenci ter napoteni nacionalni strokovnjaki.

Vir: podatki, ki jih je posredovalo Skupno podjetje

3.2.4. Spremembe obsega proračuna Skupnega podjetja, kot so prikazane v *tabeli 3.2.1*, so v veliki meri odvisne od faze izvajanja večletnih programov za raziskave in inovacije. Skupno podjetje je leta 2022 začelo izvajati program Obzorje Evropa. Zato proračun za leto 2022 zajema proračun za prevzem obveznosti za prve razpise za zbiranje predlogov v okviru programa Obzorje Evropa, načrtovane za leto 2022, in proračun za plačila s tem povezanega predhodnega financiranja.

Informacije v podkrepitev izjave o zanesljivosti

3.2.5. Za opis revizijskega pristopa Sodišča, podlage za njegovo mnenje, odgovornosti poslovodstva Skupnega podjetja SESAR 3 in pristojnih za upravljanje ter revizorjeve odgovornosti za revizijo zaključnega računa in z njim povezanih transakcij glej oddelek 3.1 poročila. Podpis na strani **152** je sestavni del mnenja.

Skupno podjetje za raziskave o upravljanju zračnega prometa enotnega evropskega neba 3
(SESAR 3)

Izjava o zanesljivosti, ki jo Sodišče predloži Evropskemu parlamentu in Svetu – poročilo neodvisnega revizorja

Mnenje

3.2.6. Sodišče je revidiralo:

- (a) zaključni račun skupnega podjetja SESAR 3, ki ga sestavljajo računovodski izkazi¹⁹ in poročila o izvrševanju proračuna²⁰ za proračunsko leto, ki se je končalo 31. decembra 2022, ter
- (b) zakonitost in pravilnost z zaključnim računom povezanih transakcij, kot je zahtevano v členu 287 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU).

Zanesljivost zaključnega računa

Mnenje o zanesljivosti zaključnega računa

3.2.7. Po mnenju Sodišča zaključni račun Skupnega podjetja SESAR 3 za leto, ki se je končalo 31. decembra 2022, v vseh pomembnih pogledih pošteno predstavlja njegov finančni položaj na dan 31. decembra 2022 ter njegov poslovni izid, denarne tokove in gibanje kapitala za tedaj končano leto v skladu z njegovo finančno uredbo in računovodskimi pravili, ki jih je sprejel računovodja Komisije. Ta pravila temeljijo na mednarodno sprejetih računovodskih standardih za javni sektor.

¹⁹ Računovodski izkazi zajemajo bilanco stanja, izkaz poslovnega izida, izkaz denarnih tokov, izkaz gibanja kapitala ter povzetek pomembnih računovodskih usmeritev in druga pojasnila.

²⁰ Poročila o izvrševanju proračuna zajemajo poročila, ki združujejo vse proračunske operacije, in pojasnila.

Skupno podjetje za raziskave o upravljanju zračnega prometa enotnega evropskega neba 3
(SESAR 3)

Zakonitost in pravilnost transakcij, povezanih z zaključnim računom

Prihodki

Mnenje o zakonitosti in pravilnosti prihodkov, povezanih z zaključnim računom

3.2.8. Sodišče meni, da so prihodki, povezani z zaključnim računom Skupnega podjetja SESAR 3 za leto, ki se je končalo 31. decembra 2022, v vseh pomembnih pogledih zakoniti in pravilni.

Plačila

Mnenje o zakonitosti in pravilnosti plačil, povezanih z zaključnim računom

3.2.9. Sodišče meni, da so plačila, povezana z zaključnim računom Skupnega podjetja SESAR 3, ki se je končalo 31. decembra 2022, v vseh pomembnih pogledih zakonita in pravilna.

3.2.10. Zaradi naslednjih opažanj mnenje Sodišča ni vprašljivo.

Opažanja o upravljanju proračuna

Nezadostne informacije o prispevkih članov na ravni programa

3.2.11. V zaključnem računu za leto 2022 se zneski prispevkov, ki so pripoznani glede na kategorije članov (EU, zasebni člani in Eurocontrol), med seboj znatno razlikujejo. Denarni prispevki EU se namreč potrdijo in pripoznajo, ko se plačajo Skupnemu podjetju, in sicer na začetku izvajanja projektov, stvarni prispevki članov pa se pripoznajo šele, ko se stroški za izvajanje projektov, ki so nastali in bili prijavljeni, potrdijo. Vrzel med pripoznanim zneskom denarnih prispevkov na eni strani in stvarnimi prispevki na drugi strani v zaključnem računu Skupnega podjetja za leto 2022 ni optimalno obravnavana, saj niso bile navedene informacije o pravnih obveznostih članov Skupnega podjetja ob koncu leta v smislu podpisanih sporazumov in pogodb o dodelitvi nepovratnih sredstev.

3.2.12. Naslednji odstavki vključujejo tabele s pregledom zagotovljenih prispevkov članov po programih v letu 2022.

Skupno podjetje za raziskave o upravljanju zračnega prometa enotnega evropskega neba 3
(SESAR 3)

Izvajanje programa Obzorje 2020

3.2.13. V **tabeli 3.2.2** je pregled ciljnih vrednosti za prispevke članov Skupnega podjetja za program Obzorje 2020 v primerjavi z ravno prispevkov članov (denarnih in stvarnih), ki so bili pripoznani kot potrjeni in o katerih se je poročalo ob koncu leta 2022.

**Tabela 3.2.2 – Prispevki članov za program Obzorje 2020
(v milijonih EUR)**

Člani	Prispevki članov (na podlagi ustanovne uredbe in dvostranskih sporazumov)				Prispevki članov (na dan 31. decembra 2022)				
	Operativne dejavnosti	Upravni stroški	Dodatne dejavnosti ⁽¹⁾	Skupaj	Denarni prispevki	Stvarni prispevki – potrjeni	Stvarni prispevki – sporočeni, vendar ne potrjeni	Stvarni prispevki za dodatne dejavnosti	Skupaj
EU (GD MOVE)	555,8	29,3	n. r.	585,0	537,3	n. r.	n. r.	n. r.	537,3
Eurocontrol	467,0	25,0	n. r.	492,0	16,8	274,1	39,5	n. r.	330,4
Zasebni člani	280,0	18,5	n. r.	298,5	10,8	234,1	44,5	n. r.	289,4
Skupaj	1 302,8	72,8	n. r.	1 375,5	564,9	508,2	84,0	n. r.	1 157,1

(1) Dodatne dejavnosti ne spadajo v obseg revizije Sodišča.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov Skupnega podjetja in njegove ustanovne uredbe

Pravne obveznosti članov so na ravni njihovih ciljnih vrednosti za prispevke

3.2.14. Za zagotovitev celovite slike dosežkov Skupnega podjetja je treba upoštevati tudi sedanjo stopnjo operativnih obveznosti članov Skupnega podjetja, kar zadeva sklenjene sporazume in pogodbe o dodelitvi nepovratnih sredstev. Konec leta 2022 je Skupno podjetje za sklenjene sporazume in pogodbe o dodelitvi nepovratnih sredstev v okviru programa Obzorje 2020 v celoti prevzelo obveznosti za najvišji možni prispevek EU za operativne dejavnosti, ki je znašal 555,8 milijona EUR. Od teh prevzetih obveznosti bo treba v prihodnjih letih za projekte in pogodbe, ki še niso zaključeni, plačati še približno 65,7 milijona EUR (ali 11,8 %). Poleg tega so zasebni člani sprejeli pravno zavezo, da bodo zagotovili celotne stvarne prispevke v višini 280 milijonov EUR, opredeljene kot ciljna vrednost v panožnem sporazumu o članstvu. Od tega zneska so člani iz panoge konec leta 2022 poročali, da je bilo zagotovljenih 278,5 milijona EUR (ali 99,5 %). Eurocontrol se je v celoti zavezal izpolnitvi ciljne vrednosti glede prispevkov za operativne dejavnosti v višini 467 milijonov EUR, opredeljene v dvostranskem sporazumu. Od tega zneska je konec leta 2022 poročal o plačilu 313,6 milijona EUR (ali 67 % ciljne vrednosti).

Izvrševanje proračunskih plačil za dejavnosti programa Obzorje 2020 za leto 2022 je bilo manjše, saj so se upravičenci srečevali z naraščajočimi stroški in težavami pri dobavi

3.2.15. Skupno podjetje za dejavnosti programa Obzorje 2020 ni imelo nobenih novih odobritev za prevzem obveznosti za operativne dejavnosti, saj je zadnji razpis za zbiranje predlogov zaključilo do konca leta 2020. Stopnja izvrševanja odobritev plačil za operativne dejavnosti se je zmanjšala na 54 % (2021: 93 %). Razlog za to so bili glede na poročilo Skupnega podjetja o upravljanju proračuna in finančnem poslovanju za leto 2022 naraščajoči stroški in

Skupno podjetje za raziskave o upravljanju zračnega prometa enotnega evropskega neba 3 (SESAR 3)

težave pri dobavi, s katerimi so se zaradi krize zaradi COVID-19 srečevali upravičenci. Zato je bilo treba trajanje večine projektov programa Obzorje 2020 podaljšati, končna plačila pa odložiti na leto 2023.

Izvajanje programa Obzorje Evropa

3.2.16. V **tabeli 3.2.3** je pregled ciljnih vrednosti za prispevke članov Skupnega podjetja za program Obzorje Evropa v primerjavi z ravno prispevkov članov (denarnih in stvarnih), ki so bili pripoznani kot potrjeni in o katerih se je poročalo ob koncu leta 2022.

**Tabela 3.2.3 – Prispevki članov za program Obzorje Evropa
(v milijonih EUR)**

Člani	Prispevki članov (na podlagi ustanovne uredbe)			Prispevki članov (na dan 31. decembra 2022)			
	Operativne dejavnosti	Upravni stroški	Skupaj	Denarni prispevki	Stvarni prispevki ⁽¹⁾ – potrjeni	Stvarni prispevki – sporočeni, vendar ne potrjeni	Skupaj
EU (GD MOVE)	570,0	30,0	600,0	83,5	n. r.	n. r.	83,5
Zasebni člani	475,0	25,0	500,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Eurocontrol	475,0	25,0	500,0	1,5	0,0	0,0	1,5
Skupaj	1 520,0	80,0	1 600,0	85,0	0,0	0,0	85,0

(1) Obsegajo stvarne prispevke za operativne dejavnosti in stvarne prispevke za dodatne dejavnosti.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov Skupnega podjetja in njegove ustanovne uredbe

3.2.17. Odobritve za prevzem obveznosti za program Obzorje Evropa za leto 2022 so bile v celoti izvršene za prva dva razpisa za nepovratna sredstva, objavljena aprila 2022. Komisija je za izvajanje teh projektov v letu 2022 zagotovila denarni prispevek v višini 83,5 milijona EUR. Ker pa faza ocenjevanja do konca leta še ni bila zaključena, se lahko denarni prispevki uporabijo šele v prvi polovici leta 2023, ko so podpišejo sporazumi o nepovratnih sredstvih in se lahko izvršijo s tem povezana plačila predhodnega financiranja.

Opažanja v zvezi s sistemi upravljanja in kontrol

3.2.18. Naknadne revizije odhodkov za programa Obzorje 2020 in Obzorje Evropa je opravila skupna revizijska služba GD RTD Komisije. Za odhodke programa Obzorje 2020 (obračuni in končna plačila) je Skupno podjetje poročalo, da je reprezentativna stopnja napake

Skupno podjetje za raziskave o upravljanju zračnega prometa enotnega evropskega neba 3 (SESAR 3)

znašala 2,4 %, stopnja preostale napake pa 1,8 %²¹. Za program Obzorje Evropa naknadne revizije še niso bile opravljene, saj bodo prva vmesna plačila po pričakovanjih izvršena šele leta 2024.

3.2.19. Sodišče je zaradi ocene kontrol operativnih plačil Skupnega podjetja revidiralo naključno vzorčena plačila iz programa Obzorje 2020, izvršena v letu 2022, in sicer na ravni končnih upravičencev²². Pri upravičencih Skupnega podjetja v vzorcu Sodišče ni odkrilo hujših količinsko opredeljivih napak. V enem primeru je poročalo o sistemski zadevi, ki je bila posledica neupravičenih stroškov, ki jih je upravičenec prijavil za neobvezna potrdila o vmesnih računovodskih izkazih.

Spremljanje upoštevanja opažanj iz prejšnjih let

3.2.20. Pregled popravljalnih ukrepov, sprejetih na podlagi opažanj Sodišča iz prejšnjih let, je v *Prilogi*.

²¹ Konsolidirano letno poročilo o dejavnostih Skupnega podjetja SESAR za leto 2022, poglavje 4.1.1.2.3.

²² Kar zadeva transakcije za izplačila nepovratnih sredstev, preizkušene pri upravičencih, je prag za poročanje o količinsko opredeljivih napakah 1 % revidiranih stroškov.

Skupno podjetje za raziskave o upravljanju zračnega prometa enotnega evropskega neba 3 (SESAR 3)

Priloga – Spremljanje upoštevanja opažanj iz prejšnjih let

Zaporedna številka	Leto opažanja Sodišča	Opažanje Sodišča (povzetek)	Sprejeti popravljalni ukrep in / ali drugi relevantni dogodki (povzetek)	Status opažanja Sodišča (odprto / zaključeno)
1	2021	<p>Od januarja 2016 bi morala skupna podjetja plačevati del prispevkov delodajalca v pokojninsko shemo EU. Ker Komisija teh odhodkov ni predvidela v proračunih skupnih podjetij niti plačil ni uradno zahtevala, Skupno podjetje SESAR 3 (in njegov predhodnik) takih prispevkov še ni plačalo.</p> <p>V skladu s kadrovskimi predpisi²³ in smernicami Komisije je treba letni prispevek delodajalca za vsako skupno podjetje izračunati kot odstotek prihodkov, ki jih ne financira EU, v razmerju do skupnih prihodkov skupnega podjetja. Za SESAR 3 je ta delež znašal 7,7 % (na podlagi podatkov za leto 2021). Vendar pa je v enotnem temeljnem aktu določeno, da morajo upravne stroške na letni ravni enakovredno financirati EU in ostali člani skupnih podjetij. Zaradi teh nasprotujočih si pravnih določb obstaja tveganje različnih razlag, kar lahko ima različne finančne posledice.</p>	<p>SESAR 3 je plačal ustrezne prispevke delodajalca v pokojninsko shemo EU za leto 2022, in sicer na podlagi računa, ki ga je izstavila Komisija. Letni prispevek je bil izračunan v skladu s smernicami Komisije.</p> <p>Opažanje se zato šteje za zaključeno. Nadaljnje ukrepanje v zvezi z nasprotujočimi si pravnimi določbami je izven pristojnosti Skupnega podjetja.</p>	zaključeno

²³ Člen 83a.

Skupno podjetje za raziskave o upravljanju zračnega prometa enotnega evropskega neba 3
(SESAR 3)

Odgovor Skupnega podjetja

3.2.11. Skupno podjetje je seznanjeno z opažanjem Sodišča in bo to vprašanje v celoti obravnavalo v zaključnem računu za naslednje leto.

3.2.13. Čeprav je bila raven prispevkov Eurocontrola do leta 2020 v skladu s pričakovanji, se je pozneje znižala zaradi pandemije bolezni COVID-19, in sicer zaradi:

- zmanjšanja dejavnosti zasebnih partnerjev do leta 2022, kar je neposredno vplivalo na prispevke, povezane z Eurocontrolom, vključno s stopnjami izvrševanja in potrjevanja, ter
- zahteve držav članic Eurocontrolu, da v okviru solidarnostnega načrta v zvezi s pandemijo zmanjša svoj skupni proračun. V skladu s tem je ta moral zmanjšati svoj proračun za zunanje izvajanje in za dve leti odložiti zaposlovanje novih uslužbencev (čeprav se je precejšnje število njegovih strokovnjakov upokojilo).

Kljub temu je bila večina projektov Skupnega podjetja v okviru programa Obzorje 2020 že izvedena in je dosegla pričakovano stopnjo zrelosti, kot je bilo načrtovano. Eurocontrol je v okviru Skupnega podjetja SESAR 3 obnovil svojo zavezo, da bo plačal prispevke v višini do 500 milijonov EUR.

3.2.17. Zaradi poznega začetka veljavnosti Uredbe Sveta 30. novembra 2021, s katero je bilo Skupno podjetje ustanovljeno v okviru večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027, je prišlo do zamude pri popolni vzpostavitvi upravljanja Skupnega podjetja ter s tem pri sprejetju prvega delovnega programa in objavi prvih razpisov za zbiranje predlogov, ki so bili lahko objavljeni šele 7. aprila 2022.

3.2.19. Skupno podjetje bo od upravičenca izterjalo previsoke prijavljene zneske.

3.3. Skupno podjetje za čisto letalstvo (CA)

Uvod

3.3.1. Skupno podjetje za čisto letalstvo (CA) s sedežem v Bruslju je bilo ustanovljeno novembra 2021 v okviru programa Obzorje Evropa, in sicer za obdobje do 31. decembra 2031²⁴. Nadomestilo in nasledilo je Skupno podjetje za izvajanje skupne tehnološke pobude na področju aeronavtike, ki je bilo ustanovljeno decembra 2007 v okviru sedmega okvirnega programa za raziskave (7. OP) za obdobje desetih let²⁵ (Čisto nebo 1), maja 2014 pa je bilo njegovo delovanje podaljšano v okviru programa Obzorje 2020, in sicer za obdobje do 31. decembra 2024²⁶ (Čisto nebo 2).

3.3.2. Skupno podjetje CA je javno-zasebno partnerstvo s poudarkom na raziskavah in inovacijah, ki je namenjeno preoblikovanju letalstva, in sicer tako, da bo to imelo trajnostno in podnebno nevtralno prihodnost. Njegovi ustanovni člani so EU, ki jo zastopa Komisija, in organizacije iz letalskega sektorja, navedene v Prilogi I k enotnemu temeljnemu aktu²⁷. Skupno podjetje ima tudi pridružene člane, izbrane z razpisi za prijavo interesa.

3.3.3. V *tabeli 3.3.1* so predstavljeni ključni podatki o Skupnem podjetju.

Tabela 3.3.1 – Ključni podatki o Skupnem podjetju

	2022	2021	Razlika
Razpoložljiv proračun za plačila (v milijonih EUR) ⁽¹⁾	415,3	189,9	119 %
Razpoložljiv proračun za prevzem obveznosti (v milijonih EUR) ⁽¹⁾	411,2	182,6	125 %
Skupno število zaposlenih 31. decembra ⁽²⁾	41	42	-2 %

(1) Razpoložljiv proračun vključuje neporabljene odobritve proračunskih sredstev iz prejšnjih let, ki jih je Skupno podjetje ponovno vneslo v proračun za tekoče leto, namenske prihodke in prerazporeditve v naslednje proračunsko leto.

(2) Zaposleni so uradniki, začasni in pogodbeni uslužbenci ter napoteni nacionalni strokovnjaki.

Vir: podatki, ki jih je posredovalo Skupno podjetje

²⁴ Uredba Sveta (EU) 2021/2085 o ustanovitvi skupnih podjetij v okviru Obzorja Evropa.

²⁵ Uredba Sveta (ES) št. 71/2007 o ustanovitvi Skupnega podjetja Čisto nebo 1.

²⁶ Uredba Sveta (EU) št. 558/2014 o ustanovitvi Skupnega podjetja Čisto nebo 2.

²⁷ Uredba Sveta (EU) 2021/2085 o ustanovitvi skupnih podjetij v okviru Obzorja Evropa.

Skupno podjetje za čisto letalstvo (CA)

3.3.4. Spremembe obsega proračuna Skupnega podjetja, kot so prikazane v [tabeli 3.3.1](#), so v veliki meri odvisne od faze izvajanja večletnih programov za raziskave in inovacije. Skupno podjetje je leta 2022 začelo izvajati program Obzorje Evropa. Zato proračun za leto 2022 zajema proračun za prevzem obveznosti za prve razpise za zbiranje predlogov v okviru programa Obzorje Evropa, načrtovane za leto 2022, in proračun za plačila s tem povezanega predhodnega financiranja.

Informacije v podkrepitvah izjave o zanesljivosti

3.3.5. Za opis revizijskega pristopa Sodišča, podlage za njegovo mnenje, odgovornosti posloводства Skupnega podjetja CA in pristojnih za upravljanje ter revizorjeve odgovornosti za revizijo zaključnega računa in z njim povezanih transakcij glej oddelek 3.1 poročila. Podpis na strani [152](#) je sestavni del mnenja.

Izjava o zanesljivosti, ki jo Sodišče predloži Evropskemu parlamentu in Svetu – poročilo neodvisnega revizorja

Mnenje

3.3.6. Sodišče je revidiralo:

- (a) zaključni račun Skupnega podjetja CA, ki ga sestavljajo računovodski izkazi²⁸ in poročila o izvrševanju proračuna²⁹ za proračunsko leto, ki se je končalo 31. decembra 2022, ter
- (b) zakonitost in pravilnost z zaključnim računom povezanih transakcij, kot je zahtevano v členu 287 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU).

²⁸ Računovodski izkazi zajemajo bilanco stanja, izkaz poslovnega izida, izkaz denarnih tokov, izkaz gibanja kapitala ter povzetek pomembnih računovodskih usmeritev in druga pojasnila.

²⁹ Poročila o izvrševanju proračuna zajemajo poročila, ki združujejo vse proračunske operacije, in pojasnila.

Skupno podjetje za čisto letalstvo (CA)

Zanesljivost zaključnega računa

Mnenje o zanesljivosti zaključnega računa

3.3.7. Po mnenju Sodišča zaključni račun Skupnega podjetja CA za leto, ki se je končalo 31. decembra 2022, v vseh pomembnih pogledih pošteno predstavlja njegov finančni položaj na dan 31. decembra 2022 ter njegov poslovni izid, denarne tokove in gibanje kapitala za tedaj končano leto v skladu z njegovo finančno uredbo in računovodskimi pravili, ki jih je sprejel računovodja Komisije. Ta pravila temeljijo na mednarodno sprejetih računovodskih standardih za javni sektor.

Zakonitost in pravilnost transakcij, povezanih z zaključnim računom

Prihodki

Mnenje o zakonitosti in pravilnosti prihodkov, povezanih z zaključnim računom

3.3.8. Sodišče meni, da so prihodki, povezani z zaključnim računom Skupnega podjetja CA za leto, ki se je končalo 31. decembra 2022, v vseh pomembnih pogledih zakoniti in pravilni.

Plačila

Mnenje o zakonitosti in pravilnosti plačil, povezanih z zaključnim računom

3.3.9. Sodišče meni, da so plačila, povezana z zaključnim računom Skupnega podjetja CA za leto, ki se je končalo 31. decembra 2022, v vseh pomembnih pogledih zakonita in pravilna.

3.3.10. Zaradi naslednjih opažanj mnenje Sodišča ni vprašljivo.

Opažanja o upravljanju proračuna

Nezadostne informacije o prispevkih članov na ravni programa

3.3.11. V zaključnem računu za leto 2022 se zneski prispevkov, ki so pripoznani glede na kategorije članov (EU in zasebni člani), med seboj znatno razlikujejo. Denarni prispevki EU se namreč potrjujejo in pripoznajo, ko se plačajo Skupnemu podjetju, in sicer na začetku izvajanja

Skupno podjetje za čisto letalstvo (CA)

projektov, stvarni prispevki članov pa se pripoznajo šele, ko se stroški za izvajanje projektov, ki so nastali in bili prijavljeni, potrdijo. Vrzel med pripoznanim zneskom denarnih prispevkov na eni strani in stvarnimi prispevki na drugi strani v zaključnem računu Skupnega podjetja za leto 2022 ni bila optimalno obravnavana, saj niso bile navedene informacije o pravnih obveznostih članov Skupnega podjetja ob koncu leta.

3.3.12. Naslednji odstavki vključujejo tabele s pregledom zagotovljenih prispevkov članov po programih v letu 2022.

Izvajanje programa Obzorje 2020

3.3.13. V **tabeli 3.3.2** je pregled ciljnih vrednosti za prispevke članov Skupnega podjetja za program Obzorje 2020 v primerjavi z ravno prispevkov članov (denarnih in stvarnih), ki so bili pripoznani ob koncu leta 2022.

**Tabela 3.3.2 – Prispevki članov za program Obzorje 2020
(v milijonih EUR)**

Člani	Prispevki članov (na podlagi ustanovne uredbe in sodnih odločb)				Prispevki članov (na dan 31. decembra 2022)				
	Operativne dejavnosti	Upravni stroški	Dodatne dejavnosti ⁽¹⁾	Skupaj	Denarni prispevki	Stvarni prispevki – potrjeni	Stvarni prispevki – sporočeni, vendar ne potrjeni	Stvarni prispevki za dodatne dejavnosti	Skupaj
EU (GD RTD)	1 716,0	39,0	n. r.	1 755,0	1 682,7	n. r.	n. r.	n. r.	1 682,7
Zasebni člani	1 189,6	39,0	965,3	2 193,8	30,5	829,3	139,0	1 223,1	2 221,9
Skupaj	2 905,6	78,0	965,3	3 948,8	1 713,2	829,3	139,0	1 223,1	3 904,6

(1) Dodatne dejavnosti ne spadajo v obseg revizije Sodišča.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov Skupnega podjetja in njegove ustanovne uredbe

Pravne obveznosti članov so na ravni njihovih ciljnih vrednosti za prispevke

3.3.14. Za zagotovitev celovite slike dosežkov Skupnega podjetja v programu Obzorje 2020 je treba upoštevati tudi sedanjo stopnjo operativnih obveznosti članov Skupnega podjetja, kar zadeva sklenjene sporazume o dodelitvi nepovratnih sredstev. Konec leta 2022 je Skupno podjetje za podpisane sporazume o dodelitvi nepovratnih sredstev v okviru programa Obzorje 2020 v celoti prevzelo obveznosti za najvišji možni prispevek EU za operativne dejavnosti, ki je znašal 1 716 milijonov EUR. Od teh prevzetih obveznosti bo treba v prihodnjih letih za projekte, ki še niso zaključeni, plačati še približno 70,1 milijona EUR (ali 4,1 %). Hkrati so zasebni člani sprejeli pravno zavezo, da bodo zagotovili stvarne prispevke za operativne dejavnosti Skupnega podjetja v višini 968,3 milijona EUR in stvarne prispevke za njegove dodatne dejavnosti v višini 1 223,1 milijona EUR, kar pomeni 101,6 % minimalne cilje vrednosti, ki je znašala 2 154,9 milijona EUR. V poročilih ob koncu leta 2022 so bili ti zneski navedeni v celoti.

Skupno podjetje za čisto letalstvo (CA)

Stopnja izvrševanje proračunskih plačil za dejavnosti programa Obzorje 2020 za leto 2022 se je znižala, saj so se upravičenci srečevali s težavami zaradi pandemije COVID-19

3.3.15. Skupno podjetje za dejavnosti programa Obzorje 2020 ni imelo nobenih novih odobritev za prevzem obveznosti za operativne dejavnosti, saj je zadnji razpis za zbiranje predlogov zaključilo do konca leta 2020. Stopnja izvrševanja odobritev plačil za operativne dejavnosti je znašala 78 % (2021: 83 %). Pri precejšnjem številu potekajočih projektov v okviru programa Obzorje 2020 je zaradi pandemije COVID-19 prišlo do zamud pri tehničnih dejavnostih ali je bilo treba zmanjšati njihov obseg. Zato je bilo treba te projekte spremeniti ali podaljšati njihovo obdobje izvajanja, končna plačila pa odložiti na leto 2023.

Izvajanje programa Obzorje Evropa

3.3.16. V [tabeli 3.3.3](#) je pregled ciljnih vrednosti za prispevke članov Skupnega podjetja za program Obzorje Evropa v primerjavi z ravno prispevkov članov (denarnih in stvarnih), ki so bili pripoznani kot potrjeni in o katerih se je poročalo ob koncu leta 2022.

**Tabela 3.3.3 – Prispevki članov za program Obzorje Evropa
(v milijonih EUR)**

Člani	Prispevki članov (na podlagi ustanovne uredbe)			Prispevki članov (na dan 31. decembra 2022)			
	Operativne dejavnosti	Upravni stroški	Skupaj	Denarni prispevki	Stvarni prispevki ⁽¹⁾ – potrjeni	Stvarni prispevki – sporočeni, vendar ne potrjeni	Skupaj
EU (GD RTD)	1 660,8	39,2	1 700,0	178,0	n. r.	n. r.	178,0
Zasebni člani	2 360,8	39,2	2 400,0	1,9	0,0	0,0	1,9
Skupaj	4 021,6	78,4	4 100,0	179,9	0,0	0,0	179,9

(1) Obsegajo stvarne prispevke za operativne dejavnosti in stvarne prispevke za dodatne dejavnosti.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov Skupnega podjetja in njegove ustanovne uredbe

3.3.17. Komisija je leta 2022 zagotovila denarne prispevke v višini 178 milijonov EUR. Skupno podjetje je prispevek za operativne dejavnosti v višini 176 milijonov EUR skoraj v celoti porabilo za plačila predhodnega financiranja, ki so zadevala prve sporazume o dodelitvi nepovratnih sredstev, sklenjenimi v okviru programa Obzorje Evropa.

Nizka stopnja izvrševanja upravnega proračuna za leto 2022

3.3.18. Ob koncu leta 2022 je bila stopnja izvrševanja proračuna Skupnega podjetja za upravna plačila (naslov 2) nizka, in sicer je znašala 54 %. Razlog za to so bile glede na poročilo Skupnega podjetja o upravljanju proračuna in finančnem poslovanju za leto 2022 predvsem

Skupno podjetje za čisto letalstvo (CA)

informacijske in komunikacijske storitve, ki so bile zagotovljene v zadnjem četrtletju leta 2022 in bodo plačane leta 2023, ter nižji stroški za storitve, ki jih je zagotovila Komisija.

Opažanja v zvezi s sistemi upravljanja in kontrol

3.3.19. Naknadne revizije odhodkov za programa Obzorje 2020 in Obzorje Evropa je opravila skupna revizijska služba GD RTD Komisije. Za odhodke programa Obzorje 2020 (obračuni in končna plačila) je Skupno podjetje poročalo, da je reprezentativna stopnja napake znašala 1,6 %, stopnja preostale napake pa 0,4 %³⁰. Za program Obzorje Evropa naknadne revizije še niso bile opravljene, saj bodo prva vmesna plačila po pričakovanjih izvršena šele leta 2024.

3.3.20. Sodišče je zaradi ocene kontrol operativnih plačil Skupnega podjetja revidiralo naključno vzorčena plačila iz programa Obzorje 2020, izvršena v letu 2022, in sicer na ravni končnih upravičencev³¹. V enem primeru je Sodišče odkrilo in količinsko opredelilo hujšo napako zaradi previsoko prijavljenih stroškov dela, saj je upravičenec predložil izjavo o stroških, ki je temeljila na stroških dela, predvidenih v proračunu.

Spremljanje upoštevanja opažanj iz prejšnjih let

3.3.21. Pregled popravljalnih ukrepov, sprejetih na podlagi opažanj Sodišča iz prejšnjih let, je v *Prilogi*.

³⁰ Konsolidirano letno poročilo o dejavnostih Skupnega podjetja CA za leto 2022, poglavje 4.1.1.

³¹ Kar zadeva transakcije za izplačila nepovratnih sredstev, preizkušene pri upravičencih, je prag za poročanje o količinsko opredeljivih napakah 1 % revidiranih stroškov.

Skupno podjetje za čisto letalstvo (CA)

Priloga – Spremljanje upoštevanja opažanj iz prejšnjih let

Zaporedna številka	Leto opažanja Sodišča	Opažanje Sodišča (povzetek)	Sprejeti popravilni ukrep in / ali drugi relevantni dogodki (povzetek)	Status opažanja Sodišča (odprto / zaključeno)
1	2020	Skupno podjetje je znatno povečalo uporabo agencijskih uslužbencev. Na podlagi take prakse se ustvarjajo dejanska stalna delovna mesta, poleg tistih, ki so predvidena v kadrovskih načrtih. To kaže, da število statutarnih uslužbencev Skupnega podjetja ne zadostuje za izvajanje njegovega raziskovalnega in inovacijskega programa ter z njim povezanih delovnih načrtov. Te razmere predstavljajo za Skupno podjetje tudi bistvena tveganja, kar zadeva ohranjanje ključnih kompetenc, nejasno odgovornost in manjšo učinkovitost uslužbencev, ki bi lahko negativno vplivala na splošno smotrnost poslovanja Skupnega podjetja.	Skupno podjetje je v letu 2022 še naprej uporabljalo veliko število agencijskih delavcev, kot razlog za to pa je navedlo omejitve zaradi že določenega načrta stalnih delovnih mest in izjemne delovne obremenitve zaradi vzporednega izvajanja programov Obzorje 2020 in Obzorje Evropa.	odprto
2	2021	Od januarja 2016 bi morala skupna podjetja plačevati del prispevkov delodajalca v pokojninsko shemo EU. Ker Komisija teh odhodkov ni predvidela v proračunih skupnih podjetij niti plačil ni uradno zahtevala, Skupno podjetje CA (in njegov predhodnik) takih prispevkov še ni plačalo.	Skupno podjetje CA je plačalo ustrezne prispevke delodajalca v pokojninsko shemo EU za leto 2022, in sicer na podlagi računa, ki ga je izstavila Komisija. Letni prispevek je bil izračunan v skladu s smernicami Komisije.	zaključeno

Skupno podjetje za čisto letalstvo (CA)

Zaporedna številka	Leto opažanja Sodišča	Opažanje Sodišča (povzetek)	Sprejeti popravljalni ukrep in / ali drugi relevantni dogodki (povzetek)	Status opažanja Sodišča (odprto / zaključeno)
		V skladu s kadrovskimi predpisi ³² in smernicami Komisije je treba letni prispevek delodajalca za vsako skupno podjetje izračunati kot odstotek prihodkov, ki jih ne financira EU, v razmerju do skupnih prihodkov skupnega podjetja. Za Skupno podjetje CA ta odstotni delež znaša 2,3 % (na podlagi podatkov za leto 2021). Vendar pa je v enotnem temeljnem aktu določeno, da morajo upravne stroške na letni ravni enakovredno financirati EU in ostali člani skupnih podjetij. Zaradi teh nasprotujočih si pravnih določb obstaja tveganje različnih razlag, kar lahko ima različne finančne posledice.	Opažanje se zato šteje za zaključeno. Nadaljnje ukrepanje v zvezi z nasprotujočimi si pravnimi določbami je izven pristojnosti Skupnega podjetja.	
3	2021	V letu 2021 so bili pomembni dokumenti odobreni tako, da se je slika podpisa odgovornega odredbodajalca kopirala in prilepila v dokument v formatu Word, datoteka pa se je nato pretvorila v format PDF. Ta praksa lahko pomeni pravno tveganje, saj je mogoče podvomiti, da so bili dokumenti podpisani pravilno.	Skupno podjetje CA je leta 2022 uvedlo ustrezen elektronski podpis.	zaključeno

³² Člen 83a.

Odgovor Skupnega podjetja

3.3.11. Skupno podjetje je seznanjeno z opažanjem Evropskega računskega sodišča in bo to vprašanje v celoti obravnavalo v zaključnem računu za naslednje leto.

3.3.20. Skupno podjetje se strinja z ugotovitvami revizije. V zvezi s tem je Skupno podjetje izvedlo več predhodnih ukrepov za zmanjšanje podobnih napak z ozaveščanjem upravičencev in uradnikov Skupnega podjetja, odgovornih za izvrševanje nepovratnih sredstev. Ti vključujejo:

- organizacijo informativnih dogodkov;
- izmenjavo povezav do spletnih seminarjev, ki jih ponuja portal EU za financiranje in javna naročila;
- obveščanje upravičencev (zlasti malih in srednje velikih podjetij ter novih prijaviteljev) o tem, kako se izogniti najpogostejšim napakam pri prijavljanju stroškov za nepovratna sredstva EU.

3.4. Skupno podjetje za pobudo za inovativno zdravje (IHI)

Uvod

3.4.1. Skupno podjetje za pobudo za inovativno zdravje (IHI) s sedežem v Bruslju je bilo ustanovljeno novembra 2021 v okviru programa Obzorje Evropa, in sicer za obdobje, ki se bo končalo 31. decembra 2031³³. Nadomestilo in nasledilo je Skupno podjetje za pobudo za inovativna zdravila, ki je bilo ustanovljeno decembra 2007 v okviru sedmega okvirnega programa za raziskave (7. OP) za obdobje desetih let³⁴ (IMI 1) in katerega delovanje je bilo podaljšano maja 2014, in sicer v okviru programa Obzorje 2020 za obdobje do 31. decembra 2024³⁵ (IMI 2).

3.4.2. Skupno podjetje IHI je javno-zasebno partnerstvo, usmerjeno na interdisciplinarne, trajnostne in na paciente osredotočene raziskave in inovacije na področju zdravstva. Ustanovni člani skupnega podjetja so: EU, ki jo zastopa Komisija, in evropski panožni združenji COCIR in EFPIA (vključno z Vaccines Europe, EuropaBio in MedTech Europe).

3.4.3. V [tabeli 3.4.1](#) so predstavljeni ključni podatki o Skupnem podjetju.

Tabela 3.4.1 – Ključni podatki o Skupnem podjetju

	2022	2021	Razlika
Razpoložljiv proračun za plačila (v milijonih EUR) ⁽¹⁾	174,8	210,4	-17 %
Razpoložljiv proračun za prevzem obveznosti (v milijonih EUR) ⁽¹⁾	272,4	11,0	2 376 %
Skupno število zaposlenih 31. decembra ⁽²⁾	49	50	-2 %

(1) Razpoložljiv proračun vključuje neporabljene odobritve proračunskih sredstev iz prejšnjih let, ki jih je Skupno podjetje ponovno vneslo v proračun za tekoče leto, namenske prihodke in prerazporeditve v naslednje proračunsko leto.

(2) Zaposleni so uradniki, začasni in pogodbeni uslužbenci ter napoteni nacionalni strokovnjaki.

Vir: podatki, ki jih je posredovalo Skupno podjetje

³³ Uredba Sveta (EU) 2021/2085 o ustanovitvi skupnih podjetij v okviru Obzorja Evropa.

³⁴ Uredba Sveta (ES) št. 73/2008 o ustanovitvi Skupnega podjetja za izvajanje skupne tehnološke pobude za inovativna zdravila.

³⁵ Uredba Sveta (EU) št. 557/2014 o ustanovitvi Skupnega podjetja za pobudo za inovativna zdravila 2.

Skupno podjetje za pobudo za inovativno zdravje (IHI)

3.4.4. Spremembe obsega proračuna Skupnega podjetja, kot so prikazane v [tabeli 3.4.1](#), so v veliki meri odvisne od faze izvajanja večletnih programov za raziskave in inovacije. Skupno podjetje je leta 2022 začelo izvajati program Obzorje Evropa. Zato proračun za leto 2022 vključuje proračun za prevzem obveznosti za prve razpise za zbiranje predlogov v okviru programa Obzorje Evropa, načrtovane za leto 2022.

Informacije v podkrepitvah izjave o zanesljivosti

3.4.5. Za opis revizijskega pristopa Sodišča, podlage za njegovo mnenje, odgovornosti posloводства Skupnega podjetja IHI in pristojnih za upravljanje ter revizorjeve odgovornosti za revizijo zaključnega računa in z njim povezanih transakcij glej oddelek 3.1 poročila. Podpis na strani [152](#) je sestavni del mnenja.

Izjava o zanesljivosti, ki jo Sodišče predloži Evropskemu parlamentu in Svetu – poročilo neodvisnega revizorja

Mnenje

3.4.6. Sodišče je revidiralo:

- (a) zaključni račun Skupnega podjetja IHI, ki ga sestavljajo računovodski izkazi³⁶ in poročila o izvrševanju proračuna³⁷ za proračunsko leto, ki se je končalo 31. decembra 2022, ter
- (b) zakonitost in pravilnost z zaključnim računom povezanih transakcij, kot je zahtevano v členu 287 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU).

³⁶ Računovodski izkazi zajemajo bilanco stanja, izkaz poslovnega izida, izkaz denarnih tokov, izkaz gibanja kapitala ter povzetek pomembnih računovodskih usmeritev in druga pojasnila.

³⁷ Poročila o izvrševanju proračuna zajemajo poročila, ki združujejo vse proračunske operacije, in pojasnila.

Zanesljivost zaključnega računa

Mnenje o zanesljivosti zaključnega računa

3.4.7. Po mnenju Sodišča zaključni račun Skupnega podjetja IHI za leto, ki se je končalo 31. decembra 2022, v vseh pomembnih pogledih pošteno predstavlja njegov finančni položaj na dan 31. decembra 2022 ter njegov poslovni izid, denarne tokove in gibanje kapitala za tedaj končano leto v skladu z njegovo finančno uredbo in računovodskimi pravili, ki jih je sprejel računovodja Komisije. Ta pravila temeljijo na mednarodno sprejetih računovodskih standardih za javni sektor.

Zakonitost in pravilnost transakcij, povezanih z zaključnim računom

Prihodki

Mnenje o zakonitosti in pravilnosti prihodkov, povezanih z zaključnim računom

3.4.8. Sodišče meni, da so prihodki, povezani z zaključnim računom Skupnega podjetja IHI za leto, ki se je končalo 31. decembra 2022, v vseh pomembnih pogledih zakoniti in pravilni.

Plačila

Mnenje o zakonitosti in pravilnosti plačil, povezanih z zaključnim računom

3.4.9. Sodišče meni, da so plačila, povezana z zaključnim računom Skupnega podjetja IHI za leto, ki se je končalo 31. decembra 2022, v vseh pomembnih pogledih zakonita in pravilna.

3.4.10. Zaradi naslednjih opažanj mnenje Sodišča ni vprašljivo.

Opažanja o upravljanju proračuna

Nezadostne informacije o prispevkih članov na ravni programa

3.4.11. V zaključnem računu za leto 2022 se zneski prispevkov, ki so pripoznani glede na kategorije članov (EU in zasebni člani), med seboj znatno razlikujejo. Denarni prispevki EU se namreč potrjujejo in pripoznajo, ko se plačajo Skupnemu podjetju, in sicer na začetku izvajanja

Skupno podjetje za pobudo za inovativno zdravje (IHI)

projektov, stvarni prispevki članov pa se pripoznajo šele, ko se stroški za izvajanje projektov, ki so nastali in bili prijavljeni, potrdijo. Vrzel med pripoznanim zneskom denarnih prispevkov na eni strani in stvarnimi prispevki na drugi strani v zaključnem računu Skupnega podjetja za leto 2022 ni bila optimalno obravnavana, saj niso bile navedene informacije o pravnih obveznostih članov Skupnega podjetja ob koncu leta v smislu podpisanih sporazumov in pogodb o dodelitvi nepovratnih sredstev.

3.4.12. Naslednji odstavki vključujejo tabele s pregledom zagotovljenih prispevkov članov po programih v letu 2022.

Izvajanje sedmega okvirnega programa za raziskave

Skupno podjetje izvajanja programa še ni zaključilo

3.4.13. V *tabeli 3.4.2* je predstavljen pregled prispevkov članov Skupnemu podjetju za 7. OP ob koncu leta 2022.

Tabela 3.4.2 – Prispevki članov za 7. OP (v milijonih EUR)

Člani	Prispevki članov (na podlagi ustanovne uredbe)				Prispevki članov (na dan 31. decembra 2022)				
	Operativne dejavnosti	Upravni stroški	Dodatne dejavnosti ⁽¹⁾	Skupaj	Denarni prispevki	Stvarni prispevki – potrjeni	Stvarni prispevki – sporočeni, vendar ne potrjeni	Stvarni prispevki za dodatne dejavnosti	Skupaj
EU (GD RTD)	966,0	34,0	n. r.	1 000,0	938,4	n. r.	n. r.	n. r.	938,4
Zasebni člani	966,0	34,0	n. r.	1 000,0	21,9	808,9	23,0	n. r.	853,8
Skupaj	1 932,0	68,0	n. r.	2 000,0	960,3	808,9	23,0	n. r.	1 792,2

(1) Dodatne dejavnosti ne spadajo v obseg revizije Sodišča.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov Skupnega podjetja in njegove ustanovne uredbe

3.4.14. Konec leta 2022 je Skupno podjetje za sklenjene sporazume o dodelitvi nepovratnih sredstev v okviru 7. OP v celoti prevzelo obveznosti za najvišje možne operativne prispevke EU, ki so znašali 966 milijonov EUR. Deset let po koncu 7. OP je treba plačati še približno 44,9 milijona EUR (ali 5 %) za projekte, ki še niso bili zaključeni. Zasebni člani so sprejeli pravno zavezo, da bodo zagotovili stvarne prispevke v višini 914,2 milijona EUR ali 94,6 % minimalne cilje vrednosti za operativne dejavnosti, ki je znašala 966 milijonov EUR. Od teh prevzetih obveznosti so konec leta 2022 poročali o plačilu 831,9 milijona EUR (ali 86 % ciljne vrednosti).

Skupno podjetje za pobudo za inovativno zdravje (IHI)

Izvajanje programa Obzorje 2020

3.4.15. V *tabeli 3.4.3* je pregled ciljnih vrednosti za prispevke članov Skupnega podjetja za program Obzorje 2020 v primerjavi z ravno prispevkov članov (denarnih in stvarnih), ki so bili pripoznani kot potrjeni in o katerih se je poročalo ob koncu leta 2022.

Tabela 3.4.3 – Prispevki članov za program Obzorje 2020
(v milijonih EUR)

Člani	Prispevki članov (na podlagi ustanovne uredbe)				Prispevki članov (na dan 31. decembra 2022)				
	Operativne dejavnosti	Upravni stroški	Dodatne dejavnosti ⁽¹⁾	Skupaj	Denarni prispevki	Stvarni prispevki – potrjeni	Stvarni prispevki – sporočeni, vendar ne potrjeni	Stvarni prispevki za dodatne dejavnosti	Skupaj
EU (GD RTD)	1 595,4	42,6	n. r.	1 638,0	991,7	n. r.	n. r.	n. r.	991,7
EFPIA in pridruženi partnerji	1 595,4	42,6	n. r.	1 638,0	36,3	854,0	224,0	n. r.	1 114,3
Skupaj	3 190,8	85,2	n. r.	3 276,0	1 028,0	854,0	224,0	n. r.	2 106,0

(1) Dodatne dejavnosti ne spadajo v obseg revizije Sodišča.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov Skupnega podjetja in njegove ustanovne uredbe

Pravne obveznosti članov so na ravni njihovih ciljnih vrednosti za prispevke

3.4.16. Za zagotovitev celovite slike dosežkov Skupnega podjetja v programu Obzorje 2020 je treba upoštevati tudi sedanjo stopnjo operativnih obveznosti članov Skupnega podjetja, kar zadeva sklenjene sporazume o dodelitvi nepovratnih sredstev. Konec leta 2022 je Skupno podjetje za podpisane sporazume o dodelitvi nepovratnih sredstev v okviru programa Obzorje 2020 prevzelo obveznosti za 1 452,1 milijona EUR oziroma 91 % najvišjega možnega prispevka EU za operativne dejavnosti, ki je znašal 1 595,4 milijona EUR. Od teh prevzetih obveznosti bo treba v prihodnjih letih za projekte, ki še niso zaključeni, plačati še približno 484,8 milijona EUR (ali 33,4 %). Hkrati so zasebni člani in pridruženi partnerji sprejeli pravno zavezo, da bodo zagotovili stvarne prispevke v višini 1 499,4 milijona EUR, kar pomeni 94 % minimalne ciljne vrednosti, ki je znašala 1 595,4 milijona EUR. Od teh prevzetih obveznosti so konec leta 2022 poročali o plačilu 1 078,9 milijona EUR (ali 67,6 % ciljne vrednosti).

Stopnja izvrševanja proračunskih plačil za dejavnosti programa Obzorje 2020 za leto 2022 je znašala 87 %

3.4.17. Skupno podjetje za dejavnosti programa Obzorje 2020 ni imelo nobenih novih odobritev za prevzem obveznosti za operativne dejavnosti, saj je zadnji razpis za zbiranje predlogov zaključilo do konca leta 2020. Stopnja izvrševanja odobritev plačil za operativne dejavnosti je znašala 87 %, medtem ko je v letu 2021 znašala 96 %.

Skupno podjetje za pobudo za inovativno zdravje (IHI)

Izvajanje programa Obzorje Evropa

3.4.18. V *tabeli 3.4.4* je pregled ciljnih vrednosti za prispevke članov Skupnega podjetja za program Obzorje Evropa v primerjavi z ravno prispevkov članov (denarnih in stvarnih), ki so bili pripoznani kot potrjeni in o katerih se je poročalo ob koncu leta 2022.

Tabela 3.4.4 – Prispevki članov za program Obzorje Evropa (v milijonih EUR)

Člani	Prispevki članov (na podlagi ustanovne uredbe)			Prispevki članov (na dan 31. decembra 2022)			
	Operativne dejavnosti	Upravni stroški	Skupaj	Denarni prispevki	Stvarni prispevki ⁽¹⁾ – potrjeni	Stvarni prispevki – sporočeni, vendar ne potrjeni	Skupaj
EU (GD RTD)	1 169,8	30,2	1 200,0	1,4	n. r.	n. r.	1,4
Zasebni člani	969,8	30,2	1 000,0	1,4	0,0	0,0	1,4
Partnerji, ki prispevajo	200,0	0,0	200,0	n. r.	0,0	0,0	0,0
Skupaj	2 339,6	60,4	2 400,0	2,8	0,0	0,0	2,8

(1) Obsegajo stvarne prispevke za operativne dejavnosti in stvarne prispevke za dodatne dejavnosti.

Na ravni Skupnega podjetja slednji ne smejo presežati 40 % skupnih stvarnih prispevkov zasebnih članov.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov Skupnega podjetja in njegove ustanovne uredbe

3.4.19. Komisija je leta 2022 za upravne stroške Skupnega podjetja zagotovila denarne prispevke v višini le 1,4 milijona EUR. Skupno podjetje za svoje dejavnosti v okviru programa Obzorje Evropa ni zahtevalo denarnih prispevkov, saj bosta prva dva razpisa, objavljena leta 2022 v okviru programa Obzorje Evropa, zaključena šele leta 2023.

Opažanja v zvezi s sistemi upravljanja in kontrol

3.4.20. Naknadno revizijo porabe za 7. OP je opravilo Skupno podjetje, za naknadno revizijo porabe za programa Obzorje 2020 in Obzorje Evropa pa je pristojna skupna revizijska služba GD RTD Komisije. Skupno podjetje je poročalo o reprezentativni stopnji napake v višini 2,1 % in stopnji preostale napake v višini 0,8 % za projekte 7. OP ter reprezentativni stopnji napake v višini 2,7 % in stopnji preostale napake v višini 0,9 % za porabo za program Obzorje 2020 (obračuni in končna plačila)³⁸. Za program Obzorje Evropa naknadne revizije še niso bile opravljene, saj bodo prva vmesna plačila po pričakovanjih izvršena šele leta 2024.

³⁸ Konsolidirano letno poročilo o dejavnostih Skupnega podjetja IHI za leto 2022, poglavje 4.1.1.

Skupno podjetje za pobudo za inovativno zdravje (IHI)

3.4.21. Sodišče je zaradi ocene kontrol operativnih plačil Skupnega podjetja revidiralo naključno vzorčena plačila iz programa Obzorje 2020, izvršena v letu 2022, in sicer na ravni končnih upravičencev³⁹. Pri vzorčenih upravičencih Skupnega podjetja Sodišče ni odkrilo napak ali slabosti pri kontrolah.

Spremljanje upoštevanja opažanj iz prejšnjih let

3.4.22. Pregled popravljalnih ukrepov, sprejetih na podlagi opažanj Sodišča iz prejšnjih let, je v *Prilogi*.

³⁹ Kar zadeva transakcije za izplačila nepovratnih sredstev, preizkušene pri upravičencih, je prag za poročanje o količinsko opredeljivih napakah 1 % revidiranih stroškov.

Skupno podjetje za pobudo za inovativno zdravje (IHI)

Priloga – Spremljanje upoštevanja opažanj iz prejšnjih let

Zaporedna številka	Leto opažanja Sodišča	Opažanje Sodišča (povzetek)	Sprejeti popravljalni ukrep in / ali drugi relevantni dogodki (povzetek)	Status opažanja Sodišča (odprto / zaključeno)
1	2021	<p>Od januarja 2016 bi morala skupna podjetja plačevati del prispevkov delodajalca v pokojninsko shemo EU. Ker Komisija teh odhodkov ni predvidela v proračunih skupnih podjetij niti plačil ni uradno zahtevala, Skupno podjetje IHI (in njegov predhodnik) takih prispevkov še ni plačalo.</p> <p>V skladu s kadrovskimi predpisi⁴⁰ in smernicami Komisije je treba letni prispevek delodajalca za vsako skupno podjetje izračunati kot odstotek prihodkov, ki jih ne financira EU, v razmerju do skupnih prihodkov skupnega podjetja. Za Skupno podjetje IHI ta odstotni delež znaša 2,5 % (na podlagi podatkov za leto 2021). Vendar pa je v enotnem temeljnem aktu določeno, da morajo upravne stroške na letni ravni enakovredno financirati EU in ostali člani skupnih podjetij (na podlagi podatkov za leto 2021). Zaradi teh nasprotujočih si pravnih določb obstaja tveganje različnih razlag, kar lahko ima različne finančne posledice.</p>	<p>Skupno podjetje IHI je plačalo ustrezne prispevke delodajalca v pokojninsko shemo EU za leto 2022, in sicer na podlagi računa, ki ga je izstavila Komisija. Letni prispevek je bil izračunan v skladu s smernicami Komisije.</p> <p>Opažanje se zato šteje za zaključeno. Nadaljnje ukrepanje v zvezi z nasprotujočimi si pravnimi določbami je izven pristojnosti Skupnega podjetja.</p>	zaključeno

⁴⁰ Člen 83a.

Skupno podjetje za pobudo za inovativno zdravje (IHI)

Odgovor Skupnega podjetja

3.4.11. Skupno podjetje bo v zaključnem računu za leto 2023 izboljšalo predstavitev.

3.4.16. Začetni cilji znesek prispevkov je bil znižan v dogovoru z Evropsko komisijo. Stopnja doseganja ciljnega zneska znižanega pravno-zavezujočega prispevka je 74 %.

3.5. Skupno podjetje za čisti vodik (Čisti vodik)

Uvod

3.5.1. Skupno podjetje za čisti vodik (Čisti vodik) s sedežem v Bruslju je bilo ustanovljeno novembra 2021 v okviru programa Obzorje Evropa, in sicer za obdobje, ki se bo končalo 31. decembra 2031⁴¹. Nadomestilo in nasledilo je Skupno podjetje za gorivne celice in vodik, ki je bilo ustanovljeno maja 2008 v okviru sedmega okvirnega programa za raziskave (7. OP) za obdobje do 31. december 2017⁴² (GCV 1) in katerega delovanje je bilo podaljšano maja 2014, in sicer v okviru programa Obzorje 2020 za obdobje do 31. decembra 2024⁴³ (GCV 2).

3.5.2. Skupno podjetje Čisti vodik je javno-zasebno partnerstvo na področju tehnoloških raziskav in inovacij v zvezi z vodikom in gorivnimi celicami. Njegovi ustanovni člani so EU, ki jo zastopa Komisija, panožno združenje (Hydrogen Europe) in raziskovalno združenje (Hydrogen Europe Research).

3.5.3. V *tabeli 3.5.1* so predstavljeni ključni podatki o Skupnem podjetju.

Tabela 3.5.1 – Ključni podatki o Skupnem podjetju

	2022	2021	Razlika
Razpoložljiv proračun za plačila (v milijonih EUR) ⁽¹⁾	118,3	56,2	110 %
Razpoložljiv proračun za prevzem obveznosti (v milijonih EUR) ⁽¹⁾	314,3	15,8	1 889 %
Skupno število zaposlenih 31. decembra ⁽²⁾	29	27	7 %

(1) Razpoložljiv proračun vključuje neporabljene odobritve proračunskih sredstev iz prejšnjih let, ki jih je Skupno podjetje ponovno vneslo v proračun za tekoče leto, namenske prihodke in prerazporeditve v naslednje proračunsko leto.

(2) Zaposleni so uradniki, začasni in pogodbeni uslužbenci ter napoteni nacionalni strokovnjaki.

Vir: podatki, ki jih je posredovalo Skupno podjetje

3.5.4. Spremembe obsega proračuna Skupnega podjetja, kot so prikazane v *tabeli 3.5.1*, so v veliki meri odvisne od faze izvajanja večletnih programov za raziskave in inovacije, ki jih ta izvaja. Skupno podjetje je leta 2022 začelo izvajati program Obzorje Evropa. Zato proračun za

⁴¹ Uredba Sveta (EU) 2021/2085 o ustanovitvi skupnih podjetij v okviru Obzorja Evropa.

⁴² Uredba Sveta (ES) št. 521/2008 o ustanovitvi Skupnega podjetja za gorivne celice in vodik.

⁴³ Uredba Sveta (EU) št. 559/2014 o Skupnem podjetju za gorivne celice in vodik 2.

Skupno podjetje za čisti vodik (Čisti vodik)

leto 2022 zajema proračun za prevzem obveznosti za prve razpise za zbiranje predlogov v okviru programa Obzorje Evropa, načrtovane za leto 2022, in proračun za plačila s tem povezanega predhodnega financiranja.

Informacije v podkrepitev izjave o zanesljivosti

3.5.5. Za opis revizijskega pristopa Sodišča, podlage za njegovo mnenje, odgovornosti posloводства Skupnega podjetja Čisti vodik in pristojnih za upravljanje ter revizorjeve odgovornosti za revizijo zaključnega računa in z njim povezanih transakcij glej oddelek 3.1 poročila. Podpis na strani [152](#) je sestavni del mnenja.

Izjava o zanesljivosti, ki jo Sodišče predloži Evropskemu parlamentu in Svetu – poročilo neodvisnega revizorja

Mnenje

3.5.6. Sodišče je revidiralo:

- (a) zaključni račun Skupnega podjetja, ki ga sestavljajo računovodski izkazi⁴⁴ in poročila o izvrševanju proračuna⁴⁵ za proračunsko leto, ki se je končalo 31. decembra 2022, ter
- (b) zakonitost in pravilnost z zaključnim računom povezanih transakcij, kot je zahtevano v členu 287 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU).

Zanesljivost zaključnega računa

Mnenje o zanesljivosti zaključnega računa

3.5.7. Po mnenju Sodišča zaključni račun Skupnega podjetja Čisti vodik za leto, ki se je končalo 31. decembra 2022, v vseh pomembnih pogledih pošteno predstavlja njegov

⁴⁴ Računovodski izkazi zajemajo bilanco stanja, izkaz poslovnega izida, izkaz denarnih tokov, izkaz gibanja kapitala ter povzetek pomembnih računovodskih usmeritev in druga pojasnila.

⁴⁵ Poročila o izvrševanju proračuna zajemajo poročila, ki združujejo vse proračunske operacije, in pojasnila.

Skupno podjetje za čisti vodik (Čisti vodik)

finančni položaj na dan 31. decembra 2022 ter njegov poslovni izid, denarne tokove in gibanje kapitala za tedaj končano leto v skladu z njegovo finančno uredbo in računovodskimi pravili, ki jih je sprejel računovodja Komisije. Ta pravila temeljijo na mednarodno sprejetih računovodskih standardih za javni sektor.

Zakonitost in pravilnost transakcij, povezanih z zaključnim računom

Prihodki

Mnenje o zakonitosti in pravilnosti prihodkov, povezanih z zaključnim računom

3.5.8. Sodišče meni, da so prihodki, povezani z zaključnim računom Skupnega podjetja Čisti vodik za leto, ki se je končalo 31. decembra 2022, v vseh pomembnih pogledih zakoniti in pravilni.

Plačila

Mnenje o zakonitosti in pravilnosti plačil, povezanih z zaključnim računom

3.5.9. Sodišče meni, da so plačila, povezana z zaključnim računom Skupnega podjetja Čisti vodik za leto, ki se je končalo 31. decembra 2022, v vseh pomembnih pogledih zakonita in pravilna.

3.5.10. Zaradi naslednjih opažanj mnenje Sodišča ni vprašljivo.

Opažanja o upravljanju proračuna

Nezadostne informacije o prispevkih članov na ravni programa

3.5.11. V zaključnem računu za leto 2022 se zneski prispevkov, ki so pripoznani glede na kategorije članov (EU in zasebni člani), med seboj znatno razlikujejo. Denarni prispevki EU se namreč potrdijo in pripoznajo, ko se plačajo Skupnemu podjetju, in sicer na začetku izvajanja projektov, stvarni prispevki članov pa se pripoznajo šele, ko se stroški za izvajanje projektov, ki so nastali in bili prijavljeni, potrdijo. Vrzal med pripoznanim zneskom denarnih prispevkov na eni strani in stvarnimi prispevki na drugi strani v zaključnem računu Skupnega podjetja za leto 2022 ni bila optimalno obravnavana, saj niso bile navedene informacije o pravnih obveznostih članov Skupnega podjetja ob koncu leta v smislu podpisanih sporazumov in pogodb o dodelitvi nepovratnih sredstev.

Skupno podjetje za čisti vodik (Čisti vodik)

3.5.12. Naslednji odstavki vključujejo tabele s pregledom zagotovljenih prispevkov članov po programih v letu 2022.

Izvajanje sedmega okvirnega programa za raziskave (7. OP)

Skupno podjetje je doseglo ciljne vrednosti za prispevke članov

3.5.13. V *tabeli 3.5.2* je pregled ciljnih vrednosti za prispevke članov Skupnega podjetja za program 7. OP v primerjavi z ravno prispevkov članov (denarnih in stvarnih), ki so bili pripoznani ob koncu leta 2022.

Tabela 3.5.2 – Prispevki članov za 7. OP (v milijonih EUR)

Člani	Prispevki članov (na podlagi ustanovne uredbe in sodnih odločb)				Prispevki članov (na dan 31. decembra 2022)				
	Operativne dejavnosti	Upravni stroški	Dodatne dejavnosti ⁽¹⁾	Skupaj	Denarni prispevki	Stvarni prispevki – potrjeni	Stvarni prispevki – sporočeni, vendar ne potrjeni	Stvarni prispevki za dodatne dejavnosti	Skupaj
EU (GD RTD)	450,0	20,0	n. r.	470,0	407,4	19,1	n. r.	n. r.	426,5
Zasebni člani	450,0	20,0	n. r.	470,0	17,9	450,0	10,7	n. r.	478,6
Skupaj	900,0	40,0	n. r.	940,0	425,3	469,1	10,7	n. r.	905,1

(1) Dodatne dejavnosti ne spadajo v obseg revizije Sodišča.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov Skupnega podjetja in njegove ustanovne uredbe

3.5.14. Konec leta 2022 je Skupno podjetje za podpisane sporazume o dodelitvi nepovratnih sredstev v okviru 7. OP prevzelo obveznosti za 425,8 milijona EUR oziroma 95 % najvišjega možnega prispevka EU za operativne dejavnosti, ki je znašal 450 milijonov EUR. Od teh prevzetih obveznosti bo treba v letu 2023 za zaključek zadnjega projekta v okviru 7. OP, ki še poteka, plačati še približno 3 milijone EUR (ali 0,7 %). Po drugi strani pa so ob koncu leta 2022 zasebni člani prijavili stvarne prispevke v višini minimalne ciljne vrednosti 450 milijonov EUR, ki jih je Skupno podjetje v celoti potrdilo.

Skupno podjetje za čisti vodik (Čisti vodik)

Izvajanje programa Obzorje 2020

3.5.15. V **tabeli 3.5.3** je pregled ciljnih vrednosti za prispevke članov Skupnega podjetja za program Obzorje 2020 v primerjavi z ravno prispevkov članov (denarnih in stvarnih), ki so bili pripoznani kot potrjeni in o katerih se je poročalo ob koncu leta 2022.

Tabela 3.5.3 – Prispevki članov za program Obzorje 2020
(v milijonih EUR)

Člani	Prispevki članov (na podlagi ustanovne uredbe in sodnih odločb)				Prispevki članov (na dan 31. decembra 2022)				
	Operativne dejavnosti	Upravni stroški	Dodatne dejavnosti ⁽¹⁾	Skupaj	Denarni prispevki	Stvarni prispevki – potrjeni	Stvarni prispevki – sporočeni, vendar ne potrjeni	Stvarni prispevki za dodatne dejavnosti	Skupaj
EU (GD RTD)	646,0	19,0	n. r.	665,0	573,1	n. r.	n. r.	n. r.	573,1
Zasebni člani	76,0	19,0	285,0	380,0	14,8	51,7	47,3	1 039,0	1 152,8
Skupaj	722,0	38,0	285,0	1 045,0	587,9	51,7	47,3	1 039,0	1 725,9

(1) Dodatne dejavnosti ne spadajo v obseg revizije Sodišča.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov Skupnega podjetja in njegove ustanovne uredbe

3.5.16. Stopnja potrjenih stvarnih prispevkov zasebnih članov za operativne dejavnosti v višini 51,7 milijona EUR (2021: 38,6 milijona EUR) je nizka zato, ker jih Skupno podjetje potrди pozneje, ko se izvršijo končna plačila za projekte v okviru programa Obzorje 2020 in je treba predložiti potrdila o računovodskih izkazih.

Pravne obveznosti članov so na ravni njihovih ciljnih vrednosti za prispevke

3.5.17. Za zagotovitev celovite slike dosežkov Skupnega podjetja v programu Obzorje 2020 je treba upoštevati tudi sedanjo stopnjo operativnih obveznosti članov Skupnega podjetja, kar zadeva sklenjene sporazume in pogodbe o dodelitvi nepovratnih sredstev. Konec leta 2022 je Skupno podjetje za sklenjene sporazume in pogodbe o dodelitvi nepovratnih sredstev v okviru programa Obzorje 2020 v celoti prevzelo obveznosti za najvišji možni prispevek EU za operativne dejavnosti, ki je znašal 646 milijonov EUR. Od teh prevzetih obveznosti bo treba v prihodnjih letih za projekte in pogodbe, ki še niso zaključeni, plačati še približno 88,5 milijona EUR (ali 13,7 %). Hkrati so zasebni člani sprejeli pravno zavezo, da bodo zagotovili stvarne prispevke za operativne dejavnosti Skupnega podjetja v višini 190,5 milijona EUR in stvarne prispevke za njegove dodatne dejavnosti v višini 1 039 milijonov EUR, kar pomeni 340,6 % minimalne cilje vrednosti, ki je znašala 361 milijonov EUR. V poročilih ob koncu leta 2022 so bili ti zneski navedeni v celoti.

Izvrševanje proračunskih plačil za dejavnosti programa Obzorje 2020 za leto 2022 se je zmanjšalo, saj so se upravičenci srečevali z naraščajočimi stroški in težavami pri dobavi

3.5.18. Skupno podjetje za dejavnosti programa Obzorje 2020 ni imelo nobenih novih odobritev za prevzem obveznosti za operativne dejavnosti, saj je zadnji razpis za zbiranje

Skupno podjetje za čisti vodik (Čisti vodik)

predlogov zaključilo do konca leta 2020. Stopnja izvrševanja odobritev plačil za operativne dejavnosti je znašala 81 % (2021: 88 %). Razlog za to so bili po mnenju Skupnega podjetja naraščajoči stroški in težave pri dobavi, s katerimi so se srečevali upravičenci zaradi krize zaradi COVID-19 in vojne v Ukrajini. Zato je bilo treba trajanje večine projektov programa Obzorje 2020 podaljšati, končna plačila pa odložiti na leto 2023.

Izvajanje programa Obzorje Evropa

3.5.19. V **tabeli 3.5.4** je pregled ciljnih vrednosti za prispevke članov Skupnega podjetja za program Obzorje Evropa v primerjavi z ravno prispevkov članov (denarnih in stvarnih), ki so bili pripoznani kot potrjeni in o katerih se je poročalo ob koncu leta 2022.

Tabela 3.5.4 – Prispevki članov za program Obzorje Evropa (v milijonih EUR)

Člani	Prispevki članov (na podlagi ustanovne uredbe)			Prispevki članov (na dan 31. decembra 2022)			
	Operativne dejavnosti	Upravni stroški	Skupaj	Denarni prispevki	Stvarni prispevki ⁽¹⁾ – potrjeni	Stvarni prispevki – sporočeni, vendar ne potrjeni	Skupaj
EU (GD RTD)	969,8	30,2	1 000,0	80,0	n. r.	n. r.	80,0
Zasebni člani	969,8	30,2	1 000,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skupaj	1 939,6	60,4	2 000,0	80,0	0,0	0,0	80,0

(1) Obsegajo stvarne prispevke za operativne dejavnosti in stvarne prispevke za dodatne dejavnosti.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov Skupnega podjetja in njegove ustanovne uredbe

3.5.20. Komisija je leta 2022 zagotovila denarne prispevke v višini 80 milijonov EUR, od katerih je Skupno podjetje 47 milijonov EUR (ali 59 %) porabilo za plačila predhodnega financiranja, povezana s prvimi sporazumi o dodelitvi nepovratnih sredstev, sklenjenimi v okviru programa Obzorje Evropa. Na podlagi vrednotenja razpisa za zbiranje predlogov, objavljenega leta 2022, so bile umaknjene štiri teme, za katere ni bil predložen noben ustrezen predlog. Skupno podjetje je neporabljeni proračun za plačila v višini 33 milijonov EUR preneslo v leto 2023, in sicer za plačilo predhodnega financiranja, povezanega z novimi sporazumi o dodelitvi nepovratnih sredstev, ki naj bi bili podpisani v začetku leta 2023.

Nizka stopnja izvrševanja upravnega proračuna za leto 2022

3.5.21. Ob koncu leta 2022 je bila stopnja izvrševanja upravnega proračuna (naslov 2) nizka, saj je za odobritve za prevzem obveznosti znašala 62 %, za odobritve plačil pa 51 %. Skupno podjetje je pojasnilo, da so bili vzroki za točasne ustavitve plačil v zvezi z organizacijo

Skupno podjetje za čisti vodik (Čisti vodik)

dogodka Teden vodika, odloženo javno naročilo za prenovo poslovne stavbe in zamude pri sklenitvi pomembne okvirne pogodbe o storitvah.

Opažanja v zvezi s sistemi upravljanja in kontrol

3.5.22. Naknadno revizijo porabe za 7. OP je opravilo Skupno podjetje, za naknadno revizijo porabe za programa Obzorje 2020 in Obzorje Evropa pa je pristojna skupna revizijska služba GD RTD Komisije. Skupno podjetje v zvezi s končnimi odhodki 7. OP, izvršenimi v letu 2022, zaradi zanemarljivih zneskov ni izvedlo naknadnih revizij. V skladu s tem je kot končne stopnje napake za odhodke 7. OP objavilo reprezentativno stopnjo napake v višini 2,0 % in stopnjo preostale napake v višini 1,1 %, ki jo je doseglo konec leta 2021. Za odhodke programa Obzorje 2020 (obračuni in končna plačila) je Skupno podjetje poročalo, da je reprezentativna stopnja napake znašala 2,9 %, stopnja preostale napake pa 0,9 %⁴⁶. Za program Obzorje Evropa naknadne revizije niso bile opravljene, saj bodo prva vmesna plačila po pričakovanjih izvršena šele leta 2024.

3.5.23. Sodišče je zaradi ocene kontrol operativnih plačil Skupnega podjetja revidiralo naključno vzorčena plačila iz programa Obzorje 2020, izvršena v letu 2022, in sicer na ravni končnih upravičencev⁴⁷. V enem primeru je Sodišče odkrilo in količinsko opredelilo hujšo napako zaradi stroškov dela. Upravičenec je namreč prijavil ure, ki naj bi bile opravljene med dopustom, in v prijavljene stroške vključil tudi neupravičene stroške za dodatna plačila. V drugem primeru je Sodišče odkrilo in količinsko opredelilo hujšo napako zaradi stroškov, prijavljenih za opremo, ki je upravičenec v obdobju poročanja ni uporabil, in zaradi nepravilno izračunanih stroškov dela.

Opažanja o drugih zadevah

3.5.24. V skladu s [kadrovskimi predpisi](#)⁴⁸ in smernicami Skupnega podjetja bi moral odbor uslužbencev imenovati vsaj enega člana izbirne komisije za zunanje postopke zaposlovanja. Sodišče je ugotovilo, da izbirna komisija za postopek zaposlovanja, ki ga je revidiralo, ni vključevala člana, ki bi ga imenoval odbor uslužbencev. Skupnemu podjetju ni

⁴⁶ Konsolidirano letno poročilo o dejavnostih Skupnega podjetja Čisti vodik za leto 2022, poglavje 4.1.1.1.

⁴⁷ Kar zadeva transakcije za izplačila nepovratnih sredstev, preizkušene pri upravičencih, je prag za poročanje o količinsko opredeljivih napakah 1 % revidiranih stroškov.

⁴⁸ Člen 9 v povezavi s členom 1a.

Skupno podjetje za čisti vodik (Čisti vodik)

uspelo ustanoviti odbora uslužbencev, čeprav je objavilo več razpisov za prijavo interesa za svoje uslužbence.

Spremljanje upoštevanja opažanj iz prejšnjih let

3.5.25. Pregled popravljalnih ukrepov, sprejetih na podlagi opažanj Sodišča iz prejšnjih let, je v *Prilogi*.

Skupno podjetje za čisti vodik (Čisti vodik)

Priloga – Spremljanje upoštevanja opažanj iz prejšnjih let

Zaporedna številka	Leto opažanja Sodišča	Opažanje Sodišča (povzetek)	Sprejeti popravljalni ukrep in / ali drugi relevantni dogodki (povzetek)	Status opažanja Sodišča (odprto / zaključeno)
1	2021	<p>Od januarja 2016 bi morala skupna podjetja plačevati del prispevkov delodajalca v pokojninsko shemo EU. Ker Komisija teh odhodkov ni predvidela v proračunih skupnih podjetij niti plačil ni uradno zahtevala, Skupno podjetje Čisti vodik (in njegov predhodnik) takih prispevkov še ni plačalo.</p> <p>V skladu s kadrovskimi predpisi⁴⁹ in smernicami Komisije je treba letni prispevek delodajalca za vsako skupno podjetje izračunati kot odstotek prihodkov, ki jih ne financira EU, v razmerju do skupnih prihodkov skupnega podjetja. Za Skupno podjetje Čisti vodik ta odstotni delež znaša 2,9 % (na podlagi podatkov za leto 2021). Vendar pa je v enotnem temeljnem aktu določeno, da morajo upravne stroške na letni ravni enakovredno financirati EU in ostali člani skupnih podjetij. Zaradi teh nasprotujočih si pravnih določb obstaja tveganje različnih razlag, kar lahko ima različne finančne posledice.</p>	<p>Skupno podjetje Čisti vodik je plačalo ustrezne prispevke delodajalca v pokojninsko shemo EU za leto 2022, in sicer na podlagi računa, ki ga je izstavila Komisija. Letni prispevek je bil izračunan v skladu s smernicami Komisije.</p> <p>Opažanje se zato šteje za zaključeno. Nadaljnje ukrepanje v zvezi z nasprotujočimi si pravnimi določbami je izven pristojnosti Skupnega podjetja.</p>	zaključeno

⁴⁹ Člen 83a.

Odgovor Skupnega podjetja

3.5.11. Skupno podjetje je seznanjeno z opažanjem Sodišča in bo to vprašanje obravnavalo v zaključnem računu za naslednje leto.

3.5.23. Skupno podjetje bo opažanja Sodišča najprej uporabilo za nadaljnje izboljšanje svoje obstoječe strategije kontrol na podlagi tveganj v smeri preventivnih ukrepov, ki se uporabljajo za posebno raven plačil Skupnega podjetja manjšim upravičencem in novim udeležencem.

Nadalje je opažanje Sodišča povezano s časovno razliko v upravičenosti stroškov. Skupno podjetje je pred potrditvijo plačila dalo upravičencu navodilo, naj iz tekočih računovodskih izkazov odstrani povezane stroške opreme. Vendar pravilo za poenostavitev ureditve iz programa Obzorje 2020 upravičencem omogoča, da ne navedejo podrobnosti o stroških, ki so nižji od 15-odstotnega praga prijavljenih stroškov dela. Zato Skupno podjetje ni imelo pregleda nad vsemi stroški opreme. V prihodnje bo kot korektivni ukrep svojim upravičencem naročilo, naj vedno vključijo in podrobno navedejo polno vrednost najdražjih elementov opreme.

3.5.24. Zaradi okoliščin, povezanih s pandemijo covid-19, kljub številnim poskusom v zadnjih dveh letih ustanovitev novega odbora uslužbencev praktično ni bila mogoča. Kljub temu je ta od začetka leta 2023 že vzpostavljen in v celoti operativen.

3.6. Skupno podjetje za ključne digitalne tehnologije (KDT)

Uvod

3.6.1. Skupno podjetje za ključne digitalne tehnologije (KDT) s sedežem v Bruslju je bilo ustanovljeno novembra 2021 v okviru programa Obzorje Evropa, in sicer za obdobje, ki se bo končalo 31. decembra 2031⁵⁰. Nadomestilo in nasledilo je Skupno podjetje Elektronske komponente in sistemi za evropski vodilni položaj (ECSEL), ki je bilo ustanovljeno maja 2014 v okviru programa Obzorje 2020 za obdobje do 31. decembra 2024⁵¹. Skupno podjetje ECSEL je 26. junija 2014 nadomestilo in nasledilo Posvetovalni svet Evropske pobude za nanoelektroniko in Skupno podjetje za napredne raziskave in tehnologijo za vgrajene inteligentne sisteme.

3.6.2. Skupno podjetje KDT je javno-zasebno partnerstvo, usmerjeno v raziskave in inovacije na področju ključnih digitalnih tehnologij, ki so bistvene za konkurenčni vodilni položaj Evrope v digitalnem gospodarstvu, zlasti v sektorju elektronskih komponent in sistemov. Njegovi ustanovni člani so: EU, ki jo zastopajo Komisija, [sodelujoče države](#) in tri panožna združenja (Evropsko združenje za povezovanje energetskega sistema, Združenje za evropske dejavnosti na področju nanoelektronike in evropsko tehnološko združenje Inside Industry Association), ki predstavljajo deležnike s področja mikro- in nanoelektronike, pametnih integriranih sistemov oziroma vgrajenih in kibernetično-fizičnih sistemov.

3.6.3. Svet je julija 2023 sprejel uredbo o spremembi predhodne uredbe za preoblikovanje Skupnega podjetja KDT v Skupno podjetje za čipe⁵². V skladu s spremembo je okrepljena naloga Skupnega podjetja za čipe spodbujati razvoj inovativnih polprevodniških tehnologij naslednje generacije in krepiti evropske zmogljivosti za proizvodnjo čipov v okviru pobude Čipi za Evropo. Zato se bodo prispevki EU za Skupno podjetje z 1,8 milijarde EUR

⁵⁰ Uredba Sveta (EU) 2021/2085 o ustanovitvi skupnih podjetij v okviru Obzorja Evropa.

⁵¹ Uredba Sveta (EU) št. 561/2014 o ustanovitvi skupnega podjetja ECSEL.

⁵² Uredba Sveta (EU) 2023/1782 o spremembi Uredbe Sveta (EU) 2021/2085 o ustanovitvi skupnih podjetij v okviru Obzorja Evropa v zvezi s Skupnim podjetjem za čipe.

Skupno podjetje za ključne digitalne tehnologije (KDT)

povečali na 4,2 milijarde EUR, pri čemer se bo 2,7 milijarde EUR financiralo iz programa Obzorje Evropa in 1,5 milijarde EUR iz programa Digitalna Evropa.

3.6.4. V *tabeli 3.6.1* so predstavljeni ključni podatki o Skupnem podjetju.

Tabela 3.6.1 – Ključni podatki o Skupnem podjetju

	2022	2021	Razlika
Razpoložljiv proračun za plačila (v milijonih EUR) ⁽¹⁾	222,2	199,3	11 %
Razpoložljiv proračun za prevzem obveznosti (v milijonih EUR) ⁽¹⁾	261,4	214,0	22 %
Skupno število zaposlenih 31. decembra ⁽²⁾	25	29	-14 %

(1) Razpoložljiv proračun vključuje neporabljene odobritve proračunskih sredstev iz prejšnjih let, ki jih je Skupno podjetje ponovno vneslo v proračun za tekoče leto, namenske prihodke in prerazporeditve v naslednje proračunsko leto.

(2) Zaposleni so uradniki, začasni in pogodbeni uslužbenci ter napoteni nacionalni strokovnjaki.

Vir: podatki, ki jih je posredovalo Skupno podjetje

3.6.5. Spremembe obsega proračuna Skupnega podjetja, kot so prikazane v *tabeli 3.6.1*, so v veliki meri odvisne od faze izvajanja večletnih programov za raziskave in inovacije, ki jih Skupno podjetje izvaja. Skupno podjetje je prve razpise za zbiranje predlogov v okviru programa Obzorje Evropa začelo objavljati že konec leta 2021. Proračun za leto 2022 zajema proračun za prevzem obveznosti za razpise za zbiranje predlogov v okviru programa Obzorje Evropa, načrtovane za leto 2022, in proračun za plačila s tem povezanega predhodnega financiranja.

Informacije v podkrepitve izjave o zanesljivosti

3.6.6. Za opis revizijskega pristopa Sodišča, podlage za njegovo mnenje, odgovornosti posloводства Skupnega podjetja KDT in pristojnih za upravljanje ter revizorjeve odgovornosti za revizijo zaključnega računa in z njim povezanih transakcij glej oddelek 3.1 poročila. Podpis na strani **152** je sestavni del mnenja.

Izjava o zanesljivosti, ki jo Sodišče predloži Evropskemu parlamentu in Svetu – poročilo neodvisnega revizorja

Mnenje

3.6.7. Sodišče je revidiralo:

- (a) zaključni račun Skupnega podjetja KDT, ki ga sestavljajo računovodski izkazi⁵³ in poročila o izvrševanju proračuna⁵⁴ za proračunsko leto, ki se je končalo 31. decembra 2022, ter
- (b) zakonitost in pravilnost z zaključnim računom povezanih transakcij, kot je zahtevano v členu 287 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU).

Zanesljivost zaključnega računa

Mnenje o zanesljivosti zaključnega računa

3.6.8. Po mnenju Sodišča zaključni račun Skupnega podjetja KDT za leto, ki se je končalo 31. decembra 2022, v vseh pomembnih pogledih pošteno predstavlja njegov finančni položaj na dan 31. decembra 2022 ter njegov poslovni izid, denarne tokove in gibanje kapitala za tedaj končano leto v skladu z njegovo finančno uredbo in računovodskimi pravili, ki jih je sprejel računovodja Komisije. Ta pravila temeljijo na mednarodno sprejetih računovodskih standardih za javni sektor.

⁵³ Računovodski izkazi zajemajo bilanco stanja, izkaz poslovnega izida, izkaz denarnih tokov, izkaz gibanja kapitala ter povzetek pomembnih računovodskih usmeritev in druga pojasnila.

⁵⁴ Poročila o izvrševanju proračuna zajemajo poročila, ki združujejo vse proračunske operacije, in pojasnila.

Zakonnost in pravilnost transakcij, povezanih z zaključnim računom

Prihodki

Mnenje o zakonitosti in pravilnosti prihodkov, povezanih z zaključnim računom

3.6.9. Sodišče meni, da so prihodki, povezani z zaključnim računom Skupnega podjetja KDT za leto, ki se je končalo 31. decembra 2022, v vseh pomembnih pogledih zakoniti in pravilni.

Plačila

Mnenje o zakonitosti in pravilnosti plačil, povezanih z zaključnim računom

3.6.10. Sodišče meni, da so plačila, povezana z zaključnim računom Skupnega podjetja KDT za leto, ki se je končalo 31. decembra 2022, v vseh pomembnih pogledih zakonita in pravilna.

3.6.11. Zaradi naslednjih opažanj mnenje Sodišča ni vprašljivo.

Opažanja o upravljanju proračuna

Nezadostne informacije o prispevkih članov na ravni programa

3.6.12. Skupno podjetje v svojem zaključnem računu za leto 2022 ni razkrilo pomembnih informacij o prispevkih članov na ravni programa, ki so relevantne za celostno poročanje o dosežkih Skupnega podjetja ob koncu leta. Skupno podjetje zlasti ni primerjalo prispevkov, ki jih je do konca leta prejelo od vsake kategorije članov v okviru posameznega programa, s ciljnim vrednostmi za prispevke, ki so bile uradno določene za zadevni program. Skupno podjetje v tem zaključnem računu tudi ni razkrilo prispevkov sodelujočih držav za Skupno podjetje.

3.6.13. Naslednji odstavki vključujejo tabele s pregledom zagotovljenih prispevkov članov po programih v letu 2022.

Skupno podjetje za ključne digitalne tehnologije (KDT)

Izvajanje programa Obzorje 2020

3.6.14. V **tabeli 3.6.2** je pregled ciljnih vrednosti za prispevke članov Skupnega podjetja za program Obzorje 2020 v primerjavi z ravno prispevkov članov (denarnih in stvarnih), ki so bili pripoznani kot potrjeni in o katerih se je poročalo ob koncu leta 2022.

Tabela 3.6.2 – Prispevki članov za program Obzorje 2020
(v milijonih EUR)

Člani	Prispevki članov (na podlagi ustanovne uredbe)				Prispevki članov (na dan 31. decembra 2022)				
	Operativne dejavnosti	Upravni stroški	Dodatne dejavnosti ⁽¹⁾	Skupaj	Denarni prispevki	Stvarni prispevki – potrjeni	Stvarni prispevki – ocenjeni, vendar ne potrjeni	Stvarni prispevki za dodatne dejavnosti	Skupaj
EU (GD CNCT)	1 169,7	15,3	n. r.	1 185,0	1 158,6	n. r.	n. r.	n. r.	1 158,6
Zasebni člani	1 617,5	40,0	n. r.	1 657,5	24,3	406,5	1 172,5	n. r.	1 603,3
Sodelujoče države ⁽²⁾	1 170,0	n. r.	n. r.	1 170,0	495,3	n. r.	n. r.	n. r.	495,3
Skupaj	3 957,2	55,3	n. r.	4 012,5	1 678,2	406,5	1 172,5	n. r.	3 257,2

(1) Dodatne dejavnosti ne spadajo v obseg revizije Sodišča.

(2) Sodelujoče države svoje prispevke plačajo neposredno upravičencem. Ti denarni prispevki niso vključeni v zaključni račun Skupnega podjetja.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov Skupnega podjetja in njegove ustanovne uredbe

Večino stvarnih prispevkov zasebnih članov Skupnega podjetja je treba še potrditi

3.6.15. Za zagotovitev celovite slike dosežkov Skupnega podjetja je treba upoštevati tudi sedanjo stopnjo operativnih obveznosti članov Skupnega podjetja, kar zadeva sporazume o dodelitvi nepovratnih sredstev. Konec leta 2022 je Skupno podjetje za sklenjene sporazume o dodelitvi nepovratnih sredstev v okviru programa Obzorje 2020 v celoti prevzelo obveznosti za najvišji možni prispevek EU za operativne dejavnosti, ki je znašal 1 169,7 milijona EUR. Od teh prevzetih obveznosti bo treba v prihodnjih letih za projekte, ki še niso zaključeni, plačati še približno 139,2 milijona EUR (ali 11,9 %).

3.6.16. Ob koncu leta 2022 so po oceni Skupnega podjetja morebitni končni stvarni prispevki zasebnih članov za operativne dejavnosti programa Obzorje 2020 znašali 1 579 milijonov EUR ali 97,6 % minimalne ciljne vrednosti v višini 1 617,5 milijona EUR. Skupno podjetje lahko stvarne prispevke zasebnih članov izračuna in potrdi šele po tem, ko Skupno podjetje in sodelujoče države izvršijo vsa plačila ter so prejeta vsa potrdila o zaključku projekta in s tem povezana potrdila o računovodskih izkazih. V zvezi s tem in glede na to, da je bilo konec leta 2022 zaključeno le omejeno število projektov programa Obzorje 2020, so potrjeni stvarni prispevki članov iz panoge znašali 406,5 milijona EUR (ali 25 % ciljne vrednosti).

3.6.17. Sodišče je na podlagi sklepov odbora javnih organov Skupnega podjetja o financiranju razpisov za zbiranje predlogov v obdobju 2014–2020 ocenilo, da so sodelujoče države do konca leta 2022 podpisale pogodbene obveznosti v višini 1 106,2 milijona EUR (ali

Skupno podjetje za ključne digitalne tehnologije (KDT)

95 % ciljne vrednosti). Od tega zneska so prijavi skupne finančne prispevke v višini 495,3 milijona EUR, ki so jih plačali neposredno nacionalnim upravičencem projektov programa Obzorje 2020, ki so jih podprli. Razlika nastane, ker sodelujoče države stroške projektov pripoznajo in sporočajo Skupnemu podjetju šele, ko so projekti programa Obzorje 2020, ki jih podpirajo, zaključeni.

Izvrševanje proračunskih plačil za dejavnosti programa Obzorje 2020 za leto 2022 je bilo slabše, saj so se upravičenci srečevali z naraščajočimi stroški in težavami pri dobavi

3.6.18. Skupno podjetje za dejavnosti programa Obzorje 2020 ni imelo nobenih novih odobritev za prevzem obveznosti za operativne dejavnosti, saj je zadnji razpis za zbiranje predlogov zaključilo do konca leta 2020. Stopnja izvrševanja odobritev plačil za operativne dejavnosti se je zmanjšala na 74 % (2021: 85 %), kar je bilo po mnenju Skupnega podjetja posledica težav zaradi COVID-19, s katerimi so se srečevali upravičenci. Pri precejšnjem številu projektov v okviru programa Obzorje 2020, ki so še potekali, so bile pri izvajanju tehničnih dejavnosti zamude, bodisi zaradi pomanjkanja materiala za čipe bodisi zato, ker osebje ni moglo dostopati do razvojnih in testnih objektov. Zato je bilo treba te projekte spremeniti ali podaljšati njihovo obdobje izvajanja, končna plačila pa odložiti na leto 2023.

Izvajanje programov Obzorje Evropa

3.6.19. V [tabeli 3.6.3](#) je pregled ciljnih vrednosti za prispevke članov Skupnega podjetja za program Obzorje Evropa v primerjavi z ravno prispevkov članov (denarnih in stvarnih), ki so bili pripoznani kot potrjeni in o katerih se je poročalo ob koncu leta 2022.

**Tabela 3.6.3 – Prispevki članov za program Obzorje Evropa
(v milijonih EUR)**

Člani	Prispevki članov (v skladu z enotnim temeljnim aktom)			Prispevki članov (na dan 31. decembra 2022)			
	Operativne dejavnosti	Upravni stroški	Skupaj	Denarni prispevki	Stvarni prispevki ⁽²⁾ – potrjeni	Stvarni prispevki – ocenjeni, vendar ne potrjeni	Skupaj
EU (GD CNCT)	1 773,7	26,3	1 800,0	171,7	n. r.	n. r.	171,7
Zasebni člani	2 484,8	26,3	2 511,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Sodelujoče države ⁽¹⁾	1 773,7	n. r.	1 773,7	0,0	n. r.	n. r.	0,0
Skupaj	6 032,2	52,6	6 084,8	171,7	0,0	0,0	171,7

(1) Sodelujoče države svoje prispevke plačajo neposredno upravičencem. Ti denarni prispevki niso vključeni v zaključni račun Skupnega podjetja.

(2) Obsegajo stvarne prispevke za operativne dejavnosti in stvarne prispevke za dodatne dejavnosti.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov Skupnega podjetja in njegove ustanovne uredbe

Skupno podjetje za ključne digitalne tehnologije (KDT)

3.6.20. Komisija je konec leta 2022 zagotovila denarne prispevke v višini 171,7 milijona EUR, od katerih je Skupno podjetje 42,3 milijona EUR (ali 25 %) porabilo za plačila predhodnega financiranja, povezana s prvimi sporazumi o dodelitvi nepovratnih sredstev, sklenjenimi v okviru programa Obzorje Evropa.

Nizka stopnja izvrševanja upravnega proračuna za leto 2022

3.6.21. Ob koncu leta 2022 je bila stopnja izvrševanja proračuna Skupnega podjetja za upravna plačila (naslov 2) nizka, in sicer je znašala 63 %. Glede na poročilo Skupnega podjetja o upravljanju proračuna in finančnem poslovanju za leto 2022 je bil razlog za to odlog uporabe orodij IT v podporo sistemu centralnega upravljanja finančnih prispevkov in zmanjšanje obsega komunikacijskih dejavnosti.

Opažanja v zvezi s sistemi upravljanja in kontrol

3.6.22. Za naknadne revizije odhodkov za programa Obzorje 2020 in Obzorje Evropa je pristojna skupna revizijska služba GD RTD Komisije. Za odhodke programa Obzorje 2020 (obračuni in končna plačila) je Skupno podjetje poročalo, da je reprezentativna stopnja napake znašala 2,6 %, stopnja preostale napake pa 0,8 %⁵⁵. Za program Obzorje Evropa naknadne revizije še niso bile opravljene, saj bodo prva vmesna plačila po pričakovanjih izvršena šele leta 2024.

3.6.23. Sodišče je zaradi ocene kontrol operativnih plačil Skupnega podjetja revidiralo naključno vzorčena plačila iz programa Obzorje 2020, izvršena v letu 2022, in sicer na ravni končnih upravičencev⁵⁶. Pri vzorčenih upravičencih Skupnega podjetja Sodišče ni odkrilo napak ali slabosti pri kontrolah.

⁵⁵ Konsolidirano letno poročilo o dejavnostih Skupnega podjetja KDT za leto 2022, poglavje 4.1.1.1.

⁵⁶ Za transakcije za izplačila nepovratnih sredstev, preizkušene pri upravičencih, je prag za poročanje o količinsko opredeljivih napakah 1 % revidiranih stroškov.

Skupno podjetje za ključne digitalne tehnologije (KDT)

Spremljanje upoštevanja opažanj iz prejšnjih let

3.6.24. Pregled popravljalnih ukrepov, sprejetih na podlagi opažanj Sodišča iz prejšnjih let, je v *Prilogi*.

Skupno podjetje za ključne digitalne tehnologije (KDT)

Priloga – Spremljanje upoštevanja opažanj iz prejšnjih let

Zaporedna številka	Leto opažanja Sodišča	Opažanje Sodišča (povzetek)	Sprejeti popravljalni ukrep in / ali drugi relevantni dogodki (povzetek)	Status opažanja Sodišča (odprto / zaključeno)
1	2021	<p>Od januarja 2016 bi morala skupna podjetja plačevati del prispevkov delodajalca v pokojninsko shemo EU. Ker Komisija teh odhodkov ni predvidela v proračunih skupnih podjetij niti plačil ni uradno zahtevala, Skupno podjetje KDT (in njegov predhodnik) takih prispevkov še ni plačalo.</p> <p>V skladu s kadrovskimi predpisi⁵⁷ in smernicami Komisije je treba letni prispevek delodajalca za vsako skupno podjetje izračunati kot odstotek prihodkov, ki jih ne financira EU, v razmerju do skupnih prihodkov skupnega podjetja. Za Skupno podjetje KDT ta odstotni delež znaša 50,1 % (na podlagi podatkov za leto 2021). Vendar pa je v enotnem temeljnem aktu določeno, da morajo upravne stroške na letni ravni enakovredno financirati EU in ostali člani skupnih podjetij. Zaradi teh nasprotujočih si pravnih določb obstaja tveganje različnih razlag, kar lahko ima različne finančne posledice.</p>	<p>Skupno podjetje KDT je plačalo ustrezne prispevke delodajalca v pokojninsko shemo EU za leto 2022, in sicer na podlagi računa, ki ga je izstavila Komisija. Letni prispevek je bil izračunan v skladu s smernicami Komisije.</p> <p>Opažanje se zato šteje za zaključeno. Nadaljnje ukrepanje v zvezi z nasprotujočimi si pravnimi določbami so izven pristojnosti Skupnega podjetja.</p>	zaključeno

⁵⁷ Člen 83a.

Skupno podjetje za ključne digitalne tehnologije (KDT)

Zaporedna številka	Leto opažanja Sodišča	Opažanje Sodišča (povzetek)	Sprejeti popravljalni ukrep in / ali drugi relevantni dogodki (povzetek)	Status opažanja Sodišča (odprto / zaključeno)
2	2021	Komisija ni ocenila potreb Skupnega podjetja po dodatnih virih za izvajanje načrtovanega sistema centralnega upravljanja finančnih prispevkov, poleg tega pa te potrebe niso bile vključene v prvotne ocene kadrovskih virov Skupnega podjetja za izvajanje programa Obzorje Evropa.	Ukrepanje ni v pristojnosti Skupnega podjetja.	zaključeno
3	2021	Na podlagi predloga Komisije o spremembi enotnega temeljnega akta ⁵⁸ se bo Skupno podjetje KDT preoblikovalo v prihodnje Skupno podjetje za čipe. V skladu s tem predlogom bo Skupno podjetje v večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027 izvedlo projekte v vrednosti okoli 10,9 milijarde EUR, zaposlilo pa naj bi dodatnih 19 uslužbencev, da bi do leta 2025 doseglo načrtovano število 50 statutarnih uslužbencev. Ker je imelo Skupno podjetje konec leta 2021 le 29 uslužbencev, bi se lahko pri upravljanju novih zaposlitev srečalo z znatnimi kadrovskimi izzivi, poleg tega pa bo moralo še vzpostaviti nove upravne in operativne postopke.	Konec leta 2022 se je število mest statutarnih uslužbencev, ki jih je Skupno podjetje zapolnilo, zmanjšalo na 25 od 30, ki so sicer predlagana v kadrovskem načrtu za leto 2022.	odprto

⁵⁸ Predlog Uredbe Sveta o spremembi Uredbe (EU) 2021/2085 o ustanovitvi skupnih podjetij v okviru Obzorja Evropa v zvezi s Skupnim podjetjem za čipe, COM(2022) 47 final.

Skupno podjetje za ključne digitalne tehnologije (KDT)

Odgovor Skupnega podjetja

3.6.12. Skupno podjetje KDT bo pri prihodnjih zaključnih računih razmislilo o izboljšanju teh informacij, zlasti v zvezi s primerjavo s pravno zavezujočimi cilji zadevnih programov. V zvezi s tem bo sodelovalo z drugimi skupnimi podjetji pri pripravi usklajene predloge zaključnih računov. Poleg tega bodo zahtevane informacije navedene tudi v poročilu o proračunskem in finančnem upravljanju.

3.6.16. Člen 16(3)(c) Uredbe Sveta o ustanovitvi Skupnega podjetja KDT določa stvarne prispevke zasebnih članov kot skupne stroške zasebnih članov, od katerih se odšteje finančni prispevek Skupnega podjetja KTD in finančni prispevek sodelujočih držav. Ker sodelujoče države ne priznavajo dejanskih stroškov ali plačila, dokler projekti niso končani, lahko zasebni člani zagotovijo le ocene stvarnih prispevkov.

3.6.18. Stopnja izvrševanja proračuna za leto 2022 za dejavnosti programa Obzorje 2020 je bila nižja, saj so se upravičenci soočali z vse večjimi stroški in težavami z dobavo zaradi pandemije covid-19.

3.7. Skupno podjetje za krožno Evropo na biološki osnovi (CBE)

Uvod

3.7.1. Skupno podjetje za krožno Evropo na biološki osnovi (CBE) s sedežem v Bruslju je bilo ustanovljeno novembra 2021 v okviru programa Obzorje Evropa, in sicer za obdobje, ki se bo končalo 31. decembra 2031⁵⁹. Nadomestilo in nasledilo je Skupno podjetje za industrijske panoge, ki temeljijo na rabi biomase (BBI), ki je bilo ustanovljeno maja 2014 v okviru programa Obzorje 2020 za obdobje do 31. decembra 2024⁶⁰.

3.7.2. Skupno podjetje CBE je javno-zasebno partnerstvo, usmerjeno v raziskave in inovacije za trajnostni in konkurenčni sektor industrijskih panog, ki temeljijo na rabi biomase. Njegovi ustanovni člani so EU, ki jo zastopa Komisija, in partnerji iz zadevnih panog, ki jih zastopa konzorcij industrijskih panog, ki temeljijo na rabi biomase.

3.7.3. V *tabeli 3.7.1* so predstavljeni ključni podatki o Skupnem podjetju.

Tabela 3.7.1 – Ključni podatki o Skupnem podjetju

	2022	2021	Razlika
Razpoložljiv proračun za plačila (v milijonih EUR) ⁽¹⁾	80,3	174,8	-54 %
Razpoložljiv proračun za prevzem obveznosti (v milijonih EUR) ⁽¹⁾	264,2	5,3	4 885 %
Skupno število zaposlenih 31. decembra ⁽²⁾	26	22	18 %

(1) Razpoložljiv proračun vključuje neporabljene odobritve proračunskih sredstev iz prejšnjih let, ki jih je Skupno podjetje ponovno vneslo v proračun za tekoče leto, namenske prihodke in prerazporeditve v naslednje proračunsko leto.

(2) Zaposleni so uradniki, začasni in pogodbeni uslužbenci ter napoteni nacionalni strokovnjaki.

Vir: podatki, ki jih je posredovalo Skupno podjetje

3.7.4. Spremembe obsega proračuna Skupnega podjetja, kot so prikazane v *tabeli 3.7.1*, so v veliki meri odvisne od faze izvajanja večletnih programov za raziskave in inovacije, ki jih ta izvaja. Skupno podjetje je leta 2022 začelo izvajati program Obzorje Evropa. Zato proračun za leto 2022 vključuje proračun za prevzem obveznosti za prve razpise za zbiranje predlogov v okviru programa Obzorje Evropa, načrtovane za leti 2021 in 2022.

⁵⁹ Uredba Sveta (EU) 2021/2085 o ustanovitvi skupnih podjetij v okviru Obzorja Evropa.

⁶⁰ Uredba Sveta (EU) št. 560/2014 o ustanovitvi skupnega podjetja BBI.

Skupno podjetje za krožno Evropo na biološki osnovi (CBE)

Informacije v podkrepitvah izjave o zanesljivosti

3.7.5. Za opis revizijskega pristopa Sodišča, podlage za njegovo mnenje, odgovornosti posloводства Skupnega podjetja CBE in pristojnih za upravljanje ter revizorjeve odgovornosti za revizijo zaključnega računa in z njim povezanih transakcij glej oddelek 3.1 poročila. Podpis na strani **152** je sestavni del mnenja.

Izjava o zanesljivosti, ki jo Sodišče predloži Evropskemu parlamentu in Svetu – poročilo neodvisnega revizorja

Mnenje

3.7.6. Sodišče je revidiralo:

- (a) zaključni račun Skupnega podjetja CBE, ki ga sestavljajo računovodski izkazi⁶¹ in poročila o izvrševanju proračuna⁶² za proračunsko leto, ki se je končalo 31. decembra 2022, ter
- (b) zakonitost in pravilnost z zaključnim računom povezanih transakcij, kot je zahtevano v členu 287 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU).

Zanesljivost zaključnega računa

Mnenje o zanesljivosti zaključnega računa

3.7.7. Po mnenju Sodišča zaključni račun Skupnega podjetja CBE za leto, ki se je končalo 31. decembra 2022, v vseh pomembnih pogledih pošteno predstavlja njegov finančni položaj na dan 31. decembra 2022 ter njegov poslovni izid, denarne tokove in gibanje kapitala za tedaj končano leto v skladu z njegovo finančno uredbo in računovodskimi pravili, ki jih je sprejel računovodja Komisije. Ta pravila temeljijo na mednarodno sprejetih računovodskih standardih za javni sektor.

⁶¹ Računovodski izkazi zajemajo bilanco stanja, izkaz poslovnega izida, izkaz denarnih tokov, izkaz gibanja kapitala ter povzetek pomembnih računovodskih usmeritev in druga pojasnila.

⁶² Poročila o izvrševanju proračuna zajemajo poročila, ki združujejo vse proračunske operacije, in pojasnila.

Zakornitost in pravilnost transakcij, povezanih z zaključnim računom

Prihodki

Mnenje o zakonitosti in pravilnosti prihodkov, povezanih z zaključnim računom

3.7.8. Sodišče meni, da so prihodki, povezani z zaključnim računom Skupnega podjetja CBE za leto, ki se je končalo 31. decembra 2022, v vseh pomembnih pogledih zakoniti in pravilni.

Plačila

Mnenje o zakonitosti in pravilnosti plačil, povezanih z zaključnim računom

3.7.9. Sodišče meni, da so plačila, povezana z zaključnim računom Skupnega podjetja CBE za leto, ki se je končalo 31. decembra 2022, v vseh pomembnih pogledih zakonita in pravilna.

3.7.10. Zaradi naslednjih opažanj mnenje Sodišča ni vprašljivo.

Opažanja o upravljanju proračuna

Nezadostne informacije o prispevkih članov na ravni programa

3.7.11. V zaključnem računu za leto 2022 se zneski prispevkov, ki so pripoznani glede na kategorije članov (EU in zasebni člani), med seboj znatno razlikujejo. Denarni prispevki EU se namreč potrdijo in pripoznajo, ko se plačajo Skupnemu podjetju, in sicer na začetku izvajanja projektov, stvarni prispevki članov pa se pripoznajo šele, ko se stroški za izvajanje projektov, ki so nastali in bili prijavljeni, potrdijo. Vrzal med pripoznanim zneskom denarnih prispevkov na eni strani in stvarnimi prispevki na drugi strani v zaključnem računu Skupnega podjetja za leto 2022 ni bila optimalno obravnavana, saj niso bile navedene informacije o pravnih obveznostih članov Skupnega podjetja ob koncu leta v smislu podpisanih sporazumov in pogodb o dodelitvi nepovratnih sredstev.

3.7.12. Naslednji odstavki vključujejo tabele s pregledom zagotovljenih prispevkov članov po programih v letu 2022.

Skupno podjetje za krožno Evropo na biološki osnovi (CBE)

Izvajanje programa Obzorje 2020

3.7.13. V **tabeli 3.7.2** je pregled ciljnih vrednosti za prispevke članov Skupnega podjetja za program Obzorje 2020 v primerjavi z ravno prispevkov članov (denarnih in stvarnih), ki so bili pripoznani kot potrjeni in o katerih se je poročalo ob koncu leta 2022.

Tabela 3.7.2 – Prispevki članov za program Obzorje 2020
(v milijonih EUR)

Člani	Prispevki članov (na podlagi ustanovne uredbe in sodnih odločb)				Prispevki članov (na dan 31. decembra 2022)				
	Operativne dejavnosti ⁽¹⁾	Upravni stroški	Dodatne dejavnosti ⁽²⁾	Skupaj	Denarni prispevki	Stvarni prispevki – potrjeni	Stvarni prispevki – ocenjeni, vendar ne potrjeni	Stvarni prispevki za dodatne dejavnosti	Skupaj
EU (GD RTD)	815,8	19,2	n. r.	835,0	770,3	n. r.	n. r.	n. r.	770,3
Zasebni člani	475,3	19,2	2 235,5	2 730,0	22,5	65,9	67,6	1 797,9	1 953,9
Skupaj	1 291,1	38,4	2 235,5	3 565,0	792,8	65,9	67,6	1 797,9	2 724,2

(1) Cilje vrednosti za denarni prispevek EU in zasebnih članov, zmanjšane za 140 milijonov EUR. Ciljne vrednosti za stvarne prispevke zasebnih članov, kot so določene v letnih delovnih programih Skupnega podjetja.

(2) Dodatne dejavnosti ne spadajo v obseg revizije Sodišča. Tozadevna najnižja ciljna vrednost v višini 1 755 milijonov EUR je bila povečana na 2 235,5 EUR za zasebne člane, da bi se dosegla skupna obveznost minimalnega prispevka v višini vsaj 2 730 milijonov EUR.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov Skupnega podjetja in njegove ustanovne uredbe

3.7.14. Potrjeni znesek stvarnih prispevkov zasebnih članov za operativne dejavnosti je bil še vedno nizek, in sicer je znašal 65,9 milijona EUR, saj Skupno podjetje te stvarne prispevke potrди šele, ko se izvršijo končna plačila za projekte v okviru programa Obzorje 2020 in je treba predložiti potrdila o računovodskih izkazih.

Zasebni člani ob koncu izvajanja programa ne bodo dosegli ciljne vrednosti za njihov minimalni prispevek za operativne dejavnosti

3.7.15. Za zagotovitev celovite slike dosežkov Skupnega podjetja v programu Obzorje 2020 je treba upoštevati tudi sedanjo stopnjo operativnih obveznosti članov Skupnega podjetja, kar zadeva sklenjene sporazume o dodelitvi nepovratnih sredstev. Konec leta 2022 je Skupno podjetje za sklenjene sporazume o dodelitvi nepovratnih sredstev v okviru programa Obzorje 2020 v celoti prevzelo obveznosti za najvišji možni prispevek EU za operativne dejavnosti, ki je znašal 815,8 milijona EUR. Od teh prevzetih obveznosti bo treba v prihodnjih letih za projekte, ki še niso zaključeni, plačati še približno 94 milijonov EUR (ali 11,5 %).

3.7.16. Po drugi strani so se zasebni člani ob koncu leta 2022 pravno zavezali, da bodo zagotovili stvarne in finančne prispevke za operativne dejavnosti Skupnega podjetja v višini 258,4 milijona EUR ali 54 % okvirne ciljne vrednosti v višini 475,3 milijona EUR, določene v sprejetih letnih delovnih programih Skupnega podjetja. Od teh prevzetih obveznosti so konec leta 2022 poročali o plačilu 154,7 milijona EUR (ali 32,5 % ciljne vrednosti). V letu 2022 je moralo Skupno podjetje preklicati približno 8,2 milijona EUR za potrjene projekte zaradi nepredvidene prekinitve enega od vodilnih projektov programa Obzorje 2020 inčasne ustavitve več drugih projektov. Ker so bili vsi razpisi programa Obzorje 2020 zaključeni konec

Skupno podjetje za krožno Evropo na biološki osnovi (CBE)

leta 2020, Skupno podjetje okvirne ciljne vrednosti za prispevke zasebnih članov za operativne dejavnosti Skupnega podjetja do konca programskega obdobja ne bo doseglo. Skupno podjetje je sicer navedlo, da je doseglo operativne cilje v zvezi z razpisi za program Obzorje 2020, vendar to znatno zmanjšanje prispevkov zasebnih članov pomeni tveganje za splošno dosego ciljev Skupnega podjetja za program Obzorje 2020.

3.7.17. Da bi se zagotovilo, da bo do konca programskega obdobja dosežen cilj skupnega prispevka zasebnih članov v višini 2 730 milijonov EUR, ki je določen v ustanovni uredbi Skupnega podjetja, je Skupno podjetje ciljno vrednost za stvarni prispevek zasebnih članov za dodatne dejavnosti do konca programskega obdobja popravilo navzgor, in sicer na 2 235,5 milijona EUR. Konec leta 2022 so zasebni člani poročali o skupnih stvarnih prispevkih za dodatne dejavnosti v višini 1 797,9 milijona EUR ali 73,8 % nove ciljne vrednosti, za 658 milijonov EUR ali 37 % sporočenega zneska pa postopek potrjevanja še ni bil zaključen. Da bi se zmanjšalo tveganje, da Skupno podjetje do konca programa ne bo doseglo nove ciljne vrednosti za stvarne prispevke za dodatne dejavnosti, je konzorcij industrijskih panog, ki temeljijo na rabi biomase, upravnemu odboru Skupnega podjetja novembra 2022 predlagal, naj odobri nadaljnje naložbe zasebnih članov v višini 416,0 milijona EUR za dodatne dejavnosti v letu 2023.

Izvrševanje proračunskih plačil za dejavnosti programa Obzorje 2020 za leto 2022 je bilo slabše, saj so se upravičenci srečevali z naraščajočimi stroški in težavami pri dobavi

3.7.18. Skupno podjetje za dejavnosti programa Obzorje 2020 ni imelo nobenih novih odobritev za prevzem obveznosti za operativne dejavnosti, saj je zadnji razpis za zbiranje predlogov zaključilo do konca leta 2020. Stopnja izvrševanja odobritev plačil za operativne dejavnosti se je zmanjšala na 65 % (2021: 85 %). Razlog za to so bili po mnenju Skupnega podjetja naraščajoči stroški in težave pri dobavi, s katerimi so se srečevali upravičenci zaradi krize zaradi COVID-19 in vojne v Ukrajini. Zato je bilo treba trajanje večine projektov programa Obzorje 2020 podaljšati, končna plačila pa odložiti na leto 2023.

Skupno podjetje za krožno Evropo na biološki osnovi (CBE)

Izvajanje programa Obzorje Evropa

3.7.19. V **tabeli 3.7.3** je pregled ciljnih vrednosti za prispevke članov Skupnega podjetja za program Obzorje Evropa v primerjavi z ravno prispevkov članov (denarnih in stvarnih), ki so bili pripoznani kot potrjeni in o katerih se je poročalo ob koncu leta 2022.

Tabela 3.7.3 – Prispevki članov za program Obzorje Evropa (v milijonih EUR)

Člani	Prispevki članov (na podlagi ustanovne uredbe)			Prispevki članov (na dan 31. decembra 2022)			
	Operativne dejavnosti	Upravni stroški	Skupaj	Denarni prispevki	Stvarni prispevki ⁽¹⁾ – potrjeni	Stvarni prispevki – ocenjeni, vendar ne potrjeni	Skupaj
EU (GD RTD)	976,5	23,5	1 000,0	0,8	n. r.	n. r.	0,8
Zasebni člani	976,5	23,5	1 000,0	0,8	0,0	0,0	0,8
Skupaj	1 953,0	47,0	2 000,0	1,7	0,0	0,0	1,7

(1) Obsegajo stvarne prispevke za operativne dejavnosti in stvarne prispevke za dodatne dejavnosti.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov Skupnega podjetja in njegove ustanovne uredbe

3.7.20. Skupno podjetje je leta 2022 izvršilo le 47 % svojega proračuna za prevzem obveznosti za projekte prvega pomembnega razpisa za zbiranje predlogov za program Obzorje Evropa v višini 120 milijonov EUR, ki ga je objavilo v začetku leta.

3.7.21. Komisija in zasebni člani so leta 2022 za upravne stroške Skupnega podjetja zagotovili denarne prispevke v višini 0,8 milijona EUR. Skupno podjetje za svoje dejavnosti v okviru programa Obzorje Evropa ni zahtevalo denarnih prispevkov, saj je pričakovalo, da bo prvi razpis za zbiranje predlogov za program Obzorje Evropa, ki ga je objavilo v začetku leta 2022, zaključen šele v prvi polovici leta 2023.

Nizka stopnja izvrševanja upravnega proračuna za leto 2022

3.7.22. Ob koncu leta 2022 je bila stopnja izvrševanja proračuna Skupnega podjetja za plače (naslov 1) nizka, in sicer je znašala 55 %. Po navedbah Skupnega podjetja je bilo to posledica zapoznelega začetka pogodb o zaposlitvi uslužbencev, ki so bili na novo zaposleni leta 2022.

Opažanja v zvezi s sistemi upravljanja in kontrol

3.7.23. Za naknadne revizije odhodkov za programa Obzorje 2020 in Obzorje Evropa je pristojna skupna revizijska služba GD RTD Komisije. Za odhodke programa Obzorje 2020

Skupno podjetje za krožno Evropo na biološki osnovi (CBE)

(obračuni in končna plačila) je Skupno podjetje poročalo, da je reprezentativna stopnja napake znašala 1,9 %, stopnja preostale napake pa 1,2 %⁶³. Za program Obzorje Evropa naknadne revizije še niso bile opravljene, saj bodo prva vmesna plačila po pričakovanjih izvršena šele leta 2024.

3.7.24. Sodišče je zaradi ocene kontrol operativnih plačil Skupnega podjetja revidiralo naključno vzorčena plačila iz programa Obzorje 2020, izvršena v letu 2022, in sicer na ravni končnih upravičencev⁶⁴. V enem primeru je Sodišče odkrilo in količinsko opredelilo hujšo napako zaradi previsoko prijavljenih stroškov dela, saj je upravičenec v proračunskem letu spremenil metodo izračuna za urno postavko in v prijavljene stroške vključil neupravičene stroške za pokojnin in bonuse.

Spremljanje upoštevanja opažanj iz prejšnjih let

3.7.25. Pregled popravljalnih ukrepov, sprejetih na podlagi opažanj Sodišča iz prejšnjih let, je v *Prilogi*.

⁶³ Konsolidirano letno poročilo o dejavnostih Skupnega podjetja CBE za leto 2022, poglavje 4.1.2.

⁶⁴ Kar zadeva transakcije za izplačila nepovratnih sredstev, preizkušene pri upravičencih, je prag za poročanje o količinsko opredeljivih napakah 1 % revidiranih stroškov.

Skupno podjetje za krožno Evropo na biološki osnovi (CBE)

Priloga – Spremljanje upoštevanja opažanj iz prejšnjih let

Zaporedna številka	Leto opažanja Sodišča	Opažanje Sodišča (povzetek)	Sprejeti popravljalni ukrep in / ali drugi relevantni dogodki (povzetek)	Status opažanja Sodišča (odprto / zaključeno)
1	2020, 2021	<p>V skladu z ustanovno uredbo Skupnega podjetja bi morali člani iz panoge k operativnim stroškom Skupnega podjetja prispevati vsaj 182,5 milijona EUR denarnih sredstev. Vendar so denarni prispevki članov iz panoge za operativne stroške Skupnega podjetja ostali na nizki ravni, in sicer so znašali 3,3 milijona EUR. Zato je Komisija svojo ciljno vrednost za denarne prispevke za Skupno podjetje zmanjšala za 140 milijonov EUR.</p> <p>Ob koncu leta 2021 so se zasebni člani pravno zavezali, da bodo zagotovili stvarne in finančne prispevke v višini 266,5 milijona EUR ali 56 % okvirne ciljne vrednosti v višini 475,3 milijona EUR, določene v sprejetih letnih delovnih programih Skupnega podjetja. Ker so bili vsi razpisi programa Obzorje 2020 zaključeni konec leta 2020, Skupno podjetje okvirne ciljne vrednosti za svoje zasebne člane do konca programskega obdobja ne bo doseglo.</p>	<p>Za stanje ob koncu leta 2022 glej odstavek 3.7.16.</p> <p>Denarni prispevki zasebnih članov Skupnega podjetja za operativne stroške so ostali na nizki ravni, in sicer so znašali 3,3 milijona EUR.</p>	odprto

Skupno podjetje za krožno Evropo na biološki osnovi (CBE)

Zaporedna številka	Leto opažanja Sodišča	Opažanje Sodišča (povzetek)	Sprejeti popravljalni ukrep in / ali drugi relevantni dogodki (povzetek)	Status opažanja Sodišča (odprto / zaključeno)
2	2021	Konec leta 2021 so člani iz industrije poročali o skupnih stvarnih prispevkih za dodatne dejavnosti v višini 1 646,5 milijona EUR ali 74 % ciljne vrednosti, ki znaša 2 225,4 milijona EUR. Vendar za 715,6 milijona EUR ali 43 % sporočenega zneska postopek potrjevanja ni bil zaključen. Ta zaveza zasebnih članov lahko zmanjša tveganje, da Skupno podjetje do konca programa Obzorje 2020 ne bi doseglo ciljne vrednosti glede stvarnih prispevkov za dodatne dejavnosti.	Za stanje ob koncu leta 2022 glej odstavek 3.7.17 . Da bi se ciljna vrednost dosegla do konca programa, je upravni odbor Skupnega podjetja februarja 2022 odobril dodatnih 658 milijonov EUR naložb članov iz panoge v dejavnosti, ki so tesno povezane s strateškimi cilji Skupnega podjetja.	odprto

Skupno podjetje za krožno Evropo na biološki osnovi (CBE)

Zaporedna številka	Leto opažanja Sodišča	Opažanje Sodišča (povzetek)	Sprejeti popravljalni ukrep in / ali drugi relevantni dogodki (povzetek)	Status opažanja Sodišča (odprto / zaključeno)
3	2021	<p>Od januarja 2016 bi morala skupna podjetja plačevati del prispevkov delodajalca v pokojninsko shemo EU. Ker Komisija teh odhodkov ni predvidela v proračunih skupnih podjetij niti plačil ni uradno zahtevala, Skupno podjetje CBE (in njegov predhodnik) takih prispevkov še ni plačalo.</p> <p>V skladu s kadrovskimi predpisi⁶⁵ in smernicami Komisije je treba letni prispevek delodajalca za vsako skupno podjetje izračunati kot odstotek prihodkov, ki jih ne financira EU, v razmerju do skupnih prihodkov skupnega podjetja. Za Skupno podjetje CBE ta odstotni delež znaša 2,3 % (na podlagi podatkov za leto 2021). Vendar pa je v enotnem temeljnem aktu določeno, da morajo upravne stroške na letni ravni enakovredno financirati EU in ostali člani skupnih podjetij. Zaradi teh nasprotujočih si pravnih določb obstaja tveganje različnih razlag, kar lahko ima različne finančne posledice.</p>	<p>Skupno podjetje CBE je plačalo ustrezne prispevke delodajalca v pokojninsko shemo EU za leto 2022, in sicer na podlagi računa, ki ga je izstavila Komisija. Letni prispevek je bil izračunan v skladu s smernicami Komisije.</p> <p>Opažanje se zato šteje za zaključeno. Nadaljnje ukrepanje v zvezi z nasprotujočimi si pravnimi določbami je izven pristojnosti Skupnega podjetja.</p>	zaključeno

⁶⁵ Člen 83a.

Skupno podjetje za krožno Evropo na biološki osnovi (CBE)

Odgovor Skupnega podjetja

3.7.11. Skupno podjetje CBE se strinja z opažanjem Sodišča in bo to vprašanje obravnavalo v zaključnem računu za naslednje leto.

3.7.14. Skupno podjetje CBE se strinja z opažanjem Sodišča in bo to vprašanje obravnavalo v zaključnem računu za naslednje leto.

3.7.16. Skupno podjetje CBE priznava nizko raven stvarnih prispevkov članov iz zasebnega sektorja za svoje operativne dejavnosti. To stanje je mogoče delno pojasniti z odprtostjo razpisov Skupnega podjetja, pri čemer lahko tudi nečlani konzorcija BIC zaprosijo za nepovratna sredstva za industrijske panoge, ki temeljijo na rabi biomase, ne da bi bilo treba pobudo Skupnega podjetja podpreti s stvarnimi prispevki. Število uspešnih prosilcev iz konzorcija BIC se je na zadnjih treh razpisih zmanjšalo na minimum, kar je povzročilo znatno zmanjšanje stvarnih prispevkov.

3.8. Skupno podjetje za evropske železnice (EU-Rail)

Uvod

3.8.1. Skupno podjetje za evropske železnice (EU-Rail) s sedežem v Bruslju je bilo ustanovljeno novembra 2021 v okviru programa Obzorje Evropa, in sicer za obdobje, ki se bo končalo 31. decembra 2031⁶⁶. Nadomestilo in nasledilo je Skupno podjetje Shift2Rail (S2R), ki je bilo ustanovljeno junija 2014 v okviru programa Obzorje 2020 za obdobje do 31. decembra 2024⁶⁷.

3.8.2. Skupno podjetje EU-Rail je javno-zasebno partnerstvo za raziskave in inovacije v železniškem sektorju. Njegovi ustanovni člani so EU, ki jo zastopa Komisija, in partnerji iz železniške panoge (vključno s proizvajalci železniške opreme, železniškimi podjetji, upravljavci infrastrukture in raziskovalnimi centri).

3.8.3. V *tabeli 3.8.1* so predstavljeni ključni podatki o Skupnem podjetju.

Tabela 3.8.1 – Ključni podatki o Skupnem podjetju

	2022	2021	Razlika
Razpoložljiv proračun za plačila (v milijonih EUR) ⁽¹⁾	180,8	68,4	164 %
Razpoložljiv proračun za prevzem obveznosti (v milijonih EUR) ⁽¹⁾	171,4	13,6	1 160 %
Skupno število zaposlenih 31. decembra ⁽²⁾	28	19	47 %

(1) Razpoložljiv proračun vključuje neporabljene odobritve proračunskih sredstev iz prejšnjih let, ki jih je Skupno podjetje ponovno vneslo v proračun za tekoče leto, namenske prihodke in prerazporeditve v naslednje proračunsko leto.

(2) Zaposleni so uradniki, začasni in pogodbeni uslužbenci ter napoteni nacionalni strokovnjaki.

Vir: podatki, ki jih je posredovalo Skupno podjetje

3.8.4. Spremembe obsega proračuna Skupnega podjetja, kot so prikazane v *tabeli 3.8.1*, so v veliki meri odvisne od faze izvajanja večletnih programov za raziskave in inovacije. Skupno podjetje je leta 2022 začelo izvajati program Obzorje Evropa. Zato proračun za leto 2022 zajema proračun za prevzem obveznosti za prve razpise za zbiranje predlogov v okviru

⁶⁶ Uredba Sveta (EU) 2021/2085 o ustanovitvi skupnih podjetij v okviru Obzorja Evropa.

⁶⁷ Uredba Sveta (EU) št. 642/2014 o ustanovitvi Skupnega podjetja Shift2Rail.

Skupno podjetje za evropske železnice (EU-Rail)

programa Obzorje Evropa, načrtovane za leto 2022, in proračun za plačila s tem povezanega predhodnega financiranja.

Informacije v podkrepitvah izjave o zanesljivosti

3.8.5. Za opis revizijskega pristopa Sodišča, podlage za njegovo mnenje, odgovornosti posloводства Skupnega podjetja EU-Rail in pristojnih za upravljanje ter revizorjeve odgovornosti za revizijo zaključnega računa in z njim povezanih transakcij glej oddelek 3.1 poročila. Podpis na strani **152** je sestavni del mnenja.

Izjava o zanesljivosti, ki jo Sodišče predloži Evropskemu parlamentu in Svetu – poročilo neodvisnega revizorja

Mnenje

3.8.6. Sodišče je revidiralo:

- (a) zaključni račun Skupnega podjetja EU-Rail, ki ga sestavljajo računovodski izkazi⁶⁸ in poročila o izvrševanju proračuna⁶⁹ za proračunsko leto, ki se je končalo 31. decembra 2022, ter
- (b) zakonitost in pravilnost z zaključnim računom povezanih transakcij, kot je zahtevano v členu 287 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU).

Zanesljivost zaključnega računa

Mnenje o zanesljivosti zaključnega računa

3.8.7. Po mnenju Sodišča zaključni račun Skupnega podjetja EU-Rail za leto, ki se je končalo 31. decembra 2022, v vseh pomembnih pogledih pošteno predstavlja njegov finančni položaj na dan 31. decembra 2022 ter njegov poslovni izid, denarne tokove in

⁶⁸ Računovodski izkazi zajemajo bilanco stanja, izkaz poslovnega izida, izkaz denarnih tokov, izkaz gibanja kapitala ter povzetek pomembnih računovodskih usmeritev in druga pojasnila.

⁶⁹ Poročila o izvrševanju proračuna zajemajo poročila, ki združujejo vse proračunske operacije, in pojasnila.

Skupno podjetje za evropske železnice (EU-Rail)

gibanje kapitala za tedaj končano leto v skladu z njegovo finančno uredbo in računovodskimi pravili, ki jih je sprejel računovodja Komisije. Ta pravila temeljijo na mednarodno sprejetih računovodskih standardih za javni sektor.

Zakonitost in pravilnost transakcij, povezanih z zaključnim računom

Prihodki

Mnenje o zakonitosti in pravilnosti prihodkov, povezanih z zaključnim računom

3.8.8. Sodišče meni, da so prihodki, povezani z zaključnim računom Skupnega podjetja EU-Rail za leto, ki se je končalo 31. decembra 2022, v vseh pomembnih pogledih zakoniti in pravilni.

Plačila

Mnenje o zakonitosti in pravilnosti plačil, povezanih z zaključnim računom

3.8.9. Sodišče meni, da so plačila, povezana z zaključnim računom Skupnega podjetja EU-Rail za leto, ki se je končalo 31. decembra 2022, v vseh pomembnih pogledih zakonita in pravilna.

3.8.10. Zaradi naslednjih opažanj mnenje Sodišča ni vprašljivo.

Opažanja o upravljanju proračuna

Nezadostne informacije o prispevkih članov na ravni programa

3.8.11. V zaključnem računu za leto 2022 se zneski prispevkov, ki so pripoznani glede na kategorije članov (EU in zasebni člani), med seboj znatno razlikujejo. Denarni prispevki EU se namreč potrjujejo in pripoznajo, ko se plačajo Skupnemu podjetju, in sicer na začetku izvajanja projektov, stvarni prispevki članov pa se pripoznajo šele, ko se stroški za izvajanje projektov, ki so nastali in bili prijavljeni, potrjujejo. Vrzel med pripoznanim zneskom denarnih prispevkov na eni strani in stvarnimi prispevki na drugi strani v zaključnem računu Skupnega podjetja za leto 2022 ni bila optimalno obravnavana, saj niso bile navedene informacije o pravnih obveznostih članov Skupnega podjetja ob koncu leta v smislu podpisanih sporazumov in pogodb o dodelitvi nepovratnih sredstev.

Skupno podjetje za evropske železnice (EU-Rail)

3.8.12. Naslednji odstavki vključujejo tabele s pregledom zagotovljenih prispevkov članov po programih v letu 2022.

Izvajanje programa Obzorje 2020

3.8.13. V *tabeli 3.8.2* je pregled ciljnih vrednosti za prispevke članov Skupnega podjetja za program Obzorje 2020 v primerjavi z ravno prispevkov članov (denarnih in stvarnih), ki so bili pripoznani kot potrjeni in o katerih se je poročalo ob koncu leta 2022.

Tabela 3.8.2 – Prispevki članov za program Obzorje 2020
(v milijonih EUR)

Člani	Prispevki članov (na podlagi ustanovne uredbe)				Prispevki članov (na dan 31. decembra 2022)				
	Operativne dejavnosti	Upravni stroški	Dodatne dejavnosti ⁽¹⁾	Skupaj	Denarni prispevki	Stvarni prispevki – potrjeni	Stvarni prispevki – sporočeni, vendar ne potrjeni	Stvarni prispevki za dodatne dejavnosti	Skupaj
EU (GD MOVE)	384,5	13,5	0,0	398,0	383,8	n. r.	n. r.	n. r.	383,8
Zasebni člani	336,5	13,5	120,0	470,0	11,7	253,2	67,5	244,0	576,4
Skupaj	721,0	27,0	120,0	868,0	395,5	253,2	67,5	244,0	960,2

(1) Dodatne dejavnosti ne spadajo v obseg revizije Sodišča.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov Skupnega podjetja in njegove ustanovne uredbe

Pravne obveznosti članov so na ravni njihovih ciljnih vrednosti za prispevke

3.8.14. Za zagotovitev celovite slike dosežkov Skupnega podjetja v programu Obzorje 2020 je treba upoštevati tudi sedanjo stopnjo operativnih obveznosti članov Skupnega podjetja, kar zadeva sklenjene sporazume in pogodbe o dodelitvi nepovratnih sredstev. Konec leta 2022 je Skupno podjetje za sklenjene sporazume in pogodbe o dodelitvi nepovratnih sredstev v okviru programa Obzorje 2020 v celoti prevzelo obveznosti za najvišji možni prispevek EU za operativne dejavnosti, ki je znašal 384,5 milijona EUR. Od teh prevzetih obveznosti bo treba v prihodnjih letih za projekte, ki še niso zaključeni, plačati še približno 68,2 milijona EUR (ali 18 %). Hkrati so zasebni člani sprejeli pravno zavezo, da bodo zagotovili stvarne prispevke za operativne dejavnosti Skupnega podjetja v višini 320,7 milijona EUR in stvarne prispevke za njegove dodatne dejavnosti v višini 244 milijonov EUR, kar pomeni 123,7 % minimalne cilje vrednosti, ki je znašala 456,5 milijona EUR. O teh zneskih prevzetih obveznosti se je poročalo ob koncu leta 2022.

Izvrševanje proračunskih plačil za dejavnosti programa Obzorje 2020 za leto 2022 je bilo slabše, saj so se upravičenci srečevali z naraščajočimi stroški in težavami pri dobavi

3.8.15. Skupno podjetje za dejavnosti programa Obzorje 2020 ni imelo nobenih novih odobritev za prevzem obveznosti za operativne dejavnosti, saj je zadnji razpis za zbiranje predlogov zaključilo do konca leta 2021. Stopnja izvrševanja odobritev plačil za operativne

Skupno podjetje za evropske železnice (EU-Rail)

dejavnosti, vključno z neporabljenimi in prerazporejenimiodobritvami, se je znižala na 47 % (2021: 61 %). Razlog za to so bili po mnenju Skupnega podjetja naraščajoči stroški in težave pri dobavi, s katerimi so se srečevali upravičenci zaradi krize zaradi COVID-19 in vojne v Ukrajini. Zato je bilo treba trajanje večine projektov programa Obzorje 2020 podaljšati, končna plačila pa odložiti na leto 2023.

Izvajanje programa Obzorje Evropa

3.8.16. V *tabeli 3.8.3* je pregled ciljnih vrednosti za prispevke članov Skupnega podjetja za program Obzorje Evropa v primerjavi z ravno prispevkov članov (denarnih in stvarnih), ki so bili pripoznani kot potrjeni in o katerih se je poročalo ob koncu leta 2022.

**Tabela 3.8.3 – Prispevki članov za program Obzorje Evropa
(v milijonih EUR)**

Člani	Prispevki članov (na podlagi ustanovne uredbe)			Prispevki članov (na dan 31. decembra 2022)			
	Operativne dejavnosti	Upravni stroški	Skupaj	Denarni prispevki	Stvarni prispevki ⁽¹⁾ – potrjeni	Stvarni prispevki – sporočeni, vendar ne potrjeni	Skupaj
EU (GD RTD)	576,0	24,0	600,0	108,9	n. r.	n. r.	108,9
Zasebni člani	576,0	24,0	600,0	3,5	0,0	4,5	8,0
Skupaj	1 152,0	48,0	1 200,0	112,4	0,0	4,5	116,9

(1) Obsegajo stvarne prispevke za operativne dejavnosti in stvarne prispevke za dodatne dejavnosti.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov Skupnega podjetja in njegove ustanovne uredbe

3.8.17. Komisija je leta 2022 zagotovila denarne prispevke v višini 108,9 milijona EUR. Skupno podjetje je uspešno zaključilo prva dva razpisa za zbiranje predlogov v okviru programa Obzorje Evropa in za predhodno financiranje prvih sporazumov o dodelitvi nepovratnih sredstev, sklenjenih v okviru programa, skoraj v celoti porabilo del prispevka, ki je namenjen za operativne dejavnosti (v višini 107,5 milijona EUR).

Opažanja v zvezi s sistemi upravljanja in kontrol

3.8.18. Za naknadne revizije odhodkov za programa Obzorje 2020 in Obzorje Evropa je pristojna skupna revizijska služba GD RTD Komisije. Za odhodke programa Obzorje 2020 (obračuni in končna plačila) je Skupno podjetje poročalo, da je reprezentativna stopnja napake

Skupno podjetje za evropske železnice (EU-Rail)

znašala 2,2 %, stopnja preostale napake pa 1,3 %⁷⁰. Za program Obzorje Evropa naknadne revizije še niso bile opravljene, saj bodo prva vmesna plačila po pričakovanjih izvršena šele leta 2024.

3.8.19. Sodišče je zaradi ocene kontrol operativnih plačil Skupnega podjetja revidiralo naključno vzorčena plačila iz programa Obzorje 2020, izvršena v letu 2022, in sicer na ravni končnih upravičencev⁷¹. V enem primeru je Sodišče odkrilo in količinsko opredelilo hujšo napako zaradi previsoko prijavljenih stroškov dela, saj je upravičenec v osnovi za izračun stopenj stroškov na enoto stroškovnih centrov upošteval posredne stroške. Vendar se taki stroški krijejo s 25-odstotno pavšalno stopnjo za posredne stroške.

Spremljanje upoštevanja opazanj iz prejšnjih let

3.8.20. Pregled popravljalnih ukrepov, sprejetih na podlagi opazanj Sodišča iz prejšnjih let, je v *Prilogi*.

⁷⁰ Konsolidirano letno poročilo o dejavnostih Skupnega podjetja EU-Rail za leto 2022, poglavje 4.1.1.

⁷¹ Kar zadeva transakcije za izplačila nepovratnih sredstev, preizkušene pri upravičencih, je prag za poročanje o količinsko opredeljivih napakah 1 % revidiranih stroškov.

Skupno podjetje za evropske železnice (EU-Rail)

Priloga – Spremljanje upoštevanja opažanj iz prejšnjih let

Zaporedna številka	Leto opažanja Sodišča	Opažanje Sodišča (povzetek)	Sprejeti popravljalni ukrep in / ali drugi relevantni dogodki (povzetek)	Status opažanja Sodišča (odprto / zaključeno)
1	2021	<p>Od januarja 2016 bi morala skupna podjetja plačevati del prispevkov delodajalca v pokojninsko shemo EU. Ker Komisija teh odhodkov ni predvidela v proračunih skupnih podjetij niti plačil ni uradno zahtevala, Skupno podjetje EU-Rail (in njegov predhodnik) takih prispevkov še ni plačalo.</p> <p>V skladu s kadrovskimi predpisi⁷² in smernicami Komisije je treba letni prispevek delodajalca za vsako skupno podjetje izračunati kot odstotek prihodkov, ki jih ne financira EU, v razmerju do skupnih prihodkov skupnega podjetja. Za Skupno podjetje EU-Rail ta odstotni delež znaša 3,8 % (na podlagi podatkov za leto 2021). Vendar pa je v enotnem temeljnem aktu določeno, da morajo upravne stroške na letni ravni enakovredno financirati EU in ostali člani skupnih podjetij. Zaradi teh nasprotujočih si pravnih določb obstaja tveganje različnih razlag, kar lahko ima različne finančne posledice.</p>	<p>Skupno podjetje EU-Rail je plačalo ustrezne prispevke delodajalca v pokojninsko shemo EU za leto 2022, in sicer na podlagi računa, ki ga je izstavila Komisija. Letni prispevek je bil izračunan v skladu s smernicami Komisije.</p> <p>Opažanje se zato šteje za zaključeno. Nadaljnje ukrepanje v zvezi z nasprotujočimi si pravnimi določbami je izven pristojnosti Skupnega podjetja.</p>	zaključeno

⁷² Člen 83a.

Skupno podjetje za evropske železnice (EU-Rail)

Zaporedna številka	Leto opažanja Sodišča	Opažanje Sodišča (povzetek)	Sprejeti popravljalni ukrep in / ali drugi relevantni dogodki (povzetek)	Status opažanja Sodišča (odprto / zaključeno)
2	2021	Stopnja izvrševanja razpoložljivega proračuna Skupnega podjetja za operativna plačila za leto 2021, vključno z neporabljenimi in prerazporejenimi odobritvami za poslovanje, se je znižala na 61 % (2020: 76 %). To stanje je bilo predvsem posledica slabe kakovosti tehničnih poročil upravičencev in potrebe po dodatnih dokazih, s katerimi bi se potrdilo, da so bili rezultati projektov res doseženi, ter tega, da zamuda enega upravičenca vpliva na plačilo celotnega pavšalnega zneska.	Za stanje ob koncu leta 2022 glej odstavek 3.8.15 Skupno podjetje je leta 2022 pripravilo akcijski načrt za izboljšanje računovodskega poročanja upravičencev.	odprto

Odgovor Skupnega podjetja

3.8.11. Skupno podjetje se je seznanilo z opažanjem Sodišča in bo to vprašanje obravnavalo v zaključnem računu za naslednje leto.

3.8.15. Kot je bilo navedeno v lanskem letnem poročilu, so bila podaljšanja projektov odobrena zaradi vpliva pandemije bolezni COVID-19. V nekaterih primerih so morali upravičenci popraviti nezadostna tehnična poročila/rezultate ali predložiti dodatna dokazila o rezultatih projekta. Zato je bilo treba nekatera vmesna in končna plačila iz programa Skupnega podjetja za program Obzorje 2020 preložiti, vendar je njegovo dokončanje še vedno načrtovano za konec leta 2024. Da bi čim bolj ublažilo zamude pri tehničnih dejavnostih v letu 2021 in potrjenih v letu 2022, je Skupno podjetje skupaj s svojimi zasebnimi člani izvedlo akcijski načrt za izvedbo plačil v višini 36,6 milijona EUR. Ta akcijski načrt, ki se izvaja, je upravni odbor Skupnega podjetja potrdil aprila 2023 in revidiral junija 2023. Njegov uspeh je odvisen tudi od zmožnosti projektov, da zagotovijo pričakovane kakovostne rezultate.

Skupno podjetje za evropsko visokozmogljivostno računalništvo (EuroHPC)

3.9. Skupno podjetje za evropsko visokozmogljivostno računalništvo (EuroHPC)

Uvod

3.9.1. Skupno podjetje za evropsko visokozmogljivostno računalništvo (EuroHPC) s sedežem v Luxembourgju je bilo ustanovljeno oktobra 2018 za obdobje do 31. decembra 2026⁷³. Julija 2021 je Svet sprejel novo ustanovno uredbo, s katero so bili obdobje delovanja in pristojnosti Skupnega podjetja v večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027 podaljšani do 31. decembra 2033⁷⁴.

3.9.2. Skupno podjetje EuroHPC je javno-zasebno partnerstvo, ki omogoča združevanje virov iz EU, sodelujočih držav in zasebnih članov za razvoj in uvedbo visokozmogljivostnega računalništva v Evropi. Njegovi člani so EU, ki jo zastopa Komisija, **sodelujoče države** in trije zasebni člani, ki jih zastopajo Evropska tehnološka platforma za visokozmogljivostno računalništvo, združenje Big Data Value in konzorcij European Quantum Industry Consortium.

3.9.3. V **tabeli 3.9.1** so predstavljeni ključni podatki o Skupnem podjetju.

Tabela 3.9.1 – Ključni podatki o Skupnem podjetju

	2022	2021	Razlika
Razpoložljiv proračun za plačila (v milijonih EUR) ⁽¹⁾	629,9	348,2	81 %
Razpoložljiv proračun za prevzem obveznosti (v milijonih EUR) ⁽¹⁾	1 374,5	753,4	82 %
Skupno število zaposlenih 31. decembra ⁽²⁾	23	15	53 %

(1) Razpoložljiv proračun vključuje neporabljene odobritve proračunskih sredstev iz prejšnjih let, ki jih je Skupno podjetje ponovno vneslo v proračun za tekoče leto, namenske prihodke in prerazporeditve v naslednje proračunsko leto.

(2) Zaposleni so uradniki, začasni in pogodbeni uslužbenci ter napoteni nacionalni strokovnjaki.

Vir: podatki, ki jih je posredovalo Skupno podjetje

⁷³ Uredba Sveta (EU) 2018/1488 o ustanovitvi Skupnega podjetja za evropsko visokozmogljivostno računalništvo.

⁷⁴ Uredba Sveta (EU) 2018/1173 o ustanovitvi Skupnega podjetja za evropsko visokozmogljivostno računalništvo in razveljavitvi Uredbe (EU) 2018/1488.

Skupno podjetje za evropsko visokozmogljivostno računalništvo (EuroHPC)

3.9.4. Spremembe obsega proračuna Skupnega podjetja, kot so prikazane v *tabeli 3.9.1*, so v veliki meri odvisne od faze izvajanja večletnih programov za raziskave in inovacije, ki jih ta izvaja. Skupno podjetje je leta 2022 začelo izvajati program Obzorje Evropa in Digitalna Evropa. Zato proračun za leto 2022 zajema proračun za prevzem obveznosti za prve razpise za zbiranje predlogov in pogodbe v okviru teh dveh programov, načrtovane za leto 2022, in proračun za plačila s tem povezanega predhodnega financiranja.

Informacije v podkrepitvah izjave o zanesljivosti

3.9.5. Za opis revizijskega pristopa Sodišča, podlage za njegovo mnenje, odgovornosti posloводства Skupnega podjetja EuroHPC in pristojnih za upravljanje ter revizorjeve odgovornosti za revizijo zaključnega računa in z njim povezanih transakcij glej oddelek 3.1 poročila. Podpis na strani **152** je sestavni del mnenja.

Izjava o zanesljivosti, ki jo Sodišče predloži Evropskemu parlamentu in Svetu – poročilo neodvisnega revizorja

Mnenje

3.9.6. Sodišče je revidiralo:

- (a) zaključni račun Skupnega podjetja EuroHPC, ki ga sestavljajo računovodski izkazi⁷⁵ in poročila o izvrševanju proračuna⁷⁶ za proračunsko leto, ki se je končalo 31. decembra 2022, ter
- (b) zakonitost in pravilnost z zaključnim računom povezanih transakcij, kot je zahtevano v členu 287 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU).

⁷⁵ Računovodski izkazi zajemajo bilanco stanja, izkaz poslovnega izida, izkaz denarnih tokov, izkaz gibanja kapitala ter povzetek pomembnih računovodskih usmeritev in druga pojasnila.

⁷⁶ Poročila o izvrševanju proračuna zajemajo poročila, ki združujejo vse proračunske operacije, in pojasnila.

Zanesljivost zaključnega računa

Mnenje o zanesljivosti zaključnega računa

3.9.7. Po mnenju Sodišča zaključni račun Skupnega podjetja EuroHPC za leto, ki se je končalo 31. decembra 2022, v vseh pomembnih pogledih pošteno predstavlja njegov finančni položaj na dan 31. decembra 2022 ter njegov poslovni izid, denarne tokove in gibanje kapitala za tedaj končano leto v skladu z njegovo finančno uredbo in računovodskimi pravili, ki jih je sprejel računovodja Komisije. Ta pravila temeljijo na mednarodno sprejetih računovodskih standardih za javni sektor.

Zakonitost in pravilnost transakcij, povezanih z zaključnim računom

Prihodki

Mnenje o zakonitosti in pravilnosti prihodkov, povezanih z zaključnim računom

3.9.8. Sodišče meni, da so prihodki, povezani z zaključnim računom Skupnega podjetja EuroHPC za leto, ki se je končalo 31. decembra 2022, v vseh pomembnih pogledih zakoniti in pravilni.

Plačila

Mnenje o zakonitosti in pravilnosti plačil, povezanih z zaključnim računom

3.9.9. Sodišče meni, da so plačila, povezana z zaključnim računom Skupnega podjetja EuroHPC za leto, ki se je končalo 31. decembra 2022, v vseh pomembnih pogledih zakonita in pravilna.

3.9.10. Zaradi naslednjih opažanj mnenje Sodišča ni vprašljivo.

Opažanja o upravljanju proračuna

Nezadostne informacije o prispevkih članov na ravni programa

3.9.11. V zaključnem računu za leto 2022 se zneski prispevkov, ki so pripoznani glede na kategorije članov (EU in zasebni člani), med seboj znatno razlikujejo. Denarni prispevki EU se namreč potrdijo in pripoznajo, ko se plačajo Skupnemu podjetju, in sicer na začetku izvajanja

Skupno podjetje za evropsko visokozmogljivostno računalništvo (EuroHPC)

projektov, stvarni prispevki članov pa se pripoznajo šele, ko se stroški za izvajanje projektov, ki so nastali in bili prijavljeni, potrdijo. Vrzal med pripoznanim zneskom denarnih prispevkov na eni strani in stvarnimi prispevki na drugi strani v zaključnem računu Skupnega podjetja za leto 2022 ni bila optimalno obravnavana, saj niso bile navedene informacije o pravnih obveznostih članov Skupnega podjetja ob koncu leta v smislu podpisanih sporazumov in pogodb o dodelitvi nepovratnih sredstev.

3.9.12. Skupno podjetje v svojem zaključnem računu za leto 2022 ni razkrilo pomembnih informacij o prispevkih članov na ravni programa, ki so relevantne za celostno poročanje o dosežkih Skupnega podjetja ob koncu leta. Skupno podjetje zlasti ni primerjalo prispevkov, ki jih je do konca leta prejelo od vsake kategorije članov v okviru posameznega programa, s ciljnimi vrednostmi za prispevke, ki so bile uradno določene za zadevni program.

3.9.13. Naslednji odstavki vključujejo tabele s pregledom zagotovljenih prispevkov članov po programih v letu 2022.

Izvrševanje proračuna programa Obzorje 2020 in Instrumenta za povezovanje Evrope 1 (IPE 1)

3.9.14. V [tabeli 3.9.2](#) je pregled ciljnih vrednosti za prispevke članov Skupnega podjetja za programa Obzorje 2020 in IPE 1 v primerjavi z ravno prispevkov članov (denarnih in stvarnih), ki so bili pripoznani kot potrjeni in o katerih se je poročalo ob koncu leta 2022.

Tabela 3.9.2 – Prispevki članov za program Obzorje 2020 in IPE 1 (v milijonih EUR)

Člani	Prispevki članov (na podlagi ustanovne uredbe)				Prispevki članov (na dan 31. decembra 2022)				
	Operativne dejavnosti	Upravni stroški	Dodatne dejavnosti ⁽²⁾	Skupaj	Denarni prispevki	Stvarni prispevki – potrjeni	Stvarni prispevki – sporočeni, vendar ne potrjeni	Stvarni prispevki za dodatne dejavnosti	Skupaj
EU (GD CNECT) ⁽¹⁾	526,0	10,0	n. r.	536,0	377,0	n. r.	n. r.	n. r.	377,0
Sodelujoče države ⁽³⁾	476,0	10,0	n. r.	486,0	124,8	0,0	38,0	n. r.	162,8
Zasebni člani ⁽³⁾	420,0	2,0	n. r.	422,0	0,0	0,0	11,0	n. r.	11,0
Skupaj	1 422,0	22,0	n. r.	1 444,0	501,8	0,0	49,0	n. r.	550,8

(1) Finančni prispevek EU vključuje 100 milijonov EUR iz programa IPE 1.

(2) Dodatne dejavnosti ne spadajo v obseg revizije Sodišča.

(3) Z novo ustanovno uredbo je bila razveljavljena obveznost sodelujočih držav in zasebnih članov, da prispevajo k upravnim stroškom.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov Skupnega podjetja in njegove ustanovne uredbe

Zasebni člani ob koncu izvajanja programa ne bodo dosegli ciljne vrednosti za njihov minimalni prispevek

3.9.15. Za zagotovitev celovite slike dosežkov Skupnega podjetja v programih Obzorje 2020 in IPE 1 je treba upoštevati tudi sedanjo stopnjo operativnih obveznosti članov Skupnega podjetja, kar zadeva sklenjene sporazume in pogodbe o dodelitvi nepovratnih sredstev. Konec

Skupno podjetje za evropsko visokozmogljivostno računalništvo (EuroHPC)

leta 2022 je Skupno podjetje za sklenjene sporazume in pogodbe o dodelitvi nepovratnih sredstev v okviru programov Obzorje 2020 in IPE 1 v celoti prevzelo obveznosti za najvišji možni prispevek EU za operativne dejavnosti, ki je znašal 526 milijonov EUR. Od tega je treba v prihodnjih letih za projekte, ki še niso zaključeni, plačati še približno 266,3 milijona EUR (ali 50,6 %).

3.9.16. Konec leta 2022 so sodelujoče države podpisale pogodbene obveznosti v višini 447,3 milijona EUR za dejavnosti Skupnega podjetja v okviru programa Obzorje 2020 in IPE 1. V zvezi s temi obveznostmi so prijavile finančne prispevke Skupnemu podjetju v višini 124,8 milijona EUR za superračunalnike pred eksaravnjo, ki jih je nabavilo samo Skupno podjetje, in 38 milijonov EUR stvarnih prispevkov, povezanih z operativnimi stroški gostiteljskih subjektov. Poleg tega so sodelujoče države plačale 48,2 milijona EUR neposredno izvajalcem superračunalnikov na petaravni, ki so jih skupaj nabavili Skupno podjetje in sodelujoče države. Preostala razlika med obveznostmi in prijavljenimi prispevki izhaja iz tega, da sodelujoče države svoje stroške pripoznajo in Skupnemu podjetju sporočijo šele, ko so projekti v okviru programa Obzorje 2020, ki jih podpirajo, zaključeni.

3.9.17. Vendar so zasebni člani ob koncu leta 2022 prevzeli obveznosti in poročali samo o 11 milijonih EUR stvarnih prispevkov za projekte programa Obzorje 2020, kar je precej manj od minimalne ciljne vrednosti, določene v uredbi o ustanovitvi Skupnega podjetja, ki znaša 420 milijonov EUR in naj bi jo zasebni člani dosegli do konca programa. Sodišče je ugotovilo, da lahko glede na sedanje finančne ureditve Skupnega podjetja glede ukrepov, ki se financirajo z nepovratnimi sredstvi, zasebni člani zagotovijo stvarne prispevke le za eno vrsto projektov (inovacijski projekti, 30 % stroškov projekta). Zaradi ureditev Skupnega podjetja za financiranje ukrepov, ki se financirajo z nepovratnimi sredstvi, tako ni bilo mogoče doseči ravni stvarnih prispevkov zasebnih članov, opredeljene v ustanovni uredbi Skupnega podjetja za program Obzorje 2020.

Skupno podjetje za evropsko visokozmogljivostno računalništvo (EuroHPC)

Izvajanje programov Obzorje 2020, Digitalna Evropa in Instrument za povezovanje Evrope 2 (IPE 2)

3.9.18. V [tabeli 3.9.3](#) je pregled ciljnih vrednosti za prispevke članov Skupnega podjetja za raziskovalne programe v večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027 v primerjavi z ravno prispevkov članov (denarnih in stvarnih), ki so bili pripoznani ob koncu leta 2022.

Tabela 3.9.3 – Prispevki članov za programe Obzorje Evropa, Digitalna Evropa in IPE 2 (v milijonih EUR)

Člani	Prispevki članov (na podlagi ustanovne uredbe)			Prispevki članov (na dan 31. decembra 2022)			
	Operativne dejavnosti	Upravni stroški	Skupaj	Denarni prispevki	Stvarni prispevki ⁽²⁾ – potrjeni	Stvarni prispevki – sporočeni, vendar ne potrjeni	Skupaj
EU (GD CNCT) ⁽¹⁾	2 989,3	92,0	3 081,3	338,0	n. r.	n. r.	338,0
Sodelujoče države	2 989,3	0,0	2 989,3	63,2	0,0	0,0	63,2
Zasebni člani	900,0	0,0	900,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skupaj	6 878,6	92,0	6 970,6	401,2	0,0	0,0	401,2

(1) Finančni prispevki EU zajemajo: (a) do 900 milijonov EUR iz programa Obzorje Evropa; (b) do 1 981,3 milijona EUR iz programa Digitalna Evropa; (c) do 200 milijonov EUR iz programa IPE 2.

(2) Zajemajo samo stvarne prispevke za operativne dejavnosti.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov Skupnega podjetja in njegove ustanovne uredbe

3.9.19. Svet je julija 2021 sprejel novo uredbo o ustanovitvi Skupnega podjetja EuroHPC. V skladu s to uredbo bo moralo Skupno podjetje izvesti projekte v vrednosti 7 milijard EUR, od katerih bo treba z učinkom finančnega vzvoda od sodelujočih držav pridobiti 3 milijarde EUR, od zasebnih članov pa 900 milijonov EUR denarnih ali stvarnih prispevkov. To je približno 1,4 milijarde EUR (glej [tabela 3.9.2](#)) več kot v programu prejšnjega večletnega finančnega okvira, kar je znatno povečanje. Ker ureditve financiranja Skupnega podjetja (glej odstavek [3.9.17](#)) ostajajo enake tudi za večletni finančni okvir za obdobje 2021–2027, je tveganje, da Skupno podjetje ne bo doseglo ciljnih vrednosti za prispevke zasebnih članov, določenih v novi ustanovni uredbi, veliko.

Zaradi dolgotrajnega procesa pridobitve superračunalnikov je prišlo do zamud in nizke stopnje izvrševanja operativnega proračuna za leto 2022

3.9.20. Dolgotrajen proces Skupnega podjetja za pridobitev superračunalnikov je znatno vplival na izvrševanje operativnega proračuna. Stopnja izvrševanja odobritev za prevzem obveznosti za operativne dejavnosti in zadevnih odobritev plačil je znašala 79 % oziroma 24 %. Stopnja izvrševanja proračuna za obveznosti za operativne dejavnosti je bila nižja zato, ker Skupno podjetje zaradi zamud v pogajalskem procesu s sodelujočo državo in gostiteljskim konzorcijem ni moglo prevzeti pomembne skupne obveznosti v zvezi s sporazumom o

Skupno podjetje za evropsko visokozmogljivostno računalništvo (EuroHPC)

gostovanju eksaravenskih računalnikov. Glavni razlogi za nizko stopnjo izvrševanja proračuna za operativna plačila so bile zamude pri dokončanju predeksaravenskih superračunalnikov, zaradi katerih niso bila izvedena vmesna plačila, povezana z nepovratnimi sredstvi za operativne dejavnosti Skupnega podjetja, zamude pri javnem naročanju superračunalnikov, zaradi katerih niso bila izvedena s tem povezana plačila predhodnega financiranja, preložitvev razpisa v zvezi s hiperpovezljivostjo v okviru programa IPE 2 na leto 2023, ker je bila potrebna predhodna študija, ter zamude pri zahtevkih upravičencev za povračilo stroškov za tekoče raziskovalne dejavnosti.

Nizka stopnja izvrševanja upravnega proračuna za leto 2022

3.9.21. V letu 2022 je Skupno podjetje izvršilo le 45 % svojih upravnih odobritev za prevzem obveznosti in 37 % upravnih odobritev plačil. Glavna razloga za nizki stopnji izvrševanja sta bila to, da Skupno podjetje ni moglo doseči svojega ambicioznega načrta zaposlovanja za leto 2022, in to, da pri načrtovanju svojega proračuna za leto 2022 ni dovolj upoštevalo prerazporeditve znatnih zneskov neporabljenih odobritev plačil iz prejšnjih let.

Opažanja v zvezi s sistemi upravljanja in kontrol

3.9.22. Za naknadne revizije sofinanciranih odhodkov za programa Obzorje 2020 in Obzorje Evropa je pristojna skupna revizijska služba GD RTD Komisije. Za sofinancirane odhodke programa Obzorje 2020 (obračuni in končna plačila) je Skupno podjetje poročalo, da je reprezentativna stopnja napake znašala 2,3 %, stopnja preostale napake pa 1,9 %⁷⁷. V sistemu notranjih kontrol Skupnega podjetja še niso bile predvidene posebne naknadne revizije sofinanciranih odhodkov programa IPE za pridobitev superračunalnikov. Za program Obzorje Evropa naknadne revizije še niso bile opravljene, saj bodo prva vmesna plačila po pričakovanjih izvršena šele leta 2024.

3.9.23. Sodišče je zaradi ocene kontrol operativnih plačil Skupnega podjetja revidiralo naključno vzorčena plačila iz programa Obzorje 2020, izvršena v letu 2022, in sicer na ravni končnih upravičencev⁷⁸. V enem primeru je Sodišče ugotovilo količinsko neopredeljivo sistemsko slabost v sistemu upravičenca za evidentiranje časa.

⁷⁷ Konsolidirano letno poročilo o dejavnostih Skupnega podjetja EuroHPC za leto 2022, poglavje 4.1.

⁷⁸ Kar zadeva transakcije za izplačila nepovratnih sredstev, preizkušene pri upravičencih, je prag za poročanje o količinsko opredeljivih napakah 1 % revidiranih stroškov.

Skupno podjetje za evropsko visokozmogljivostno računalništvo (EuroHPC)

Opažanja o drugih zadevah

Skupno podjetje ni izpolnilo svojega cilja glede zaposlovanja za leto 2022

3.9.24. Za izvrševanje približno 7 milijard EUR sredstev v novem večletnem finančnem okviru (2021–2027) je Skupno podjetje konec leta 2021 dobilo 39 dodatnih delovnih mest za uslužbenca, ki naj bi jih zaposlilo do leta 2023 (30 do konca leta 2022 in devet do konca leta 2023). Vendar je Skupno podjetje ob koncu leta 2022 število zaposlenih s 15 povečalo le na 23. Na podlagi razpisov za zapolnitev delovnih mest, objavljenih leta 2022, je Skupno podjetje do sredine leta 2023 zaposlilo še 12 uslužbencev. Postopka zaposlovanja za vodstvena položaja vodje strategije in upravljanja ter vodje uprave in financ sta se začela šele konec leta 2022 oziroma v prvi polovici leta 2023.

3.9.25. Služba Komisije za notranjo revizijo je leta 2022 opravila omejen pregled upravljanja človeških virov Skupnega podjetja. V zvezi z načrtovanjem zaposlovanja je bilo v pregledu navedeno, da Skupno podjetje ni imelo dokumentirane analize potreb po virih, ki bi temeljila na zanesljivi predhodni oceni delovne obremenitve in na podlagi katere bi lahko bolje prednostno razvrstilo načrtovano zaposlovanje. V odziv na pregled je Skupno podjetje decembra 2022 pripravilo akcijski načrt, ki ga je Služba za notranjo revizijo ocenila za ustreznega.

3.9.26. Skupno podjetje ni izpolnilo svojega cilja, da bo do konca leta 2022 zaposlilo 30 novih uslužbencev, vključno z dvema ključnima vodstvenima delavcema, in še vedno zaostaja pri doseganju cilja, da bo do konca leta 2023 zaposlilo skupaj 39 novih uslužbencev.

Spremljanje upoštevanja opažanj iz prejšnjih let

3.9.27. Pregled popravljalnih ukrepov, sprejetih na podlagi opažanj Sodišča iz prejšnjih let, je v *Prilogi*.

Skupno podjetje za evropsko visokozmogljivostno računalništvo (EuroHPC)

Priloga – Spremljanje upoštevanja opažanj iz prejšnjih let

Zaporedna številka	Leto opažanja Sodišča	Opažanje Sodišča (povzetek)	Sprejeti popravljalni ukrep in / ali drugi relevantni dogodki (povzetek)	Status opažanja Sodišča (odprto / zaključeno)
1	2020	Do konca leta 2020 ni niti pripravilo zanesljivih postopkov za potrjevanje in certificiranje stvarnih prispevkov niti vzpostavilo ustreznega računovodskega postopka za pripoznanje teh stvarnih prispevkov. Zaradi takšnega stanja Skupno podjetje ne more upravljati in spremljati doseganja minimalne ravni stvarnih prispevkov in o tem poročati.	V letu 2022 Skupno podjetje ni dalo prednosti izvajanju postopkov potrjevanja in računovodskih postopkov za stvarne prispevke, saj se ti zahtevajo šele ob zaključku tekočih projektov v okviru programa Obzorje 2020.	odprto
2	2021	Od januarja 2016 bi morala skupna podjetja plačevati del prispevkov delodajalca v pokojninsko shemo EU. Ker Komisija teh odhodkov ni predvidela v proračunih Skupnega podjetja niti plačil ni uradno zahtevala, Skupno podjetje EuroHPC takih prispevkov še ni plačalo.	Skupno podjetje EuroHPC je plačalo ustrezne prispevke delodajalca v pokojninsko shemo EU za leto 2022, in sicer na podlagi računa, ki ga je izstavila Komisija. Letni prispevek je bil izračunan v skladu s smernicami Komisije.	zaključeno

Skupno podjetje za evropsko visokozmogljivostno računalništvo (EuroHPC)

Zaporedna številka	Leto opažanja Sodišča	Opažanje Sodišča (povzetek)	Sprejeti popravljalni ukrep in / ali drugi relevantni dogodki (povzetek)	Status opažanja Sodišča (odprto / zaključeno)
		V skladu s kadrovskimi predpisi ⁷⁹ in smernicami Komisije je treba letni prispevek delodajalca za vsako skupno podjetje izračunati kot odstotek prihodkov, ki jih ne financira EU, v razmerju do skupnih prihodkov skupnega podjetja. Za EuroHPC ta delež znaša 41,2 %. Vendar je v statutu Skupnega podjetja EuroHPC določeno, da mora EU kriti 100 % njegovih upravnih stroškov. Zaradi teh nasprotujočih si pravnih določb obstaja tveganje različnih razlag, kar lahko ima različne finančne posledice.	Opažanje se zato šteje za zaključeno. Nadaljnje ukrepanje v zvezi z nasprotujočimi si pravnimi določbami je izven pristojnosti Skupnega podjetja.	
3	2021	Konec leta 2021 so zasebni člani poročali o stvarnih prispevkih v višini samo 4,2 milijona EUR. Zato obstaja veliko tveganje, da Skupno podjetje do konca izvajanja projektov, ki se financirajo z nepovratnimi sredstvi, ne bo doseglo ciljne vrednosti glede prispevkov zasebnih članov v višini 420 milijonov EUR, določene v ustanovni uredbi Skupnega podjetja.	Ob koncu leta 2022 so se prispevki zasebnih članov povečali le na 11 milijonov EUR (glej odstavke 3.9.15 do 3.9.17).	odprto
4	2021	Kar zadeva proračun Skupnega podjetja za leto 2021, ki je bil na voljo za operativne projekte, je znašala stopnja izvrševanja za operativne odobritve za prevzem obveznosti 2 %, za odobritve plačil pa 47 %. Zelo nizka stopnja izvrševanja za	V letu 2022 je dolgotrajen proces Skupnega podjetja za pridobitev superračunalnikov znatno	odprto

⁷⁹ Člen 83a.

Skupno podjetje za evropsko visokozmogljivostno računalništvo (EuroHPC)

Zaporedna številka	Leto opazanja Sodišča	Opažanje Sodišča (povzetek)	Sprejeti popravljalni ukrep in / ali drugi relevantni dogodki (povzetek)	Status opazanja Sodišča (odprto / zaključeno)
		odobritve za prevzem obveznosti je v veliki meri posledica zapoznelega začetka delovanja Skupnega podjetja v večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027 julija 2021 ter tega, da so Komisija in sodelujoče države decembra 2021 v Skupno podjetje prerazporedile sredstva v višini 700 milijonov EUR. K nizki stopnji izvrševanja so prispevale tudi zamude gostiteljskih subjektov in težave z dobavo ključnih komponent.	vplival na izvrševanje operativnega proračuna (glej odstavek 3.9.20).	
5	2020, 2021	Kar zadeva upravne odobritve za prevzem obveznosti in plačila (naslova 1 in 2), Skupno podjetje pri načrtovanju upravnega proračuna ni dovolj upoštevalo prerazporeditve znatnih zneskov neporabljenih odobritev plačil iz prejšnjih let. Poleg tega pri vseh proračunskih naslovih prerazporejene proračunske odobritve iz prejšnjih let niso bile porabljene pred novimi odobritvami za tekoče leto.	Stanje je bilo enako tudi v letu 2022 (glej odstavek 3.9.21).	odprto
6	2020, 2021	Skupno podjetje je leta 2020 pripravilo akcijski načrt za izvedbo preostalih ukrepov iz sklopa 17 načel notranje kontrole, določenega v okviru Komisije za notranjo kontrolo, v letu 2021. Vendar zaradi odsotnosti ključnih upravnih uslužbencev Skupno podjetje več pomembnih ukrepov v zvezi z notranjo kontrolo ni odobrilo v rokih, določenih v akcijskem načrtu za leto 2021. Zaradi teh zamud se je povečalo tveganje, povezano z notranjo kontrolo Skupnega podjetja za leto 2021.	Akcijski načrt za leto 2020 konec leta 2022 še ni bil zaključen. Leta 2023 je bil zaposlen uradnik za notranjo kontrolo, ki to nadzoruje.	odprto

Skupno podjetje za evropsko visokozmogljivostno računalništvo (EuroHPC)

Zaporedna številka	Leto opažanja Sodišča	Opažanje Sodišča (povzetek)	Sprejeti popravljalni ukrep in / ali drugi relevantni dogodki (povzetek)	Status opažanja Sodišča (odprto / zaključeno)
7	2021	Komisija ni ocenila potreb po dodatnih virih za izvajanje načrtovanega sistema centralnega upravljanja finančnih prispevkov, poleg tega pa te potrebe niso bile vključene v prvotne ocene kadrovskih virov Skupnega podjetja za izvajanje nove agende Skupnega podjetja za raziskave in inovacije.	Ukrepanje ni v pristojnosti Skupnega podjetja.	zaključeno
8	2020, 2021	Negotove kadrovske razmere v Skupnem podjetju, ki jih je Sodišče odkrilo leta 2020, so se še poslabšale. V skladu z novo ustanovno uredbo, sprejeto julija 2021, se je Skupno podjetje znatno razširilo in bo moralo v novem večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027 izvrševati več kot 7 milijard EUR sredstev. Zato mora do leta 2023 zaposliti dodatnih 39 uslužbencev. Ker je imelo konec leta 2021 le 15 uslužbencev (4 začasne in 11 pogodbenih uslužbencev), se pri upravljanju novih zaposlitev srečuje z znatnimi kadrovskimi izzivi, poleg tega pa bo moralo še vzpostaviti nove upravne in operativne postopke. Poleg tega lahko zaradi velikega deleža pogodbenih uslužbencev v bližnji prihodnosti pride do velike fluktuacije zaposlenih, s čimer se bo pritisk na razmere zaradi prekarnih zaposlitev še povečal.	Skupno podjetje je do konca leta 2022 zaposlilo dodatnih osem uslužbencev, vendar ni doseglo cilja, da bo do konca leta 2022 zaposlilo 30 novih uslužbencev. Zato močno zaostaja pri doseganju cilja glede zaposlovanja 39 novih uslužbencev do konca leta 2023 (glej odstavke 3.9.24 do 3.9.26). Delež pogodbenih uslužbencev je ob koncu leta 2022 ostal visok in je znašal 70 %.	odprto

Skupno podjetje za evropsko visokozmogljivostno računalništvo (EuroHPC)

Zaporedna številka	Leto opažanja Sodišča	Opažanje Sodišča (povzetek)	Sprejeti popravljalni ukrep in / ali drugi relevantni dogodki (povzetek)	Status opažanja Sodišča (odprto / zaključeno)
9	2020, 2021	Skupno podjetje še ni začelo postopka zaposlovanja za vodjo upravne in finančne službe. Poleg tega je imelo samo enega izkušenega uradnika za vodenje projektov, ki je pripravljal in vodil vse infrastrukturne projekte, in enega izkušenega uradnika, ki je vodil ukrepe, povezane z razpisi za zbiranje predlogov v okviru programov Obzorje 2020 in Obzorje Evropa. Pomanjkanje ključnih uslužbencev bi lahko negativno vplivalo na neprekinjeno poslovanje Skupnega podjetja in doseganje njegovih ciljev, in sicer zaradi potrebe po visoko usposobljenih uslužbencih z zelo specifičnim znanjem.	Postopka zaposlovanja za vodstvena položaja vodje strategije in upravljanja ter vodje uprave in financ sta se začela šele konec leta 2022 oziroma v prvi polovici leta 2023 (glej odstavke 3.9.24 do 3.9.26).	odprto

Skupno podjetje za evropsko visokozmogljivostno računalništvo (EuroHPC)

Odgovor Skupnega podjetja

3.9.11. Skupno podjetje EuroHPC se strinja z opažanjem Sodišča in bo to vprašanje v celoti obravnavalo v zaključnem računu za naslednje leto.

3.9.21. Skupno podjetje EuroHPC želi poudariti, da zaradi poznega sprejetja njegove nove ustanovne uredbe ni bilo mogoče uresničiti ambicioznega načrta zaposlovanja.

3.9.23. Skupno podjetje EuroHPC je izvedlo naslednje blažilne ukrepe. Zahtevalo je, da upravičenec v prihodnje za vse projekte v redno poročilo vključi podrobna dokazila o upravljanju človeških virov in pogodbah z zaposlenimi, da bo pri končnem plačilu lahko izterjal razliko med prijavljenimi in dokumentiranimi prizadevanji ter po potrebi opravil dodatne preglede.

**Skupno podjetje, ki deluje v okviru
EURATOM**

3.10. Evropsko skupno podjetje za ITER in razvoj fuzijske energije (F4E)

Uvod

3.10.1. Evropsko skupno podjetje za mednarodni termonuklearni poskusni reaktor (ITER) in razvoj fuzijske energije (F4E) je bilo ustanovljeno aprila 2007 za obdobje 35 let⁸⁰. Ena od glavnih nalog Skupnega podjetja je zagotoviti prispevek Evropske skupnosti za atomsko energijo (Euratom) Mednarodni organizaciji za fuzijsko energijo ITER (ITER-IO), ki je odgovorna za izvajanje projekta ITER. Glavne fuzijske naprave so v Cadarachu v Franciji, sedež Skupnega podjetja pa je v Barceloni.

3.10.2. Ustanovni člani Skupnega podjetja so Euratom, ki ga zastopa Komisija, in države članice Euratoma.

3.10.3. V *tabeli 3.10.1* so predstavljeni ključni podatki o Skupnem podjetju.

Tabela 3.10.1 – Ključni podatki o Skupnem podjetju

	2022	2021	Razlika
Razpoložljiv proračun za plačila (v milijonih EUR) ⁽¹⁾	844,0	764,8	10 %
Razpoložljiv proračun za prevzem obveznosti (v milijonih EUR) ⁽¹⁾	981,2	1 069,9	-8 %
Skupno število zaposlenih 31. decembra ⁽²⁾	436	441	-1 %

(1) Razpoložljiv proračun vključuje neporabljene odobritve proračunskih sredstev iz prejšnjih let, ki jih je Skupno podjetje ponovno vneslo v proračun za tekoče leto, namenske prihodke in prerazporeditve v naslednje proračunsko leto.

(2) Zaposleni so uradniki, začasni in pogodbeni uslužbenci ter napoteni nacionalni strokovnjaki.

Vir: podatki, ki jih je posredovalo Skupno podjetje

Informacije v podkrepitev izjave o zanesljivosti

3.10.4. Za opis revizijskega pristopa Sodišča, podlage za njegovo mnenje, odgovornosti posloводства Skupnega podjetja F4E in pristojnih za upravljanje ter revizorjeve odgovornosti za revizijo zaključnega računa in z njim povezanih transakcij glej oddelek 3.1 poročila. Podpis na strani [152](#) je sestavni del mnenja.

⁸⁰ Odločba Sveta 2007/198/Euratom o ustanovitvi Evropskega skupnega podjetja za ITER in razvoj fuzijske energije ter dodelitvi prednosti le-temu.

Izjava o zanesljivosti, ki jo Sodišče predloži Evropskemu parlamentu in Svetu – poročilo neodvisnega revizorja

Mnenje

3.10.5. Sodišče je revidiralo:

- (a) zaključni račun Skupnega podjetja F4E, ki ga sestavljajo računovodski izkazi⁸¹ in poročila o izvrševanju proračuna⁸² za proračunsko leto, ki se je končalo 31. decembra 2022, ter
- (b) zakonitost in pravilnost z zaključnim računom povezanih transakcij, kot je zahtevano v členu 287 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU).

Zanesljivost zaključnega računa

Mnenje o zanesljivosti zaključnega računa

3.10.6. Po mnenju Sodišča zaključni račun Skupnega podjetja F4E za leto, ki se je končalo 31. decembra 2022, v vseh pomembnih pogledih pošteno predstavlja njegov finančni položaj na dan 31. decembra 2022 ter njegov poslovni izid, denarne tokove in gibanje kapitala za tedaj končano leto v skladu z njegovo finančno uredbo in računovodskimi pravili, ki jih je sprejel računovodja Komisije. Ta pravila temeljijo na mednarodno sprejetih računovodskih standardih za javni sektor.

⁸¹ Računovodski izkazi zajemajo bilanco stanja, izkaz poslovnega izida, izkaz denarnih tokov, izkaz gibanja kapitala ter povzetek pomembnih računovodskih usmeritev in druga pojasnila.

⁸² Poročila o izvrševanju proračuna zajemajo poročila, ki združujejo vse proračunske operacije, in pojasnila.

Zakonnost in pravilnost transakcij, povezanih z zaključnim računom

Prihodki

Mnenje o zakonitosti in pravilnosti prihodkov, povezanih z zaključnim računom

3.10.7. Sodišče meni, da so prihodki, povezani z zaključnim računom Skupnega podjetja F4E za leto, ki se je končalo 31. decembra 2022, v vseh pomembnih pogledih zakoniti in pravilni.

Plačila

Mnenje o zakonitosti in pravilnosti plačil, povezanih z zaključnim računom

3.10.8. Sodišče meni, da so plačila, povezana z zaključnim računom Skupnega podjetja F4E za leto, ki se je končalo 31. decembra 2022, v vseh pomembnih pogledih zakonita in pravilna.

Poudarjena zadeva

3.10.9. Ne da bi bilo zato vprašljivo mnenje iz odstavkov **3.10.6** do **3.10.8**, Sodišče opozarja na odstavke **3.10.12** do **3.10.14**, v katerih je navedeno, da je v zaključnem računu Skupnega podjetja F4E za proračunsko leto 2022 to razkrilo svojo oceno glede skupnih stroškov za izpolnitev obveznosti glede rezultatov za projekt ITER (t. i. ocena ob zaključku), ki znaša 19,1 milijarde EUR (v vrednostih iz leta 2022). Vendar ocena ob zaključku za leto 2022 še vedno temelji na mejnikih in predpostavkah o stroških iz leta 2016 in jo bo treba znatno spremeniti, ko bodo nova referenčna osnova in zahteve projekta ITER dokončane, ko jih bo odobril Svet ITER in ko bodo uradno sporočene Skupnemu podjetju F4E.

3.10.10. Sodišče opozarja na točko d) „Uvoda“ zaključnega računa: „Vpliv mednarodnih razmer“, v kateri so opisane posledice pandemije COVID-19 in vojne agresije proti Ukrajini za delovanje skupnega podjetja F4E.

3.10.11. Zaradi naslednjih opažanj mnenje Sodišča ni vprašljivo.

Opažanja o oceni stroškov ob zaključku v zvezi s projektom ITER

3.10.12. Na podlagi trenutne referenčne osnove ITER iz novembra 2016 ocena Skupnega podjetja glede skupnih stroškov za izpolnitev obveznosti glede rezultatov za projekt

Evropsko skupno podjetje za ITER in razvoj fuzijske energije (F4E)

ITER (t. i. ocena ob zaključku) zajema stroške Skupnega podjetja za gradbeno in operativno fazo do leta 2035 ter fazo razgradnje in deaktivacije do leta 2042. Skupno podjetje je konec leta 2022 te skupne stroške ocenilo na 19,1 milijarde EUR (v vrednostih iz leta 2022). Ti zajemajo skupna izvršena plačila do konca leta 2022, ki znašajo 9,2 milijarde EUR, in prihodnja plačila, ocenjena na 9,9 milijarde EUR (v vrednostih iz leta 2022).

3.10.13. Novembra 2022 se je Svet ITER na svojem 31. sestanku dogovoril o posodobitvi referenčne osnove. Svet je na 32. zasedanju 21. in 22. junija 2023 naročil generalnemu direktorju ITER, naj v letu 2024 predloži predlog za posodobljeno referenčno osnovo ITER v pregled in odobritev.

3.10.14. Zaradi dolgotrajnega procesa posodabljanja trenutne referenčne osnove ITER iz leta 2016, ocene dolgoročnega načrtovanja, kot so bile razkrite v zaključnem računu za leto 2022 (vključno z oceno ob zaključku), še vedno temeljijo na mejnikih in predpostavkah o stroških za leto 2016. Vendar bo treba te ocene znatno spremeniti, ko bodo nova referenčna osnova in zahteve projekta ITER dokončane, ko jih bo odobril Svet ITER in ko bodo uradno sporočene Skupnemu podjetju F4E.

Opažanja o upravljanju proračuna

Izvrševanje operativnega proračuna za leto 2022

3.10.15. V letu 2022 je Skupno podjetje F4E izvršilo 72 % svojega proračuna za prevzem obveznosti in 91 % svojega proračuna za plačila. Vendar je Skupno podjetje s spremembo proračuna zmanjšalo proračun za operativna plačila za 92 milijonov EUR, poleg tega pa je iz svojega proračuna za operativna plačila v upravni proračun (plače) preneslo 9,5 milijona EUR, da bi financiralo obveznosti F4E za pokojninski sklad za Komisijo.

3.10.16. Vzrok za nizki stopnji izvrševanja je bila upočasnitev operativnih dejavnosti, tako na ravni organizacije ITER-IO kot na ravni Skupnega podjetja F4E, predvsem zaradi posledic krize zaradi COVID-19, vojn agresije proti Ukrajini in nedavnih težav s tehnično zasnovano v zvezi s sedanjo sestavljalno fazo projekta ITER.

Slabosti pri izvrševanju upravnega proračuna za leto 2022

3.10.17. Upravni proračun Skupnega podjetja F4E je vzpostavljen kot odobritve, ki niso ločene. Zato se lahko upravne obveznosti na podlagi upravnih pogodb in obveznosti, za katere plačila ob koncu leta niso bila izvršena, prenesejo za plačilo v naslednje leto.

Evropsko skupno podjetje za ITER in razvoj fuzijske energije (F4E)

3.10.18. Ob koncu leta 2022 je bila stopnja izvrševanja nizka, saj je za proračun za upravne odhodke (naslov 2) za proračunsko leto znašala 63 %. Hkrati je bila stopnja razveljavitev prevzetih obveznosti, prenesenih iz prejšnjega leta, visoka, saj je v povprečju znašala 20 %.

Opažanja v zvezi s sistemi upravljanja in kontrol

Nestabilnost na ravni višjega vodstva

3.10.19. Višje vodstvo Skupnega podjetja je bilo ob koncu leta 2022 v fazi tranzicije. Zaradi odhoda direktorja Skupnega podjetja F4E junija 2022 in imenovanja vodje oddelka za širši pristop Skupnega podjetja F4E za generalnega direktorja organizacije ITER-IO septembra 2022 je prišlo do sprememb pri štirih od sedmih višjih vodstvenih položajev v Skupnem podjetju. Leta 2022 so bili trije višji vodstveni položaji (vključno z delovnim mestom direktorja) začasno zapolnjeni z notranjimi premestitvami, eden pa z nedavno zaposlenim uslužbencem. Poleg tega sta se do konca avgusta 2023 upokojila dva višja vodstvena delavca (vodja komercialnega oddelka in vodja oddelka za program ITER). To pomeni večje tveganje za dobro poslovanje in neprekinjeno poslovanje Skupnega podjetja F4E, in sicer v trenutku, ko bo moralo izkušeno višje vodstvo izvajati nove referenčne osnove ITER, ki bodo pomembno vplivale na dejavnosti Skupnega podjetja F4E in bodo predvidoma odobrene leta 2024.

Slabosti v sistemu Skupnega podjetja za obvladovanje tveganj

3.10.20. Kljub obsežnim dejavnostim Skupnega podjetja F4E v zvezi z obvladovanjem tveganj v zadnji oceni tveganja, ki jo je izvedlo Skupno podjetje, niso bila upoštevana tveganja, povezana s pomembnimi dogodki, ki so že bila ugotovljena in so vplivala na dejavnosti Skupnega podjetja v drugi polovici leta 2022. Ta so vključevala spremembe v višjem vodstvu, upočasnitev operativnih dejavnosti, zaradi katere je prišlo do nižje stopnje izvrševanja proračuna, zamude pri javnem naročanju in pričakovana revizija referenčne osnove ITER. Tak položaj lahko negativno vpliva na pravočasno in ustrezno odločanje vrhovnega vodstva in na doseganje projektnih mejnikov Skupnega podjetja.

Slabosti Skupnega podjetja pri upravljanju pogodb

3.10.21. Leta 2013 je Skupno podjetje sklenilo pogodbo v višini 500 milijonov EUR za zasnovo, opremo in postavitve jedrskih in nejedrskih obratov ITER. Decembra 2020 sta Skupno podjetje F4E in organizacija ITER-IO zaradi pomislekov v zvezi z vse večjimi stroški storitev za jedrsko zasnovo in opremo ter nezadovoljstva z napredkom in učinkovitostjo izvajalca pri še neopravljenih delih na nejedrskih obratih pripravila strateški razvojni načrt. V njem so bile

Evropsko skupno podjetje za ITER in razvoj fuzijske energije (F4E)

obravnavane alternativne strategije javnega naročanja, kot sta ponoven razpis za opremo in prenos še neopravljenih del na druge izvajalce ter ocena morebitnih posledic za stroške in časovni razpored dobave. Februarja 2021 je izvajalec Skupnemu podjetju F4E predložil zahtevek za povračilo stroškov v skupni višini 150 milijonov EUR za storitve za jedrsko zasnovano in opremo, temu pa je septembra 2021 sledil še en zahtevek v višini 30 milijonov EUR za še neopravljena dela na nejedrskih obratih. Skupno podjetje je najelo zunanje pravne strokovnjake, ki naj bi analizirali možnost alternativnih strategij javnega naročanja. Na podlagi analize tveganja in povratnih informacij, ki so jih predložili strokovnjaki, se je direktor Skupnega podjetja z izvajalcem storitev za jedrsko zasnovano in opremo pogodil za poravnavo, in sicer za znesek v višini 75 milijonov EUR, ki ga je Skupno podjetje plačalo konec leta 2022. V zvezi z deli na nejedrskih obratih pa se je Skupno podjetje F4E odločilo proti sporazumu o poravnavi, zaradi česar je izvajalec začel postopek za reševanje spora.

3.10.22. Sodišče je pri analizi dokumentacije o izvajanju pogodbe odkrilo slabosti v zvezi s tem, kako je Skupno podjetje upravljalo pogodbo. Skupno podjetje zlasti ni pravilno ocenilo učinka zahtevanih sprememb pogodbe niti bistvenih neskladnosti izvajalca v zvezi z izvajanjem naročila. Zaradi tega je prišlo do različnih razlag in nesoglasij med strankami glede obsega del, pravočasnosti in projektnih zahtev. Poleg tega so pravni strokovnjaki zaključili, da Skupno podjetje zaradi ubeseditve zadevnih pogodbenih določb pogodbe ne more prekiniti, da bi samo izvedlo dela v zmanjšanem obsegu ali poskrbelo, da dela izvedejo drugi izvajalci. Ker izvajalec ni ustrezno upravljal časovnega razporeda in ker Skupno podjetje F4E ni imelo evidenc o projektu, Skupno podjetje ni moglo jasno opredeliti obveznosti izvajalca. Zaradi velikih sprememb veljavnih kompleksnih pogodb, ki bodo morda potrebne na podlagi posodobljene referenčne osnove projekta ITER, so te slabosti resno vplivale na doseganje ciljev pogodbe in bi lahko, če ne bodo odpravljene, vplivale tudi na druge operative dejavnosti Skupnega podjetja F4E.

Spremljanje upoštevanja opažanj iz prejšnjih let

3.10.23. Pregled popravljalnih ukrepov, sprejetih na podlagi opažanj Sodišča iz prejšnjih let, je v *Prilogi*.

Evropsko skupno podjetje za ITER in razvoj fuzijske energije (F4E)

Priloga – Spremljanje upoštevanja opažanj iz prejšnjih let

Zaporedna številka	Leto opažanja Sodišča	Opažanje Sodišča (povzetek)	Sprejeti popravljalni ukrep in / ali drugi relevantni dogodki (povzetek)	Status opažanja Sodišča (odprto / zaključeno)
1	2019	Skupno podjetje vsako leto oceni zunanji skupina strokovnjakov. Skupina strokovnjakov je ugotovila več problemov in tveganj na ravneh višjega vodstva in poslovne kulture. Če to ne bo rešeno, bi lahko negativno vplivalo na delo uslužbencev.	Opažanja se nanašajo na poročilo o (8.) letni oceni Skupnega podjetja F4E za leto 2019. Skupno podjetje F4E je leta 2022 izvedlo priporočila glede težav na področju vodstva.	zaključeno

Evropsko skupno podjetje za ITER in razvoj fuzijske energije (F4E)

Zaporedna številka	Leto opažanja Sodišča	Opažanje Sodišča (povzetek)	Sprejeti popravljalni ukrep in / ali drugi relevantni dogodki (povzetek)	Status opažanja Sodišča (odprto / zaključeno)
2	2019	F4E zaradi omejitve kadrovskega načrta v zvezi s statutarnimi uslužbenci vse pogosteje uporablja pogodbene vire ali zaposlitev oseb, ki opravljajo delo pri zunanjem izvajalcu dejavnosti. Leta 2019 je raven teh virov že dosegla približno 62 % statutarnih uslužbencev Skupnega podjetja. Te razmere predstavljajo za Skupno podjetje bistveno tveganje v zvezi z ohranjanjem ključnih kompetenc, nejasno odgovornostjo, možnimi sodnimi spori in manjšo učinkovitostjo uslužbencev zaradi decentraliziranega upravljanja.	Leta 2022 je Skupno podjetje ustanovilo delovno skupino za oceno velike uporabe zunanjih virov, da bi bolje načrtovalo in utemeljilo potrebe na tem področju. Poleg tega je bilo v skladu s kadrovskim načrtom za leto 2023 delovnim mestom statutarnih uslužbencev Skupnega podjetja dodanih deset delovnih mest začasnih uslužbencev, 15 delovnih mest za pogodbene uslužbence pa je bilo preoblikovanih v delovna mesta začasne uslužbence. Ugotovljena tveganja bodo obravnavana v okviru projekta zunanjega ponudnika storitev, ki naj bi bil dokončan do konca leta 2023. Skupno podjetje je leta 2023 začelo tudi vzpostavljati funkcijo načrtovanja delovne sile in splošno revizijo svoje kadrovske politike. Kljub temu je zaradi vrste projektnih dejavnosti in delovne obremenitve, ki jo trenutno povzročajo dejavnosti Skupnega podjetja, potrebna znatna podpora zunanjega ponudnika storitev.	odprto

Evropsko skupno podjetje za ITER in razvoj fuzijske energije (F4E)

Zaporedna številka	Leto opažanja Sodišča	Opažanje Sodišča (povzetek)	Sprejeti popravljalni ukrep in / ali drugi relevantni dogodki (povzetek)	Status opažanja Sodišča (odprto / zaključeno)
3	2021	<p>Od januarja 2016 bi morala skupna podjetja plačevati del prispevkov delodajalca v pokojninsko shemo EU. Ker Komisija teh odhodkov ni predvidela v proračunih Skupnega podjetja niti plačil ni uradno zahtevala, Skupno podjetje F4E takih prispevkov še ni plačalo.</p> <p>V skladu s kadrovskimi predpisi⁸³ in smernicami Komisije je treba letni prispevek delodajalca za vsako skupno podjetje izračunati kot odstotek prihodkov, ki jih ne financira EU, v razmerju do skupnih prihodkov skupnega podjetja. Za Skupno podjetje F4E ta delež znaša 20 %. Vendar v skladu z zadevnimi določbami statuta Skupnega podjetja F4E skupni znesek članarin ne sme presegati 10 % letnih upravnih stroškov Skupnega podjetja. Zaradi teh nasprotujočih si pravnih določb obstaja tveganje različnih razlag, kar lahko ima različne finančne posledice.</p>	<p>Skupno podjetje F4E je plačalo ustrezne prispevke delodajalca v pokojninsko shemo EU za obdobje 2017–2022, in sicer na podlagi računa, ki ga je izstavila Komisija. Letni prispevek je bil izračunan v skladu s smernicami Komisije.</p> <p>Opažanje se zato šteje za zaključeno. Nadaljnje ukrepanje v zvezi z nasprotujočimi si pravnimi določbami je izven pristojnosti Skupnega podjetja.</p>	zaključeno

⁸³ Člen 83a.

Evropsko skupno podjetje za ITER in razvoj fuzijske energije (F4E)

Zaporedna številka	Leto opažanja Sodišča	Opažanje Sodišča (povzetek)	Sprejeti popravljalni ukrep in / ali drugi relevantni dogodki (povzetek)	Status opažanja Sodišča (odprto / zaključeno)
4	2021	V letih 2020 in 2021 so v Skupnem podjetju zunanji strokovnjaki opravili redni letni oceni, izvedene pa so bile tudi intenzivne notranje revizije, s katerimi je bila zajeta večina njegovih kritičnih področij dejavnosti. Zaradi izvajanja popravljalnih ukrepov za obravnavanje ugotovljenih tveganj in v odziv na revizije in ocene se je povečalo upravno breme, pri čemer pa ni jasno, ali so bile dodatne kontrole učinkovite in ali se je sistem zaradi njih izboljšal.	Leta 2022 ni bilo nove letne ocene Skupnega podjetja F4E. Do konca leta 2022 je Skupno podjetje F4E izvedlo 50 % priporočil iz 9. letne ocene in 25 % iz 10. letne ocene. Kar zadeva revizije Skupnega podjetja F4E, ki jih je opravila Služba za notranjo revizijo, je Skupno podjetje leta 2022 izvedlo vsa še odprta priporočila, razen dveh pomembnih, in sicer o upravljanju in metodah vodenja projektov, ki sta bili izvedeni v prvem četrtletju leta 2023.	odprto

Evropsko skupno podjetje za ITER in razvoj fuzijske energije (F4E)

Zaporedna številka	Leto opažanja Sodišča	Opažanje Sodišča (povzetek)	Sprejeti popravljalni ukrep in / ali drugi relevantni dogodki (povzetek)	Status opažanja Sodišča (odprto / zaključeno)
5	2021	<p>Novembra 2021 so uslužbenci Skupnega podjetja F4E začeli stavkati. Glede na notranje in zunanje ocene posloводства ter več notranjih anket so bili glavni razlogi za poslabšanje delovnega okolja v Skupnem podjetju pomanjkljivosti na ravni višjega posloводства (npr. nepregledno in nefunkcionalno odločanje ter pomanjkanje socialnega dialoga). Zaradi nesorazmerno velike uporabe zunanjih kadrovskih virov so se povečali izzivi in tveganja za delovno okolje. Komisija je izjavila, da bo letna ocena F4E za leto 2022 osredotočena izključno na zadeve v zvezi z upravljanjem človeških virov.</p>	<p>V poročilu o deseti letni oceni sta bili dani dve priporočili o upravljanju človeških virov Skupnega podjetja. Upravni odbor Skupnega podjetja je leta 2022 odobril akcijski načrt za njuno izvajanje. Skupno podjetje je prvo priporočilo o izboljšanjem profilu direktorja Skupnega podjetja F4E v celoti izvedlo do junija 2023, izvajanje drugega o okrepitvi delovnih mest pa namerava dokončati do konca leta 2023. Skupna delovna skupina Skupnega podjetja je leta 2023 zaključila analizo delovnega okolja Skupnega podjetja in začela nadaljnje ukrepanje na podlagi ankete o oceni psihosocialnih tveganj.</p>	odprto

Odgovor Skupnega podjetja

3.10.18. Skupno podjetje F4E želi opozoriti, da so 20 odstotno povprečno stopnjo razveljavitev prevzetih upravnih obveznosti, prenesenih iz leta 2021 v leto 2022, povzročile predvsemčasne obveznosti. Končna stopnja izvrševanja končnega upravnega proračuna za leto 2021 je konec leta 2022, podobno kot v prejšnjih letih, znašala 98,5 %.

3.10.19. Opozoriti je treba, da sta vršilca dolžnosti vodij oddelkov ITER za izvajanje in širši pristop ter vodja oddelka za projektno vodenje višji vodstveni uslužbenci, ki imajo potrebne spretnosti, znanje in ustrezne izkušnje za opravljanje svojih nalog. Kljub temu pa kot „vršilci“ morda niso mogli v celoti obravnavati sprememb s srednjeročnega vidika.

3.10.20. Skupno podjetje F4E izvaja nov okvir, da bi omogočilo hitro konsolidacijo na raven povzetka tveganja in povečalo vidnost dejavnosti upravljanja tveganj portfelja, katerega prvo poročanje je bilo vodstvenim ravnam Skupnega podjetja F4E predstavljeno junija/julija 2023.

- Zamude pri javnih naročilih: povezana tveganja so zajeta v registrih tveganj na ravni projekta/programa in ne na ravni funkcije upravljanja javnih naročil.
- Ponovna določitev referenčne osnove za organizacijo ITER-IO bi lahko vplivala na stvarno doseganje rezultatov (projekti F4E) ali denarni prispevek Euratoma organizaciji ITER-IO:
 - stvarno doseganje rezultatov bi bilo treba zajeti v registru tveganj na ravni projekta. Obstajajo tudi možnosti za zmanjšanje obsega tveganja, npr. „vroča celica“.
 - Denarni prispevek Euratoma organizaciji ITER-IO: nosilec tega tveganja je Euratom kot član Sveta ITER. To tveganje je izključeno tudi iz „ocene ob zaključku“, ki se predloži upravnemu odboru Skupnega podjetja F4E.

3.10.22. Skupno podjetje F4E je že sprejelo ukrepe za zagotovitev, da se težave, s katerimi se je srečalo med izvajanjem te pogodbe, ne bodo ponovile. To je bila med drugim ena od prvih pogodb FIDIC⁸⁴, sklenjenih v Skupnem podjetju F4E, ta vrsta pogodbe pa se uporablja samo na področju programa gradbeništva. Ko se je Skupno podjetje F4E začelo zavedati slabosti na področju upravljanja zamud, je v novem vzorcu pogodbe okrepilo pogodbene določbe. Poleg tega trenutno pripravlja delavnico za osebje Skupnega podjetja F4E, ki je vključeno v pravno, komercialno, tehnično in projektno vodenje, da bi bilo to bolj ozaveščeno o pomenu ustreznega upravljanja časovnice pri obravnavanju sprememb in zahtevkov vseh deležnikov ter

⁸⁴ Pogodbe FIDIC so inženirske pogodbe, ki urejajo gradbene projekte. Gre za vodilne pogodbe v svetovnem gradbeništvu, ki jih pripravlja in objavlja Mednarodna zveza svetovalnih inženirjev (na kratko FIDIC v francoščini), ki je mednarodna organizacija za standarde na področju gradbene tehnologije in svetovalnega inženiringa.

Evropsko skupno podjetje za ITER in razvoj fuzijske energije (F4E)

da bi se dodatno izboljšale pogodbene določbe, prakse in postopki upravljanja časovnice. S tem ukrepom, ki naj bi bil izveden do konca leta 2023, naj bi se po pričakovanjih še izboljšala orodja Skupnega podjetja F4E za upravljanje časovnice in povečala sredstva, ki so za to namenjena.

To poročilo je sprejel senat IV, ki ga vodi Mihails KOZLOVS, član Evropskega računskega sodišča, v Luxembourggu 26. septembra 2023.

Za Evropsko računsko sodišče

Tony Murphy
predsednik

Kratice in okrajšave

7. OP	sedmi okvirni program za raziskave in tehnološki razvoj (2007–2013)
BBI	Skupno podjetje za industrijske panoge, ki temeljijo na rabi biomase
CA	Skupno podjetje za čisto letalstvo
CBE	Skupno podjetje za krožno Evropo na biološki osnovi
Čisti vodik	Skupno podjetje za čisti vodik
Čisto nebo	Skupno podjetje Čisto nebo
ECCC	Evropski industrijski, tehnološki in raziskovalni kompetenčni center za kibernetsko varnost
ECSEL	Skupno podjetje za elektronske komponente in sisteme
EJT	Evropsko javno tožilstvo
EU-Rail	Skupno podjetje za evropske železnice
Euratom	Evropska skupnost za atomsko energijo
EuroHPC	Skupno podjetje za evropsko visokozmogljivostno računalništvo
F4E	Skupno podjetje Fuzija za energijo
GCV	Skupno podjetje za gorivne celice in vodik
GD CNECT	Generalni direktorat Evropske komisije za komunikacijska omrežja, vsebine in tehnologijo
GD RTD	Generalni direktorat Komisije za raziskave in inovacije
GD MOVE	Generalni direktorat Komisije za mobilnost in promet
IAS	Služba Komisije za notranjo revizijo
IHI	Skupno podjetje za pobudo za inovativno zdravje
IMI	Skupno podjetje za izvajanje skupne tehnološke pobude za inovativna zdravila
IPE	Instrument za povezovanje Evrope
ISA	mednarodni standardi revidiranja Mednarodnega združenja računovodskih strokovnjakov
ITER	mednarodni termonuklearni poskusni reaktor
ITER-IO	Mednarodna organizacija za fuzijsko energijo ITER
KDT	Skupno podjetje za ključne digitalne tehnologije

MSVRI	mednarodni standardi vrhovnih revizijskih institucij, ki jih je izdala Mednarodna organizacija vrhovnih revizijskih institucij (INTOSAI)
NNS	napoteni nacionalni strokovnjak
OLAF	Evropski urad za boj proti goljufijam
PDEU	Pogodba o delovanju Evropske unije
S2R	Skupno podjetje Shift2Rail (evropska železniška pobuda)
SESAR	Skupno podjetje za raziskave o upravljanju zračnega prometa enotnega evropskega neba
Skupna revizijska služba	skupna revizijska služba Generalnega direktorata Komisije za raziskave in inovacije
Skupni center za izvajanje	Skupni center za izvajanje Generalnega direktorata Komisije za raziskave in inovacije
SNS	Skupno podjetje za pametna omrežja in storitve
Svetovno zdravje	Skupno podjetje za svetovno zdravje (naslednik partnerstva evropskih držav in držav v razvoju na področju kliničnega preskušanja 3)

AVTORSKE PRAVICE

© Evropska unija, 2023

Politika Evropskega računskega sodišča (Sodišča) glede ponovne uporabe je določena v njegovem sklepu o politiki odprtih podatkov in ponovni uporabi dokumentov [ECA Decision No 6-2019](#).

Če ni drugače navedeno (npr. v posameznih obvestilih o avtorskih pravicah), so vsebine Sodišča, ki so v lasti EU, pod licenco [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). Praviloma je zato ponovna uporaba dovoljena, če se ustrezno navede vir in označijo morebitne spremembe. Kdor ponovno uporabi vsebine Sodišča, ne sme potvoriti prvotnega pomena ali sporočila. Sodišče ni odgovorno za morebitne posledice ponovne uporabe.

Če so na gradivu prikazane določljive fizične osebe, npr. na fotografijah uslužbencev Sodišča, ali če gradivo vsebuje dela tretjih oseb, je treba pridobiti dodatne pravice.

Kadar je pridobljeno tako dovoljenje, se z njim razveljavi in nadomesti zgoraj omenjeno splošno dovoljenje, zato morajo biti v njem jasno navedene morebitne omejitve glede uporabe.

Za uporabo in prikazovanje vsebin, katerih lastnica ni EU, je morda treba pridobiti dovoljenje neposredno od imetnikov avtorskih pravic.

Programska oprema ali dokumenti, za katere veljajo pravice industrijske lastnine, kot so patenti, blagovne znamke, registrirani modeli, logotipi in imena, niso vključeni v politiko Sodišča glede ponovne uporabe.

Na spletiščih institucij Evropske unije znotraj domene europa.eu so povezave do spletišč tretjih oseb. Ker Sodišče na ta spletišča ne more vplivati, vas poziva, da preberete njihove dokumente o politiki glede varstva osebnih podatkov in avtorskih pravic.

Uporaba logotipa Sodišča

Logotip Sodišča se ne sme uporabljati brez predhodnega soglasja Sodišča.

EVROPSKO
RAČUNSKO
SODIŠČE

Urad za publikacije
Evropske unije